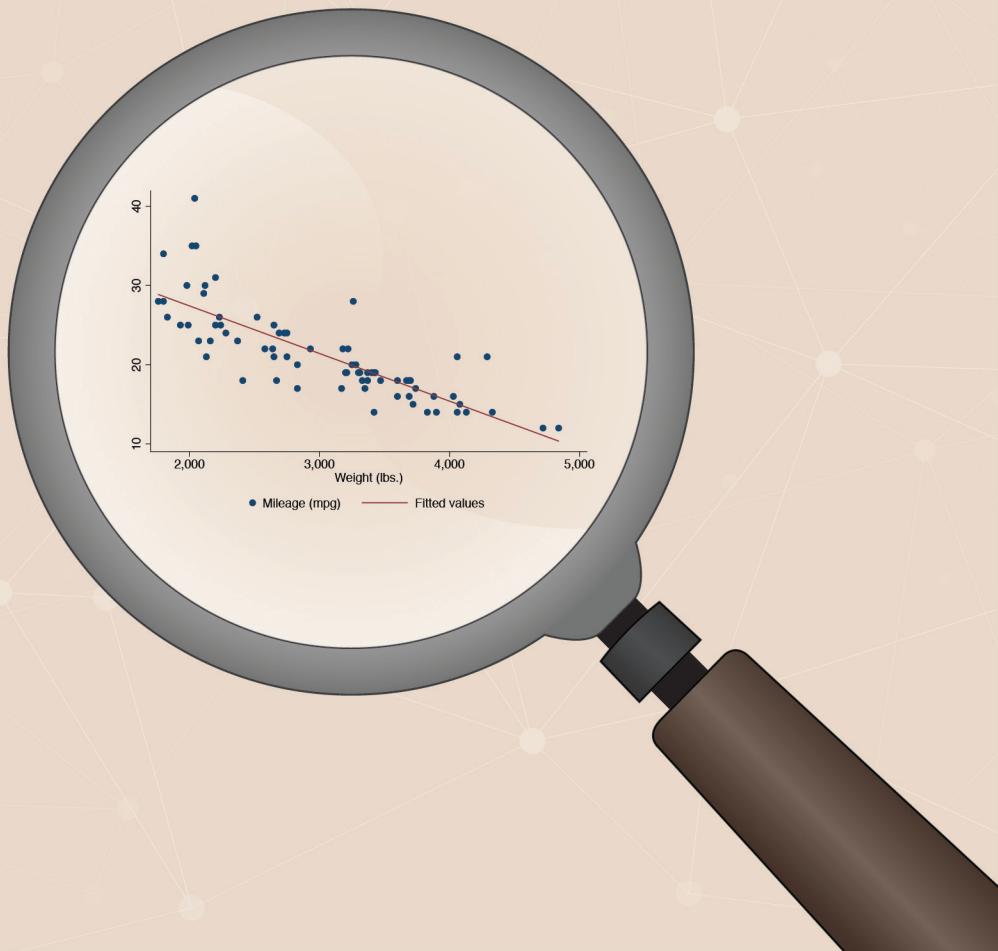

The Asia Foundation

مدیریت، تحلیل و نمایش دیتا

رهنمود عملی با استفاده از سروی مردم افغانستان

The Asia Foundation

مدیریت، تحلیل و نمایش دیتا

رهنمود عملی با استفاده از سروی مردم افغانستان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

مدیریت، تحلیل و نمایش دیتا
نویسنده
فهیم احمد یوسفزی
طرح و دیزاین
سید راشد سادات
چاپ اول: کابل، ۱۳۹۸
صاحب امتیاز: بنیاد آسیا، دفتر افغانستان
(The Asia Foundation)

قامت حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن به هر صورت بدون اجازه

صاحب امتیاز آن ممنوع میباشد.

فهرست عناوین

۱.	فصل اول: مدیریت دیتا
۲.	۱. آشنایی با صفحه‌ی برنامه‌ی ستاتا.....
۳.	۲. وارد کردن دیتا از اکسل به ستاتا (بخش اول).....
۴.	۳. ذخیره کردن دیتا.....
۵.	۴. ذخیره کردن فرمان‌ها
۶.	۵. حذف کردن مشاهدات و متغیرات خاص.....
۷.	۶. تبدیل کردن نام متغیرات.....
۸.	۷. ایجاد یک متغیر جدید (بخش اول).....
۹.	۸. اضافه کردن لیبل و نوت در متغیرات.....
۱۰.	۹. استفاده از اصطلاح <i>in</i> برای قید کردن مشاهدات.....
۱۱.	۱۰. استفاده از اصطلاح <i>if</i> برای قید کردن مشاهدات (بخش اول).....
۱۲.	۱۱. گرداننده‌های عقلانی و منطقی.....
۱۳.	۱۲. ایجاد تغییر در یک متغیر.....
۱۴.	۱۳. ایجاد یک متغیر جدید (قسمت دوم).....
۱۵.	۱۴. استفاده از اصطلاح <i>if</i> برای قید کردن مشاهدات (بخش دوم).....
۱۶.	۱۵. تبدیل کردن یک متغیر پیوسته به متغیر کتگوری شده (بخش اول).....
۱۷.	۱۶. مشاهده نمودن لیبل های ارزش های یک متغیر.....
۱۸.	۱۷. اضافه کردن لیبل بالای ارزش های یک متغیر.....
۱۹.	۱۸. تبدیل نمودن متغیر های غیر عددی به متغیر عددی.....
۲۰.	۱۹. تبدیل کردن یک متغیر پیوسته به متغیر کتگوری شده (بخش دوم).....
۲۱.	۲۰. جدا ساختن متغیر های غیر عددی
۲۲.	۲۱. از بین بردن فاصله ها در یک متغیر غیر عددی
۲۳.	۲۲. مقایسه نمودن دو دیتاست.....

۵۰	فصل دوم: تحلیل دیتا.....
۵۰	23. جدول سازی یک طرفه.....
۵۱	24. جدول سازی دو طرفه.....
۵۶	25. جدول سازی برای متغیرات چندین جوابه.....
۶۲	26. آمار توصیفی احصایی.....
۶۷	27. استفاده از فرمان bysort.....
۶۹	28. پیدا کردن ارزش های خالی در متغیرات.....
۷۱	29. آزمون T و يا t-test.....
۷۳	30. آزمون همبستگی.....
۸۰	فصل سوم: نمایش دیتا.....
۸۰	31. پای چارت.....
۸۳	32. بار چارت.....
۸۶	33. باکس گراف.....
۸۹	34. گراف پرآگندگی.....
۹۱	35. گراف خطی.....
۹۱	36. نمایش سوالات چندین جوابه.....
۹۶	37. موضوعات عمومی مربوط به گراف.....

سپاسگزاری

این کتاب محصول همکاری و زحمات زیاد از کارمندان و همکاران بنیاد آسیا میباشد. این کتاب تحت نظر عبدالله احمدزی، رئیس بنیاد آسیا در افغانستان و توسط فهیم احمد یوسفزی، عضو تیم پالیسی و تحقیق بنیاد آسیا، تحت هدایت داکتر تبسم اکسیر تهیه شده است و سید راشد سادات طرح و دیزاین این کتاب را انجام داده است.

در اینجا جا دارد از اعضای تیم پالیسی و تحقیق هر یک مصطفی یادگاری، خدیجه حیات و محمد شریح شیون که وقت گرانبهای خویش را برای مرور و ارایه نظریات و پیشنهادات در غنامندی و بهتر شدن این اثر صرف نموده اند ابراز سپاس و امتنان نمایم.

همچنان بنیاد آسیا از اداره انکشاف بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID)، وزارت امور خارجه و تجارت آسترالیا (DFAT) و انجمن همکاری های بین المللی آلمان (GIZ) بخاطر حمایت شان از برنامه های ارتقای ظرفیت تحقیقاتی در افغانستان ابراز سپاس و امتنان مینماید.

د) مود سروی مردم افغانستان

برای اینکه در اکثریت از مثال‌های این کتاب از دیتای سروی مردم افغانستان استفاده شده است بهتر است در مورد این سروی بیشتر بدانیم تا در قسمت تحلیل آن سهولت ایجاد شود. سروی مردم افغانستان منحیث سروی عمومی سالانه‌ی بنیاد آسیا یکی از دیرینه‌ترین سروی سرتاسری در افغانستان میباشد که دربر گیرنده نظریات و دیدگاه‌های بیشتر از ۱۱۲۰۰۰ افغان در موارد همچون اقتصاد، دسترسی به خدمات، مسایل جوانان، نظریات افغانان در مورد نقش زنان در جامه، مهاجرت و دسترسی به معلومات میباشد.

نمونه سروی سال ۲۰۱۸، شامل ۱۵۰۱۲ زن و مرد دارای سنین ۱۸ سال و بزرگتر از آن می‌باشد که از تمام مردم افغانستان در ۳۴ ولایت نماینده‌گی می‌کند. این نمونه متشکل از ۶۰,۳٪ مردان و ۴۹,۷٪ زنان است که دربر گیرنده‌ی ۱۹,۴٪ خانوارهای شهری و ۸۰,۶٪ خانوارهای روستایی میباشد. نمونه سروی با استفاده از تازه ترین اطلاعات جمعیتی (۲۰۱۶-۲۰۱۷) منتشره از سوی اداره احصائیه مرکزی افغانستان غرض نمایندگی به سطح ملی و تعادل جنسیتی توزین گردیده است، زیرا این کتاب رهنمود برای مدیریت، تحلیل و نمایش دیتا میباشد و توزین دیتا خارج از موضوع بحث است، بنابرآن در مثال‌های ارایه شده در این کتاب از توزین استفاده نشده است.

برای توزین دیتا سروی مردم افغانستان از متغیر MergeWgt10 استفاده شده میتواند.

هدف بنیاد آسیا از انجام این سروی، تهیه به موقع دیتا و تحلیل آن به خاطر حمایت از تلاش‌های حکومت و اتباع افغانستان جهت ساختن یک جامعه با ثبات و شگوفا، می‌باشد. گزارش و مجموعه‌ی دیتا در وبسایت <http://asiafoundation.org/afghansurvey/> قابل دسترس است.

متغیرات که زیاد ترین کاربرد را در این رهنمود داشته است قرار ذیل میباشد.

- z1: جنسیت پاسخ دهنده‌گان.
- z2: سن پاسخ دهنده‌گان.
- z55: بلندترین سطح تحصیل پاسخ دهنده‌گان.
- x4: نظریات پاسخ دهنده‌گان در مورد اینکه افغانستان به سمت درست در حرکت است و یا سمت اشتباه.
- z20: نظریه دهنده‌گان در مورد اینکه اگر فرصت مهیا شود افغانستان را ترک میکنند و یا نه.
- x82: سطح رضایت دهنده‌گان از دموکراسی.
- z47: سطح خوشحالی دهنده‌گان به صورت عموم.
- x369: نظریات دهنده‌گان در رابطه به سن مناسب ازدواج برای دختران.
- x370: نظریات دهنده‌گان در رابطه به سن مناسب ازدواج برای پسران.
- m4: زون های افغانستان.
- m7: ولایات افغانستان.
- m6b: محل زیست پاسخ دهنده‌گان (شهری و روستایی).
- m8: سال های که سروی انجام شده است.

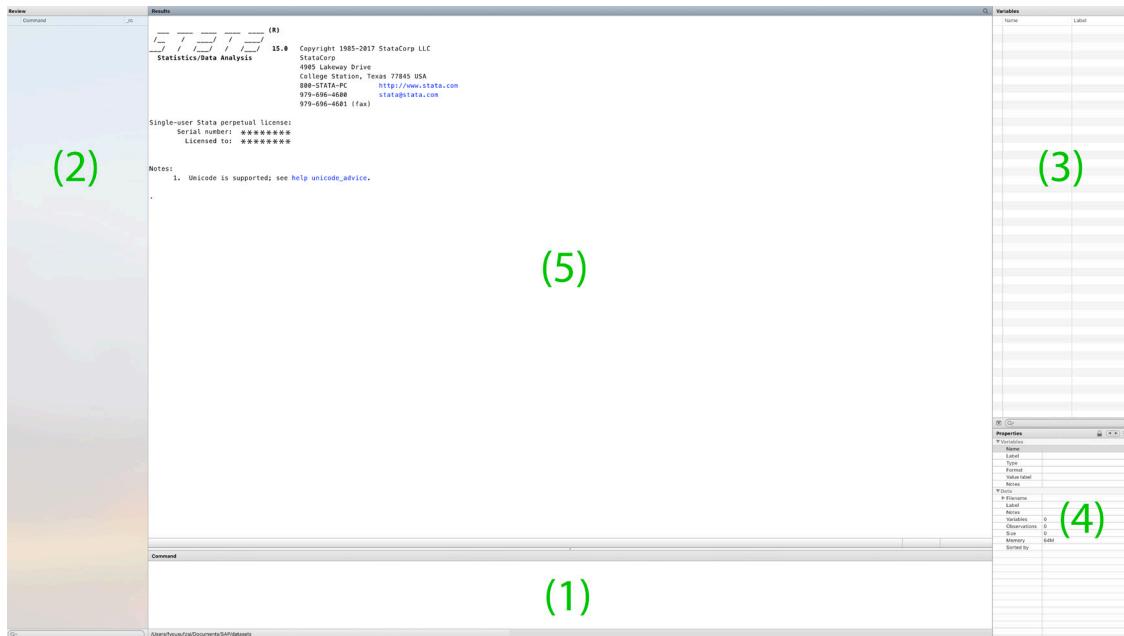
فصل اول

مدیریت دیتا Data Management

امروزه کاربرد آمار و دیتا یکی از ارکان اساسی بسیاری از رشته های علمی به ویژه علوم اجتماعی را تشکیل میدهد و همچنان استفاده از دیتا و آمار برای اخذ تصمیم گیری های آگاهانه یک امر اجتناب ناپذیر میباشد. نخستین مرحله بعد از جمع آوری دیتا، ترتیب دادن آن به یک نظم خاص میباشد تا برای تحلیل آماده شود. بعضی از تحلیلگران دیتا به این باور هستند که در حدود هشتاد فیصد وقت یک تحلیلگر دیتا صرف تنظیم کردن و آماده ساختن دیتا برای تحلیل میشود که خود نمایان گر اهمیت مدیریت دیتا میباشد. در این بخش موضوعات مربوط به اینکه چطور دیتای خام برای تحلیل به بهترین شکل آن تنظیم و آماده شود و اینکه کدام نکات در هنگام مدیریت دیتا مدنظر گرفته شود بحث گردیده است.

1. آشنایی با صفحه‌ی برنامه‌ی ستاتا

چون این کتاب رهنمای است که چگونه از برنامه ستاتا (Stata) برای مدیریت، تحلیل و مایش دیتا استفاده شود در نخست در مورد نحوه کاربرد این نرم افزار و اینکه چگونه از این برنامه به شکل خوبتر آن استفاده شود معلومات داده شده است. برنامه ستاتا یکی از سافت‌ویرهای پر کاربرد در بخش تحلیل دیتا میباشد که از قدرت بالای در قسمت مدیریت دیتا و تحلیل دیتا برخوردار است. بعد از نصب برنامه‌ی ستاتا زمان که برنامه ستاتا را باز کنید صفحه‌ی ذیل برای تان مایش داده میشود که عبارت از صفحه‌ی اصلی ستاتا میباشد.

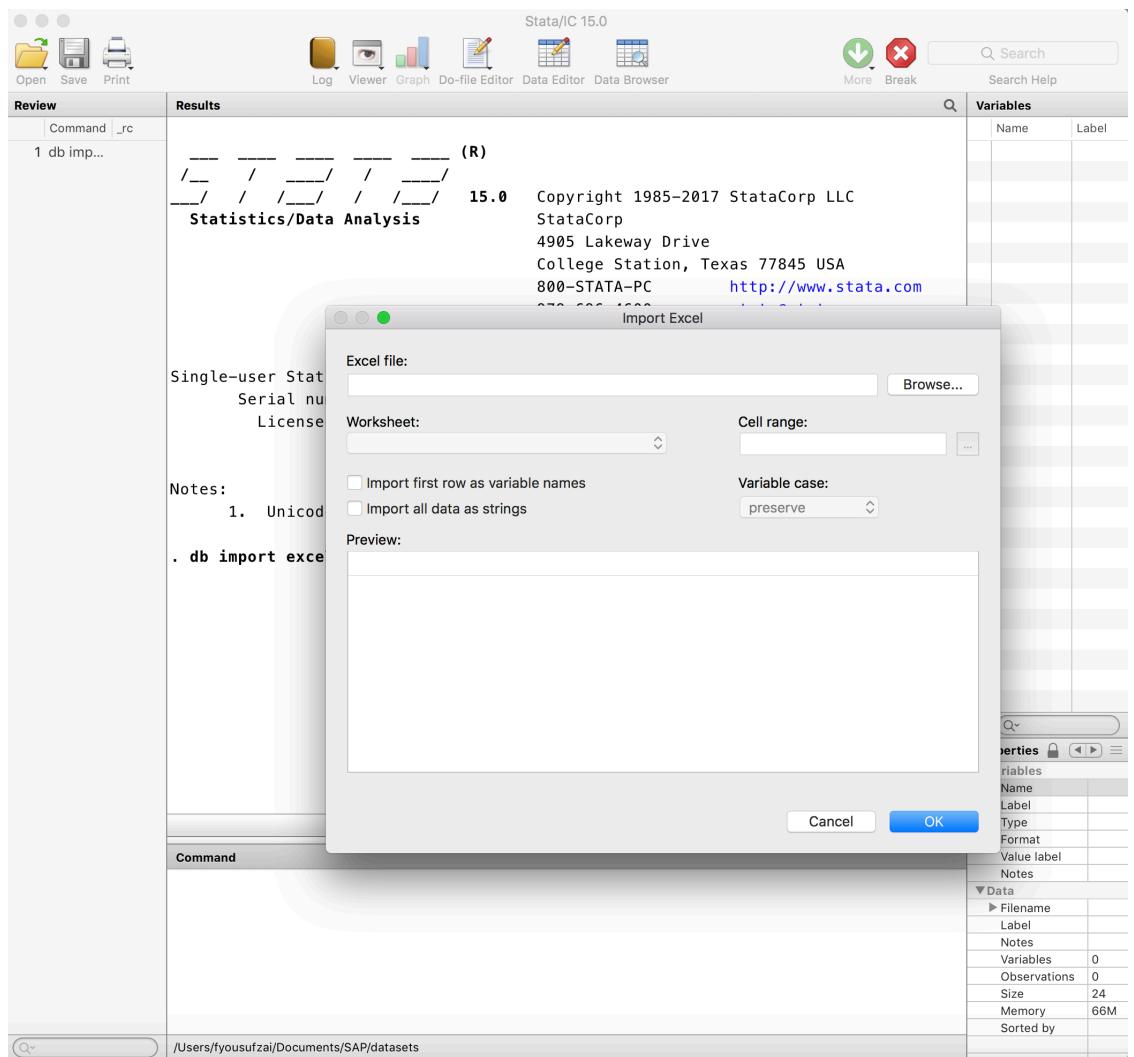

صفحه‌ی اصلی ستاتا دارای بخش‌های اساسی ذیل می‌باشد.

1. قسمت فرمان‌ها (Command): در این قسمت قام فرمان‌های را که می‌خواهید انجام شود نوشته می‌شود.
2. بخش بازدید از فرمان‌ها (Review): در این قسمت قام فرمان‌های که قبلاً اجرا شده است برای استفاده‌ی دوباره‌ی آن در آینده ذخیره می‌شود که با یک بار کلیک بالای هر فرمان که در قسمت بازدید فرمان‌ها عین فرمان در قسمت فرمان‌ها نمایش داده می‌شود و با دو بار کلیک بالای هر فرمان همان فرمان اجرا می‌شود.
3. متغیر‌ها (Variables): در قسمت متغیر‌ها تمام متغیرات و یا نام هر ستون دیتا همراه با لیبل آن نمایش داده می‌شود.
4. مشخصات (Properties): در این قسمت بعضی از مشخصات متغیرات به مانند نوع متغیر، لیبل متغیر و غیره موضوعات نمایش داده می‌شود.
5. نتایج (Results): در این بخش نتایج قام فرمان‌های انجام شده نمایش داده می‌شود.

2. وارد کردن دیتا از اکسل به ستاتا (بخش اول)

برای وارد کردن دیتا از فایل اکسل به ستاتا در بخش فرمان‌ها db import excel نوشته بعداً صفحه‌ی ذیل باز می‌گردد که از طریق گزینه browse فایل که به فارمت اکسل باشد را برای وارد نمودن به ستاتا انتخاب کرده می‌توانید.

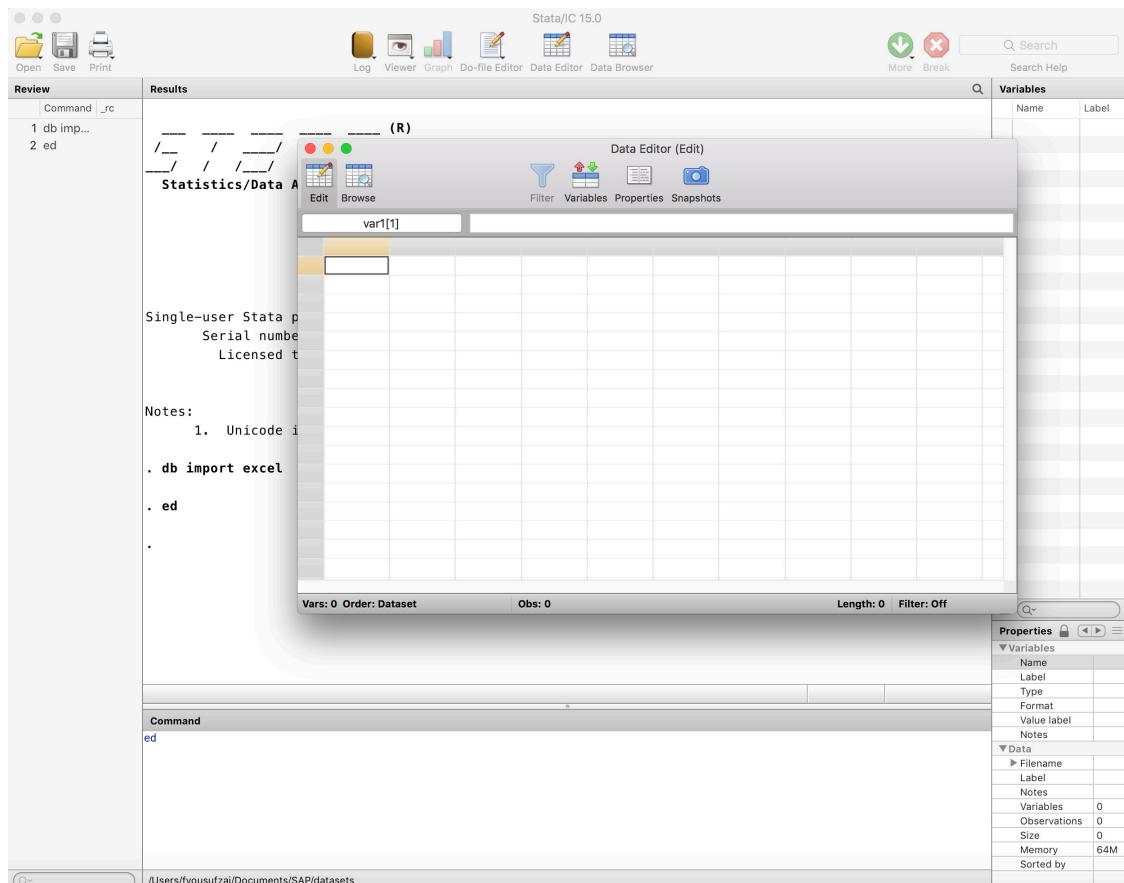

- .1: در صفحه‌ی بالا از بخش **browse** میتوانید فایل مورد نظر تان را انتخاب کنید.
- .2: به یاد داشته باشید که سرتاتا به صورت خودکار اولین صفحه‌ی فایل اکسل را انتخاب میکند، در صورت **Worksheet**: که فایل شما دارای چندین صفحه باشد میتوانید صفحه‌ی مورد نیاز را از طریق گزینه‌ی **worksheet** انتخاب کنید.
- .3: بعد از اینکه فایل مورد نظر و صفحه‌ی مشخص را انتخاب کردید باید ببینید که اولین ردیف دیتای شما در فایل اکسل نام متغیر است و یا خیر. در صورت که اولین ردیف در فایل اکسل نام متغیرات باشد گزینه‌ی **import first row as variable names** را انتخاب کنید در غیر آن صورت را به حالت خودش بگذارید.
- .4: از طریق این گزینه میتوانید انتخاب کنید که نام متغیرات به حروف کلان، حروف کوچک و یا به همان شکل اصلی آن بدون کدام تغییر نمایش داده شود.

5. Cell range: از طریق این گزینه میتوانید یک بخش مشخص از دیتا را برای وارد کردن به سافت‌ویر استاتا انتخاب کنید. قبل از اینکه دیتا را به استاتا وارد کنید بهتر است که به شکل منظم tidy باشد، یعنی هر ستون نمایانگر یک سوال (متغیر) باشد، هر ردیف نمایانگر یک مشاهده باشد.

3. ذخیره کردن دیتا

برعلاوه از صفحه اصلی استاتا که نتیجه‌ی تمام فرمان‌های انجام شده در آنجا نمایش داده میشود، زمان که دیتا را به سافت‌ویر استاتا وارد کردید تمام دیتای خام در بخش data editor ذخیره میشود که میتوانید با دو بار کلیک در قسمت data و یا با نوشتن edit در بخش فرمان‌ها صفحه editor را باز کنید.

به یاد داشته باشید که با بسته کردن صفحه‌ی استاتا تمام دیتا حذف میشود. برای اینکه که دیتای وارد شده را به فارمت استاتا (.dta) ذخیره کنید میتوانید که از فرمان save کار بگیرید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید دیتای وارد شده را به نام first_day ذخیره کنید پس میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.

```
save first_day.dta
```

زمان که دیتا را به فارمت ستاتا ذخیره کردید، بار دیگر میتوانید از طریق مینوی file و گزینه `open` دیتای مورد نظر تان را باز کنید و یا هم میتوانید این کار را با دو بار کلیک بالای دیتای مورد نظر انجام دهید.

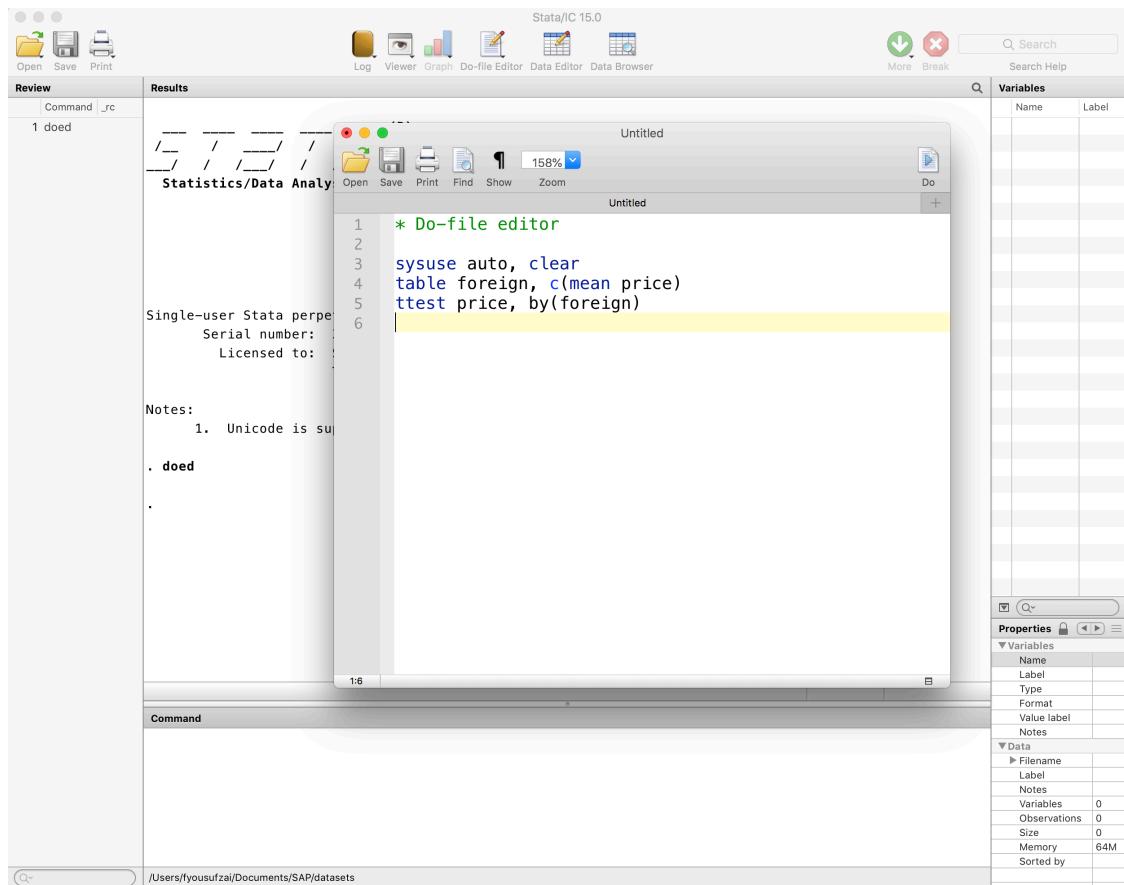
برای مثال دیتای ذیل را که در فارمت اکسل میباشد آن را به ستاتا وارد کرده و به نام test.dta ذخیره کنید.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	gender	R	Stata	Python	SPSS	marital_status	education	age	income	
2	male	1	0	1	0	single	MA	30	1500	
3	male	1	1	0	0	married	BA	25	1400	
4	male	1	0	0	1	married	MA	31	1600	
5	female	1	1	0	0	married	MA	28	1500	
6	male	1	1	0	0	married	BA	23		
7	male	0	1	0	1	single	BA	21	700	
8	male	1	0	0	1	married	MA	27	1300	
9	male	1	0	1	0	single	MA		1300	
10	female	1	1	0	0	married	MA	33	1800	
11	male	1	0	1	0	single	MA	32	2000	
12	male	1	1	0	0	single	BA	19	900	
13	female	0	1	0	1	married	BA	21	1100	
14	female	1	1	0	0	single	MA	24		
15	male	1	1	0	0	single	MA	29	1800	
16	female	0	1	0	1	single	MA	30	2000	
17	male	1	0	0	1	married	MA		1900	
18	male	1	0	1	0	married	MA	26	1700	
19	female	1	1	0	0	single	BA	23	1500	
20	female	1	1	0	0	single	BA	25		
21	female	1	1	0	0	single	MA	33	1800	
22										

Example.xlsx (<https://github.com/Fahim-Ahmad/Stata-programming>)

4. ذخیره کردن فرمان ها

قبلآ خواندید قسم فرمان های که انجام دهید در بخش بازدید و یا `review` ذخیره میشود، اما فرمان ها در این بخش موقتاً میباشد و در صورت که صفحه `i` دسته را بسته کنید قسم فرمان ها از آن بخش حذف میشود. ستاتا یک بخش دیگر به نام do-file برای ذخیره کردن فرمان ها دارد که شما را قادر میسازد قسم فرمان ها و نوت های مورد نیاز تان را در آنجا ذخیره کنید که میتوانید با کلیک کردن بالای do-file editor و یا با نوشتن فرمان `doed` در بخش فرمان ها یک do-file جدید باز کنید.

5. حذف کردن مشاهدات و متغیرات خاص

در صورت که خواسته باشد بعضی از متغیرات و یا مشاهدات خاص را از دیتا حذف کنید میتوانید از فرمان drop کار بگیرید.
ساختار فرمان drop برای حذف مشاهدات قرار ذیل است.

drop in range

که به عوض range میتوانید یک نمبر و یا یک محدوده از نمرات را نوشته کنید.
به طور مثال در صورت که خواسته باشد در بک دیتاست مشاهده‌ی پنجم را حذف کنید میتوانید نوشته کنید 5 . drop in 5
به همین ترتیب در صورت که خواسته باشد از مشاهده‌ی پنجم الی دهم را حذف کنید میتوانید drop in 5/10 نوشته کنید.
در صورت که خواسته باشد بعضی از متغیرات را حذف کنید میتوانید با نوشتن drop و نام‌های متغیرات به تعقیب آن این کار را انجام بدھید. ساختار فرمان drop برای حذف متغیرات قرار ذیل است.

drop var_list

به عوض varlist میتوانید نام یک و یا چندین متغیر را نوشته کنید. به طور مثلا در صورت که در دیتا سیت شما متغیرات به نام‌های gender و age داشته باشد و بخواهید هردوی آن را حذف کنید باید که drop gender age نوشته کنید و در صورت که خواسته باشد تنها متغیر جنسیت را حذف کنید میتوانید drop gender نوشته کنید.

مثال: در قدم نخست دیتای سروی مردم افغانستان را باز کنید و با نوشتن فرمان `N dis` میتوانید ببینید که دیتای سروی مردم افغانستان در بر گیرنده ی بیشتر از 10000 مشاهده و یا `observation` میباشد. در صورت که خواسته باشد از مشاهده ی اولی الى مشاهده 50000 حذف کنید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

`drop in 1/50000`

با نوشتن فرمان `ds` نام قام متغیرات که در دیتا سیت سروی مردم افغانستان ذخیره است در صفحه ی ستاتا لست میشود. در صورت که خواسته باشد متغیرات سن (`z2`)، سطح تحصیل (`z55`) و جنسیت (`z1`) را از دیتای عمومی حذف کنید میتوانید که از فرمان ذیل کار بگیرید.

`drop z2 z55 z1`

در صورت که خواسته باشد تعداد زیاد از متغیرات/مشاهدهات را حذف کنید و چند تعداد محدود از متغیرات/مشاهدهات را در دیتا داشته باشد بهتر است از فرمان `keep` استفاده شود. فرمان `drop` بر عکس فرمان `keep` میباشد. یعنی با نوشتن `drop in 1/10` میتوانید مشاهدهات اولی الى دهم را حذف کنید ولی با نوشته فرمان `keep in 1/10` تنها مشاهدهات اولی الى دهم ذخیره میشود و دیگر قام مشاهدات حذف میشود به همین ترتیب با نوشتن فرمان `drop z1 z2 z55` متغیرات `z1`, `z2` و `z55` و حذف میشود و دیگر متغیرات هنوز هم در دیتاست موجود میباشد ولی با اجرای فرمان `keep z1 z2 z55` تمام متغیرات حذف میشود و تنها همان متغیرات ذکر شده در دیتاست باقی میماند.

به طور مثال در صورت که خواسته باشد در دیتای سروی مردم افغانستان از مشاهده اولی الى 50000 در دیتا موجود باشد و دیگر مشاهدهات حذف گردد میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

`Keep in 1/50000`

در صورت که خواسته باشد در دیتای سروی مردم افغانستان تنها متغیرات سن (`z2`), سطح تحصیل (`z55`) و جنسیت پاسخ دهنده (`z1`) را داشته باشد و دیگر قام متغیرات حذف گردد میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

`keep z1 z2 z55`

میتوانید که هر دو فرمان `keep` و `drop` را همراه با اصطلاح `if` یکجا استفاده کنید و بعضی از مشاهدهات را به اساس یک مشخصه ی متغیر دیگر حذف کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشد در سروی مردم افغانستان تمام مشاهدهات دیگر از بین بروند و تنها دیتای سال 2018 را داشته باشد میتوانید از یکی از فرمان های ذیل استفاده کنید.

`drop if m8 != 2018`

`keep if m8 == 2018`

در دروس دهم و چهاردهم به صورت مفصل در مورد چگونگی استفاده از اصطلاح `if` بحث شده است.

6. تبدیل کردن نام متغیرات

برای تبدیل کردن نام متغیرات میتوانید از فرمان `rename` کار بگیرید. ساختار تبدیل کردن نام یک متغیر قرار ذیل میباشد.

`rename old_var new_var`

به طور مثال در صورت که نام متغیر `education` باشد و بخواهید آنرا به `edu` تبدیل کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.
`rename education edu`

همچنان میتوانید نام چندین متغیر را به صورت همزمان نیز تغییر دهید. ساختار فرمان `rename` برای تبدیل نمودن نام چندین متغیر به صورت همزمان قرار ذیل میباشد.

`(rename (old_varlist) (new_varlist)`

به طور مثال در صورت که شما ۳ متغیر به نام های `education`, `ethnicity` و `Age` داشته باشد و بخواهید که آنها را به نام های `edu`, `ethnic` و `age` تبدیل کنید میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.

`(rename (education ethnicity Age) (edu ethnic age`

مثال: در قدم نخست دیتای سروی مردم افغانستان را باز کنید. در دیتای سروی مردم افغانستان متغیر z1 نشان دهنده ی جنسیت پاسخ دهنده و متغیر z55 نشان دهنده ی سطح تحصیل پاسخ دهنده میباشد که میتوانید آنرا با اجرای فرمان edit در بخش data editor مشاهده کنید.

برای تبدیل کردن نام های متغیرات z1 و z55 به gender و education میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.
rename (z1 z55) (gender education)

و نتیجه ی آنرا در data editor میتوانیم با اجرای فرمان edit gender education ببینیم.

نوت: به یاد داشته باشید که در ستاتا برای تعیین نام متغیرات بعضی از قوانین قرار ذیل وجود دارد:
a. دو متغیر میتوانند در عین زمان دارای یک نام باشد.

b. نام متغیرات با عدد شروع نمیشود.

c. در نام متغیرات از علامات ریاضیکی مانند جمع، تفریق، ضرب و تقسیم استفاده نمیشود.

همچنان از فرمان rename میتوانید برای تغییر دادن نام متغیرات به حروف خورده یا کلان استفاده کنید. در صورت که خواسته باشید نام یک و یا چندین متغیر به حروف کلان نمایش داده شود میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.

rename var_list, upper

در صورت که خواسته باشید نام یک و یا چندین متغیر به حروف خورده نمایش داده شود میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.
rename var_list, lower

7. ایجاد یک متغیر جدید (بخش اول)

برای ایجاد یک متغیر جدید میتوانید از فرمان generate و یا مخفف آن gen کار بگیرید. ساختار فرمان generate برای ایجاد یک متغیر عددی قرار ذیل میباشد.

generate var_name=value

به طور مثال در صورت که خواسته باشید یک متغیر جدید به نام year بسازید که تمام ردیف های آن دربر گیرنده ی عدد 2019 باشد میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.

generate year = 2019

ساختار فرمان generate برای ایجاد یک متغیر غیر عددی قرار ذیل میباشد.

generate var_name="text"

به طور مثال در صورت که خواسته باشید یک متغیر جدید به نام country بسازید که تمام مشاهدات آن به نام افغانستان باشد میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.

generate country="Afghanistan"

نوت: در صورت ایجاد متغیر جدید باید در قسمت نام گذاری متغیرات که قبلًا بیان گردید دقت داشته باشید.

همچنان میتوانید با استفاده از فرمان generate یک متغیر جدید بسازید که کاملاً مشابه به یک متغیر از قبل ذخیره شده در دیتابست باشد. در آن صورت ساختار فرمان فوق قرار ذیل میباشد:

generate new_var=old_var

به طور مثال در دیتا سیت سروی مردم افغانستان متغیر سن به نام z2 ذخیره گردیده است، در صورت که بخواهید یک متغیر دیگر به نام Age که مشابه آن باشد ایجاد کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید:

```
generate Age = z2
```

و نتیجه‌ی آن را میتوانید با اجرای فرمان `z2 edit Age` ببینید.

Age[1]		18
	Age	z2
1	18	18
2	20	20
3	20	20
4	50	50
5	22	22
6	35	35
7	24	24
8	32	32
9	24	24
10	35	35
11	20	20
12	23	23
13	19	19
14	28	28
15	40	40
16	30	30
17	40	40
18	30	30
19	48	48
20	30	30

همچنان میتوانید که عملیات ریاضیکی را بالای یک متغیر جدید با استفاده از فرمان `generate` نیز انجام بدهید.

به طور مثال در سروی مردم افغانستان متغیر `z2` که نشان دهنده‌ی سن افراد سروی شده میباشد، در صورت که خواسته باشد

یک متغیر جدید به نام `dob` که مخفف `date of birth` میباشد ایجاد کنید که نشان دهنده‌ی سال تولد هر شخص باشد

میتوانید این کار را با تفربیق کردن سن افراد سروی شده از سال فعلی انجام دهید.

```
generate dob=2019-z2
```

z2[1]		18
	z2	dob
1	18	2001
2	20	1999
3	20	1999
4	50	1969
5	22	1997
6	35	1984
7	24	1995
8	32	1987
9	24	1995
10	35	1984
11	20	1999
12	23	1996
13	19	2000
14	28	1991
15	40	1979
16	30	1989
17	40	1979
18	30	1989
19	48	1971
20	30	1989

به همین ترتیب در صورت که خواسته باشد یک متغیر جدید به نام age_10 ایجاد کنید که نشان دهنده ی سن 10 سال بعد افراد سروی شده باشد میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنیم.

```
generate age_10 = z2+10
```

z2[1]		18
	z2	age_10
1	18	28
2	20	30
3	20	30
4	50	60
5	22	32
6	35	45
7	24	34
8	32	42
9	24	34
10	35	45
11	20	30
12	23	33
13	19	29
14	28	38
15	40	50
16	30	40
17	40	50
18	30	40
19	48	58
20	30	40

۸. اضافه کردن لیبل و نوت در متغیرات

قبلآ بیان گردید که در ستاتا نام متغیرات میتواند زیاد تر از یک کلمه باشد. به طور مثال در صورت که خواسته باشید یک متغیر جدید به نام سن بسازید امکان ندارد که به مانند اکسل نام متغیر (و یا ستون مربوطه) "باشد، اما میتوانید که از علامه `_` به عوض فاصله کار بگیرید و نام متغیر جدید را "age_of_respondents" بگذارید.

```
generate age of respondents = z2
too many variables specified
r(103);
generate age_of_respondents = z2
```

اما همیشه وقت خوبتر این است که در نام متغیرات از مخففات استفاده شود. به طور مثال به عوض date of birth میتوانید به صورت مخفف dob نوشته کنید و یا به عوض highest education level میتوانید که edu و یا education نوشته کنید.

در ستاتا زمان که یک متغیر جدید را ایجاد نمودید، بعد آمیتوانید بالای آن لیبل و یا نوت مشخص وضع کنید تا بیان کننده آن باشد که متغیر مربوطه نشانده‌نده‌ی کدام موضوع است.

به طور مثال در دیتای سروی مردم افغانستان نام های بعضی از متغیرات عبارت از m8, z2, z55, x4, m7, m2, و امثال آن میباشد.

اما برای این که هر متغیر ذکر شده نشان دهنده‌ی کدام موضوع میباشد بالای آن لیبل و یا نوت های مشخص اضافه شده است که میتوانید آنرا به استفاده از فرمان های describe و یا note مشاهده نمود.

ساختار فرمان describe به شکل ذیل میباشد.

```
describe var_list
```

یعنی اولاً فرمان describe نوشته شده و به تعقیب آن نام متغیرات نوشته شود.
به طور مثال در صورت که خواسته باشید لیل متغیرات z1, z55, x4, m7, m8 را مشاهده کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
describe z1 z55 x4 m7 m8
```

variable name	storage type	display format	value label	variable label
z1	byte	%8.0g	Z1	Gender
z55	byte	%8.0g	Z55	* What is the highest level (grade) of school you have completed, not including sc
x4	int	%8.0g	X4_M	* Generally speaking, do you think things in Afghanistan today are going in the ri
m7	byte	%8.0g	M7	Province
m8	int	%8.0g		Year of Interview

نوت: فرمان describe بر علاوه از لیل یک متغیر (variable label) معلومات دیگر مانند لیل قیمت ها متغیر (value label) و فارم متغیر را نیز نشان میدهد که در درس های بعدی به تفصیل در مورد آن بیان میگردد.

با اجرای فرمان describe لیل متغیرات در قسمت variable label نمایش داده میشود. البته اگر یک متغیر دارای لیل و نوت در عین زمان باشد پیش روی آن علامه * میباشد که نوت آن را میتوانید با استفاده از فرمان note مشاهده کنید. ساختار فرمان note به شکل ذیل میباشد.

```
note var_list
```

به طور مثال در صورت که خواسته باشید نوت متغیرات z55 و x4 را مشاهده کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
note z55 x4
```

z55:

1. What is the highest level (grade) of school you have completed, not including schooling in Islamic madrasa? (calculate the highest level into years, if none, write down zero)

x4:

1. Generally speaking, do you think things in Afghanistan today are going in the right direction, or do you think they are going in the wrong direction?

طریقه اضافه نمودن لیل بالای یک متغیر به نوعی میباشد که اولاً فرمان variable label را نوشته و به تعقیب آن هر لیل مشخص که خواسته باشید در داخل «» نوشته کنید.

به طور مثال در صورت که خواسته باشید یک متغیر جدید به نام Age ایجاد کنید که تمام مشاهدات آن خالی و یا missing باشد و بالای آن لیل ی «age of respondents» را نصب کنید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
generate Age = .
```

```
label variable age "age of respondents"
```

که البته برای مشاهده نتیجه ای آن میتوانید از فرمان describe استفاده کنیم.

همچنان ساختار فرمان note برای اضافه نمودن نوت در یک متغیر قرار ذیل میباشد.

note varname : This is a note

به طور مثال در صورت که خواسته باشد بالای متغیر سن نوت (All respondents are +18) را نوشته کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

note Age : All respondents are +18

و نتیجه‌ی آنرا میتوانید با استفاده از فرمان note Age مشاهده کنید.

۹. استفاده از اصطلاح in برای قید کردن مشاهدات

در برنامه‌ی ستاتا هر فرمان که انجام میدهد بالای تمام مشاهدات اجرا میشود. به طور مثال در دیتای سروی مردم افغانستان در صورت که خواسته باشد دیتای متغیرات سن z2، محل زیست m6b و جنسنیت پاسخ دهنده z1 را مشاهده کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

edit z2 m6b z1

z1[1]		2	
	z2	m6b	z1
1	18	Urban	Female
2	20	Urban	Female
3	20	Urban	Female
4	50	Urban	Female
5	22	Urban	Female
6	35	Urban	Female
7	24	Urban	Female
8	32	Urban	Female
9	24	Urban	Female
10	35	Urban	Female
1220	50	Urban	Female
1221	30	Urban	Female
1222	45	Urban	Female
12011	22	Rural	Female
12012	22	Rural	Female
12013	36	Rural	Female
12014	31	Rural	Female
12015	29	Rural	Female
12016	18	Rural	Female
12017	53	Rural	Female
12018	33	Rural	Female
12019	67	Rural	Female

قسمی که قبل این گردید فرمان فوق بالای تمام مشاهدات اجرا میشود و با خاطر که دیتای سروی مردم افغانستان بیشتر از صد هزار مشاهده را دربر دارد بنابر این تمام مشاهدات متغیرات فوق نشان داده میشود. اما در صورت که خواسته باشد فرمان فوق و یا هر فرمان دیگر را برای تعداد مشخص از مشاهدات قید کنید میتوانید از اصطلاح in استفاده کنید.

به طور مثال در صورت که بخواهید متغیرات سن، محل زیست و جنسیت 10 پاسخ دهنده‌ی اولی را مشاهده کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

edit z2 m6b z1 in 1/10

z2[2]		20	
	z2	m6b	z1
1	18	Urban	Female
2	20	Urban	Female
3	20	Urban	Female
4	50	Urban	Female
5	22	Urban	Female
6	35	Urban	Female
7	24	Urban	Female
8	32	Urban	Female
9	24	Urban	Female
10	35	Urban	Female

و یا در صورت که خواسته باشید دیتای متغیرات فوق را تنها در مشاهدات 112010 الی 112022 مشاهده کنید میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.

edit z2 m6b in 112010/112022

z2[112010]		25	
	z2	m6b	z1
112010	25	Urban	Female
112011	34	Urban	Female
112012	66	Urban	Male
112013	30	Urban	Male
112014	30	Urban	Male
112015	40	Urban	Male
112016	28	Urban	Male
112017	25	Urban	Male
112018	30	Urban	Female
112019	47	Urban	Female
112020	33	Urban	Female
112021	60	Urban	Female
112022	34	Urban	Female

به همین ترتیب قسم که قبلآ بیان گردید در صورت که خواسته باشد یک متغیر جدید را که کاملاً مساوی به متغیر سن z2 باشد ایجاد کنید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

generate Age=z2

و نتیجه آن را میتوانید از طریق فرمان edit z2 Age مشاهده کنیم.

z2[1]		18
	z2	Age
1	18	18
2	20	20
3	20	20
4	50	50
5	22	22
6	35	35
7	24	24
8	32	32
9	24	24
10	35	35
112012	66	66
112013	30	30
112014	30	30
112015	40	40
112016	28	28
112017	25	25
112018	30	30
112019	47	47
112020	33	33
112021	60	60
112022	34	34

قسم که دیده میشود با اجرای فرمان فوق یک متغیر جدید به نام `age` ایجاد گردید که کاملا مساوی به متغیر `z2` در تمام مشاهدات میباشد، اما در صورت که بخواهید فرمان فوق تنها در 10 مشاهده ای اولی اجرا شود میتوانید از اصطلاح `in` استفاده کنید.

`gen Age = z2 in 1/10`

z2[1]		18
	z2	Age
1	18	18
2	20	20
3	20	20
4	50	50
5	22	22
6	35	35
7	24	24
8	32	32
9	24	24
10	35	35
11	20	.
12	23	.
13	19	.
14	28	.
15	40	.
16	30	.
17	40	.
18	30	.
19	48	.
20	30	.

10. استفاده از اصطلاح if برای قید کردن مشاهدات (بخش اول)

در پهلوی این که از اصطلاح in برای قید کردن مشاهدات در اجرای یک فرمان استفاده میشود میتوانید که از اصطلاح if نیز برای اینکار استفاده کنید. اما تفاوت اصطلاح in و if در کجا است؟ تفاوت عمدی آن در این است که از اصطلاح in برای قید کردن مشاهدات به اساس نمایش داده شده است اما اصطلاح if برای قید کردن مشاهدات به اساس مشخصه ای یک متغیر استفاده میشود.

به طور مثال در سروی مردم افغانستان متغیر z1 نشان دهنده جنسیت پاسخ دهنده گان میباشد. برای اینکه بدانید به چی تعداد از افراد سروی شده زن و یا مرد میباشد میتوانید از فرمان table به شکل ذیل کار بگیرید.

table z1

Gender	Freq.
Male	59,994
Female	52,028

نوت: فرمان table در صورت که همراه به یک متغیر اجرا شود جدولی فریکونسی یک طرفه را میسازد. بعداً در مورد کاربرد آن به تفصیل بیان میگردد.

حالا در صورت که خواسته باشد تعداد مرد و زن سروی شده را در میان مشاهدات اولی الیک هزارم دریابید میتوانید که فرمان table را به همراه اصطلاح in یکجا به شکل ذیل استفاده کنید.

table z1 in 1/1000

Gender	Freq.
Male	500
Female	500

اما در صورت که خواسته باشد بدانید به چی تعداد از مردان و زنان سروی شده بالاتر از ۵۰ سال بوده است از اصطلاح in استفاده نمیشود زیرا نمیدانیم که افراد بالاتر از ۵۰ سال در کدام مشاهدات قرار گرفته اند. برای انجام اینکار میتوانید از اصطلاح if به همراه فرمان table به شکل ذیل استفاده کنیم.

table z1 if z2>50

Gender	Freq.
Male	9,013
Female	3,905

و یا به طور مثال در صورت که خواسته باشد تعداد زنان و مردان که کمتر از ۳۰ سال عمر دارند را پیدا کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

table z1 if z2<30

Gender	Freq.
Male	21,952
Female	22,087

در فرمان بالا قسمت اول آن (table z1) یک جدول فرکونسی متغیر جنسیت را میسازد و قسمت دوم آن (if zx<30) اما در صورت که خواسته باشد تعداد مردان و زنان که بالاتر از ۲۰ سال و کمتر از ۳۰ سال قرار دارند را پیدا کنید چی کار را باید انجام داد؟ برای دانستن این مورد و کاربرد عملی تر اصطلاح if باید گرداننده های عقلانی و منطقی را بدانید.

11. گرداننده های عقلانی و منطقی

• گرداننده های عقلانی

علایم نامساوات (\neq)، بزرگتر ($>$)، کوچکتر ($<$)، بزرگتر و مساوی (\geq)، کوچکتر و مساوی (\leq) و مساوی ($=$) را در برنامه استاتا گرداننده های عقلانی میگویند. از گرداننده های عقلانی فوق میتوانید همرا هبا اصطلاح if برای قید کردن مشاهدات و یا به زبان ساده مشروط کردن فرمان استفاده نمیشود. به طور مثال در صورت که $z2 < 30$ نوشته کنید به این معنی است که متغیر z2 کوچکتر

از 30 باشد (یعنی تمام افراد که کمتر از 30 سال سن دارند) به همین ترتیب در صورت که نوشته کنید 2018 == m8 به این معنی که متغیر m8 مساوی به 2018 باشد (یعنی تمام افراد که در سال 2018 سروی شده اند).

شاید متوجه شده باشید که این علایم در ستاتا کاملا مشابه علایم ریاضیکی نیست بلکه تفاوت های اندکی دارند. برای دانستن تفاوت های آن به جدول ذیل توجه کنید.

	برنامه ستاتا	ریاضی
بزرگتر از	>	>
کوچکتر از	<	<
مساوی به	==	=
بزرگتر و مساوی به	>=	≥
کوچکتر و مساوی به	<=	≤
مساوی نیست به	!=	≠

برای درک بهتر گرداننده های عقلانی همراه با اصطلاح if به مثال های ذیل توجه کنید.
به طور مثال در صورت که خواسته باشید تعداد مردان و زنان را در سال 2018 دریابید.

table z1 if m8==2018

Gender	Freq.
Male	7,550
Female	7,462

قسمت اول فرمان فوق (table z1) جدول فرکونس متغیر جنسیت را میسازد و قسمت دوم آن (if m8==2018) آنرا محدود به همان اشخاص میکنید که در سال 2018 سروی شده اند.
به همین ترتیب در صورت که خواسته باشید تعداد افراد شهری و دهاتی را در سال 2018 دریابید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

table m6b if m8==2018

CSO Geographi c Code	Freq.
Rural	12,105
Urban	2,907

• گرداننده های منطقی

توسط گرداننده های عقلانی میتوانید یک فرمان را به مشاهدات مخصوص قید کنید. اما شاید پیش شما سوال خلق شود که چگونه یک فرمان را با بیشتر از یک شرط قید کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشد تعداد مردان زنان که در سن پایینتر از 25 ساله را پیدا کنید میتوانید از نوشته کنید که (table z1 if z2<25) اما برای اینکه تعداد مردان و زنان که پایینتر از 25 سال اند و در سال 2018 سروی شده اند را پیدا کنید چی باید کرد؟ در این موارد باید که فرمان فوق همراه با اصطلاح if با دو شرطیه قید گردد.

برای اینکه همراه با یک فرمان بیشتر از یک شرطیه استفاده شود میتوانید از گرداننده های منطقی & و | استفاده کنید که هر دو همراه با اصطلاح if استفاده میشوند و در واقع مکمل گندنده های عقلانی اند. علامه & که (and) خوانده میشود و علامه | که (or) خوانده میشود هر دو همراه با اصطلاح if یکجا برای استفاده از دو شرطیه در یک فرمان به کار میرود. اما کابرد آن ها کاملاً متفاوت میباشد.

زمان که دو شرطیه توسط علامه & یکجا شود پس فرمان را محدود به همان مشاهدات میکند که باید هر دو شرطیه صدق کند (یعنی مشاهدات را که یک شرطیه در آن صدق کند اما شرطیه ای دوم در آن صدق نکند شامل نمیشود). یعنی فرمان برای تمام مشاهدات انجام میشود که هر دو شرطیه صدق کند. به طور مثال در صورت که نوشته کنید if z2>20 & z2<25 پس فرمان برای تمام مشاهداتی اجرا میشود که در متغیر z2 بزرگتر از 20 باشد (افراد که بالاتر از 20 ساله اند) و همچنان در متغیر z2 کوچکتر از 25 باشد (افراد که خودتر از 25 ساله اند).

tab z2 if z2>20 & z2<25

How old are you?	Freq.	Percent	Cum.
21	2,759	23.52	23.52
22	3,696	31.51	55.03
23	2,661	22.69	77.72
24	2,613	22.28	100.00
Total	11,729	100.00	

زمان که دو شرطیه توسط علامه | یکجا شود پس فرمان محدود به همان مشاهدات میشود که حد اقل یکی از شرطیه ها در آن صدق کند. به طور مثال در صورت که نوشته کنید if z2<25 | z2>80 پس تنها همان مشاهدات را در نظر میگیرد که در متغیر z2 بالاتر پایینتر از 25 باشد (خودتر از 25 ساله باشند) یا در متغیر z2 بزرگتر از 80 باشد (افراد که بالاتر از 80 ساله اند).

tab z2 if z2<25 | z2>80

How old are you?	Freq.	Percent	Cum.
18	6,223	22.14	22.14
19	4,081	14.52	36.67
20	6,000	21.35	58.02
21	2,759	9.82	67.84
22	3,696	13.15	80.99
23	2,661	9.47	90.46
24	2,613	9.30	99.75
81	12	0.04	99.80
82	15	0.05	99.85
83	12	0.04	99.89
84	3	0.01	99.90
85	19	0.07	99.97
87	1	0.00	99.98
88	1	0.00	99.98
90	2	0.01	99.99
91	1	0.00	99.99
92	1	0.00	99.99
96	1	0.00	100.00
97	1	0.00	100.00
Total	28,102	100.00	

با استفاده از گرداننده های منطقی میتوانید بیشتر از چند شرطیه را یکجا ساز. حتی میتوانید هر دو گرداننده `&` و `|` را یکجای استفاده کنید.

به طور مثال در صورت که خواسته باشید تعداد مردان و زنان که در سال 2018 سروی شده اند (`m8==2018`) و بالاتر از 20 سال و پایینتر از 25 سال اند (`z2>20 & z2<25`) را پیدا کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

tab z1 if m8==2018 & z2>20 & z2<25

Gender	Freq.	Percent	Cum.
Male	713	46.91	46.91
Female	807	53.09	100.00
Total	1,520	100.00	

و همچنان در صورت که خواسته باشید تعداد مردان و زنان را که در سال 2018 سروی شده اند (`m8==2018`) و بالاتر پایینتر از 25 سال یا بالاتر از 80 سال اند (`z2>80 | z2<25`) را دریابید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
tab z1 if m8==2018 & (z2<25 | z2>80)
```

Gender	Freq.	Percent	Cum.
Male	1,539	43.90	43.90
Female	1,967	56.10	100.00
Total	3,506	100.00	

12. ایجاد تغیر در یک متغیر

برای ایجاد تغیر در یک متغیر میتوانید از فرمان replace کار بگیرید. ساختار فرمان replace برای تغیر در متغیرات عددی قرار ذیل میباشد.

```
replace var_name=value
```

به طور مثال در صورت که خواسته باشید در دیتای سروی مردم افغانستان تمام مشاهدات را در متغیر سن z2 به 0 تبدیل کنید پس میتوانید از فرمان replace به شکل ذیل استفاده کنید.

```
replace z2=0
```

z2[1]		0
	z2	
1	0	
2	0	
3	0	
4	0	
5	0	
6	0	
7	0	
8	0	
9	0	
10	0	
11	0	
12	0	
13	0	
14	0	
15	0	
16	0	
17	0	
18	0	
19	0	
20	0	

و در صورت که خواسته باشد تمام مشاهدات را به عدد 1 تبدیل کنید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.
replace z2=1

z2[1]		1
z2	1	
1	1	
2	1	
3	1	
4	1	
5	1	
6	1	
7	1	
8	1	
9	1	
10	1	
11	1	
12	1	
13	1	
14	1	
15	1	
16	1	
17	1	
18	1	
19	1	
20	1	

طور که قبلاً بیان گردید هر فرمان که در ستاتا انجاد دهید بالای تمام مشاهدات اجرا میشود. بنابر این زمان که با استفاده از فرمان **replace** متغیر سن را به 0 تبدیل کنید تمام مشاهدات در متغیر سن تبدیل به عدد 0 میشود و به همین صورت زمان که با استفاده از فرمان فوق متغیر سن را به 1 تبدیل کنید تمام مشاهدات در این متغیر تبدیل به عدد 1 میشود. اما میتوانید اکثریت از فرمان های ستاتا را همراه با اصطلاح **if** (و یا هم اصطلاح **in**) استفاده کنید تا فرمان اجرا شده تنها در بعضی از مشاهدات خاص اجرا شود.

به طور مثال در صورت که خواسته باشد متغیر سن **z2** را به نحوی تغییر بدهید که تمام افراد سروی شده که دارای سن بالاتر از ۳۵ سال باشد به عدد 0 نمایش داده شود و تمام افراد که ۳۵ ساله و سن پایینتر از ۳۵ سال دارند به عدد 1 نمایش داده شود میتوانید از فرمان **replace** و اصطلاح **if** به شکل ذیل استفاده کنید.

```
replace z2=1 if z2<=35
replace z2 = 0 if z2>35
```

z2[1]		1
	z2	
1	1	
2	1	
3	1	
4	0	
5	1	
6	1	
7	1	
8	1	
9	1	
10	1	
11	1	
12	1	
13	1	
14	1	
15	0	
16	1	
17	0	
18	1	
19	0	
20	1	

به این ترتیب تمام ارزش های متغیر z2 به دو عدد 0 و 1 تبدیل شده است که عدد 1 نمایندگی از افراد میکند که 35 ساله و پاینتر از آن هستند و عدد 0 نمایندگی از افراد میکند که بالاتر از 35 سال هستند.

13. ایجاد یک متغیر جدید (قسمت دوم)

قبلآ خواندید که با استفاده از فرمان generate میتوانید یک متغیر جدید بسازید. قسم که در درس هشتم بیان گردید همراه با فرمان generate میتوانید یک متغیر جدید ایجاد کنید که مساوی به یک متغیر دیگر باشد. به طور مثال در سروی مردم افغانستان متغیر m8 نشان دهنده ی سال های که سروی انجام شده میباشد. در صورت که بخواهید یک متغیر جدید به نام year ایجاد کنید که کاملاً مساوی به این متغیر باشد میتوانید از فرمان generate به شکل ذیل استفاده کنیم.

```
generate year = m8
```

m8[1]		2006
	m8	year
1	2006	2006
2	2006	2006
3	2006	2006
4	2006	2006
5	2006	2006
6	2006	2006
7	2006	2006
8	2006	2006
9	2006	2006
10	2006	2006
11	2006	2006
12	2006	2006
13	2006	2006
14	2006	2006
15	2006	2006
16	2006	2006
17	2006	2006
18	2006	2006
19	2006	2006
20	2006	2006

همچنان در سروی موردم افغانستان از افراد سروی شده در مورد نظریات شان در باره‌ی آینده‌ی کشور پرسان شده است که آیا کشور افغانستان به سمت درست و یا سمت اشتباه در حرکت است که این معلومات در متغیر `x4` ذخیره گردیده است که شما میتوانید آنرا با اجرای فرمان ذیل مشاهده کنید.

`edit x4`

x4[4]		102
	x4	
1	right direction	
2	wrong direction	
3	right direction	
4	wrong direction	
5	wrong direction	
6	wrong direction	
7	right direction	
8	wrong direction	
9	right direction	
10	right direction	
11	some in right,...	
12	right direction	
13	right direction	
14	wrong direction	
15	wrong direction	
16	right direction	
17	right direction	
18	right direction	
19	right direction	
20	some in right,...	

x4[3]		101
	x4	
1	right direction	
2	wrong direction	
3	right direction	
4	wrong direction	
5	wrong direction	
6	wrong direction	
7	right direction	
8	wrong direction	
9	right direction	
10	right direction	
11	some in right,...	
12	right direction	
13	right direction	
14	wrong direction	
15	wrong direction	
16	right direction	
17	right direction	
18	right direction	
19	right direction	

قسم که مشاهده میشود متغیر x4 به رنگ آبی فایل داده میشود که بیان کننده ای این موضوع است که این متغیر در اصل به شکل عددی ذخیره است و اما تفاوت آن در این است که بالای هر عدد یک لیبل مشخص وضع گردیده است. به طور مثال بالای عدد 101 لیبل right direction و بالای عدد 102 لیبل wrong direction وضع گردیده است. به زبان ساده متغیر x4 عبارت از متغیر لیبل دار میباشد.

نوت: در مورد اینکه چگونه لیبل های مکمل یک متغیر را مشاهده کنید و اینکه چگونه یک لیبل مشخص را بالای اعداد یک متغیر نصب کنیم به تفصیل در درس های بعدی بیان میگردد.

در صورت که خواسته باشد یک متغیر جدید به نام direction که مساوی به متغیر x4 باشد ایجاد کنید میتوانید از فرمان generate به شکل ذیل استفاده کنید.

generate direction = x4

و نتیجه ای آن را با اجرای فرمان edit x4 direction مشاهده خوده میتوانید.

x4[10]		101
	x4	direction
1	right direction	101
2	wrong direction	102
3	right direction	101
4	wrong direction	102
5	wrong direction	102
6	wrong direction	102
7	right direction	101
8	wrong direction	102
9	right direction	101
10	right direction	101
11	some in right,...	103
12	right direction	101
13	right direction	101
14	wrong direction	102
15	wrong direction	102
16	right direction	101
17	right direction	101
18	right direction	101
19	right direction	101

قرار که دیده میشود با اجرای فرمان فوق یک متغیر جدید به نام direction ایجاد گردیده است که مساوی به متغیر x4 میباشد. اما تفاوت در این جا است که در متغیر جدید بالای هر عدد لیل های مذکور و یا value labels وضع نگردیده است. راه حل چی است؟ حد اقل دو راه حل وجود دارد. اول اینکه بالای متغیر جدید به صورت جدا گانه لیل های اعداد و یا value labels را اضافه کنید و دوم اینکه برای ایجاد متغیر جدید به عوض فرمان generate از فرمان clonevar کار بگیرید. ساختار فرمان clonevar به شکل ذیل میباشد.

```
clonevar new_var=old_var
```

فرمان clonevar به مانند فرمان generate یک متغیر جدید ایجاد میکند اما تفاوت اینجا است که متغیر جدید مشخصات متغیر قبلی از جمله لیل اعداد و یا value labels را نیز همراه با خود میداشته باشد.

به طور مثال اینبار یک متغیر جدید به نام dir از طریق فرمان clonevar ایجاد کنید.

```
clonevar dir = x4
```

و هر سه متغیر x4، متغیر که از طریق فرمان generate ایجاد کردید به نام direction و متغیر که از طریق فرمان clonevar به نام dir ایجاد شده است را با استفاده از فرمان ذیل مشاهده کرده میتوانید.

```
edit x4 direction dir
```

dir[3]		101	
	x4	direction	dir
1	right direction	101	right direction
2	wrong direction	102	wrong direction
3	right direction	101	right direction
4	wrong direction	102	wrong direction
5	wrong direction	102	wrong direction
6	wrong direction	102	wrong direction
7	right direction	101	right direction
8	wrong direction	102	wrong direction
9	right direction	101	right direction
10	right direction	101	right direction
11	some in right,...	103	some in right,...
12	right direction	101	right direction
13	right direction	101	right direction
14	wrong direction	102	wrong direction
15	wrong direction	102	wrong direction
16	right direction	101	right direction
17	right direction	101	right direction
18	right direction	101	right direction
19	right direction	101	right direction
20	some in right,...	103	some in right,...

14. استفاده از اصطلاح if برای قید کردن مشاهدات (بخش دوم)

قبلآ خواندید هر فرمان که انجام دهید بالای قسم مشاهدات اجرا میشود. برای اینکه یک فرمان را بالای یک تعداد مشخص از مشاهدات انجام دهید میتوانید از اصطلاح in کار بگیرید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید جدول فرکونسی متغیر جنسیت را تنها در 100 مشاهده‌ی اولی به دست بیاورید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

table z1 in 1/100

Gender	Freq.
Male	49
Female	51

اما زمان که خواسته باشید جدول فرکونسی متغیر جنسیت را تنها برای کسان بدست بیاورید که کوچکتر از 30 ساله باشند در این صورت باید از اصطلاح if استفاده شود.

table z1 if z2<30

Gender	Freq.
Male	2,584
Female	3,175

به همین ترتیب همراه با اصطلاح if میتوانید بیشتر از یک شرطیه بگذارید. به طور مثال در صورت که خواسته باشد جدول فرکونسی متغیر جنسیت را برای قام کسان که کوچکتر از 30 ساله هستند (شرطیه اول) و یا افراد که بالاتر از 50 ساله هستند (شرطیه دوم) بدست بیاورید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

table z1 if z2<30 | z2>50

Gender	Freq.
Male	3,877
Female	3,732

به همیت ترتیب در صورت که خواسته باشد یک فرمان را برای مشاهدات خاص انجام دهید میتوانید که از اصطلاح if استفاده کنید. در صورت که شرطیه به اساس یک متغیر عددی (مانند متغیر سن در مثال فوق) تعیین شده باشد پس استفاده از اطلاع if بسیار ساده میباشد.

اما در صورت که شرطیه به اساس یک متغیر لیل دار (مانند متغیر x4 که در بر گیرندهٔ نظریات مردم افغانستان در رابطه به آیندهٔ این کشور است) تعیین شده باشد پس چی کار باید کرد؟
یک بار متغیر x4 را مشاهده کنید دیده میشود که به رنگ آبی نمایش داده شده است.

edit x4

x4[3]	101
	x4
1	right direction
2	wrong direction
3	right direction
4	wrong direction
5	wrong direction
6	wrong direction
7	right direction
8	wrong direction
9	right direction
10	right direction
11	some in right, some...
12	right direction
13	right direction
14	wrong direction
15	wrong direction
16	right direction
17	right direction
18	right direction
19	right direction
20	some in right, some...

قسم که دیده میشود متغیر $x4$ در اصل یک متغیر عددی میباشد اما بالای هر عدد یک لیل مشخص وضع است. به طور مثال بالای عدد 101 لیل right direction وضع است. حالا در صورت که خواسته باشد یک فرمان خاص تنها بالای کسان که گفته اند کشور به سمت درست در حرکت است اجرا شود پس همان فرمان همراه با اصطلاح if به اساس عدد ذکر شده، نه لیل آن، باید اجرا شود.

به طور مثال در صورت که خواسته باشد جدول فرکونسی متغیر جنسیت را برای قام کسان که در متغیر $x4$ گزینه i direction را انتخاب کرده ان بحسبت بیاورید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
table z1 if x4==101
```

Gender	Freq.
Male	25,096
Female	21,316

به همین ترتیب اگر خواسته باشد جدول فرکونسی متغیر جنسیت تنها برای کسان که 30 ساله و خوردن از آن باشد و در متغیر $x4$ گزینه i right direction را انتخاب کرده باشد بحسبت بیاورید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
table z1 if x4==101 & z2<=30
```

Gender	Freq.
Male	10,836
Female	10,942

15. تبدیل کردن یک متغیر پیوسته به متغیر کتگوری شده (بخش اول)

در درس هفتم در مورد اینکه چگونه با استفاده از فرمان generate یک متغیر جدید ایجاد کنید و در درس دوازدهم روی این موضوع که چطور در یک متغیر از قبل ایجاد شده توسط فرمان replace تغیرات وضع کنید بحث گردید. در این بخش در مورد اینکه چگونه از فرمان های generate و replace به صورت همزمان تغیر یک متغیر پیوسته به متغیر کتگوری شده استفاده کنید بیان میشود.

نوت: برای یاد آوری مجدد توصیه میشود که دروس هفتم و دوازدهم یک بار دیگر مرور گردد.

به طور مثال در سروی مردم افغانستان سن افراد سروی شده در متغیر 22 ذخیره شده است که به شکل پیوسته میباشد. در صورت که خواسته باشد یک متغیر جدید به نام Age ایجاد کنید که دارای 3 کتگوری به شکل ذیل باشد میتوانید از فرمان های generate و replace استفاده کنید.

- = افراد که دارای سن 35 سال و پایینتر از آن اند
- = افراد که دارای سن 36 سال الی 55 سال اند
- = افراد که دارای سن بالاتر از 55 سال اند

در قدم نخست یک متغیر جدید توسط فرمان generate به نام Age ایجاد کرده که تمام آن خالی و یا missing باشد.
generate Age = .

z2[1]		18
	z2	Age
1	18	.
2	20	.
3	20	.
4	50	.
5	22	.
6	35	.
7	24	.
8	32	.
9	24	.
10	35	.
11	20	.
12	23	.
13	19	.
14	28	.
15	40	.
16	30	.
17	40	.
18	30	.
19	48	.
20	30	.

بعد آ توسط فرمان replace متغیر Age را به 1 تبدیل کنید در صورت که ارزش های متغیر z2 کمتر از 35 و یا مساوی به 35 باشد.

replace Age = 1 if z2 <= 35

z2[1]		18
	z2	Age
1	18	1
2	20	1
3	20	1
4	50	.
5	22	1
6	35	1
7	24	1
8	32	1
9	24	1
10	35	1
11	20	1
12	23	1
13	19	1
14	28	1
15	40	.
16	30	1
17	40	.
18	30	1
19	48	.
20	30	1

در قدم بعدی باز هم توسط فرمان replace متغیر Age را به 2 تبدیل کنید در صورت ارزش های متغیر z2 بیشتر از 35 و کمتر از 56 باشد.

در این بار استفاده از اصطلاح if دو شرطیه استفاده شده است. اول اینکه متغیر z2 بزرگتر از 35 باشد و دوم اینکه متغیر z2 کوچکتر از 56 باشد. بنابر این برای یکجا ساختن این دو شرطیه از گرداننده های عقلانی باید استفاده شود.
`replace Age=2 if z2>35 & z2<56`

20	30	1
21	18	1
22	28	1
23	48	2
24	45	2
25	19	1
26	35	1
27	20	1
28	30	1
29	28	1
30	28	1
31	18	1
32	64	.
33	30	1
34	31	1
35	21	1
36	33	1
37	27	1
38	42	2
39	20	1
40	32	1

و در قدم اخیر متغیر age را به 3 تبدیل کنید در صورت که ارزش های متغیر z2 بزرگتر از 55 باشد.

```
replace Age=3 if z2>55
```

40	32	1
41	60	3
42	32	1
43	55	2
44	60	3
45	36	2
46	29	1
47	40	2
48	30	1
49	44	2
50	44	2
51	58	3
52	27	1
53	74	3
54	34	1
55	24	1
56	55	2
57	32	1
58	42	2
59	24	1
60	28	1

به این صورت متغیر Age را ایجاد گردید که شکل کتگوری شده‌ی متغیر سن z2 می‌باشد. نتیجه‌ی آن را میتوانید با نوشتن فرمان edit z2 Age مشاهده کنید و یا هم با استفاده از فرمان table میتوانید که نتیجه‌ی آنرا به در یک جدول مشاهده کنیم.

table Age

Age	Freq.
1	64,706
2	39,026
3	8,290

16. مشاهده نمودن لیبل های ارزش‌های یک متغیر.

بسیاری از متغیرات که در سروی مردم افغانستان وجود دارد به نحوه‌ی است که نوع ذخیره آن به شکل عددی می‌باشد اما بالای هر عدد آن یک لیبل وضع گردیده است و یا به زبان ساده متغیر لیبل دار است. به طور مثال متغیر x4 که نشان دهنده‌ی نظریات افراد سروی شده در مورد آینده‌ی کشور و متغیر z1 که نشان دهنده‌ی جنسیت افراد سروی شده می‌باشد عبارت از متغیر های لیبل دار می‌باشند.

به همین ترتیب در صورت که data editor را باز کنید تمام متغیر های که به رنگ آبی نمایش داده می‌شوند عبارت از متغیر های لیبل دار است.

x4[4]		102
	x4	z1
1	right direction	Female
2	wrong direction	Female
3	right direction	Female
4	wrong direction	Female
5	wrong direction	Female
6	wrong direction	Female
7	right direction	Female
8	wrong direction	Female
9	right direction	Female
10	right direction	Female
11	some in right, some...	Male
12	right direction	Male
13	right direction	Male
14	wrong direction	Male
15	wrong direction	Male
16	right direction	Male
17	right direction	Male
18	right direction	Male
19	right direction	Male
20	some in right, some...	Male

برای اینکه بدانید کدام لیل بالای یک متغیر خاص نصب گردیده، در بخش فرمان ها describe نوشته و به تعقیب آن نام متغیر مذکور را نوشته کنید. به طور مثال در دیتای سروی مردم افغانستان در صورت که خواسته باشد بدانید که بالای متغیر های x4 و z1 کدام لیل ها نصب گردیده میتوانیم از فرمان ذیل استفاده کنید.

describe x4 z1

```
. describe x4 z1
      storage   display   value
variable name    type     format   label     variable label
x4              int      %20.0g  X4_M     * Generally speaking, do you think things in Afghanistan today are going in the ri
z1              byte     %8.0g   Z1       Gender
```

بعد از اجرای فرمان فوق در قسمت value label لیل های مشخص هر متغیر نمایش داده میشود و در صورت که بالای یک متغیر هیچ لیل وضع نباشد پس این قسمت خالی میباشد.
از نتیجه ای فرمان فوق واضح است که بالای متغیر x4 لیل X4_M و وضع است و بالای متغیر z1 لیل Z1 وضع است.
در قدم بعدی برای دانستن لیل های مشخص هر متغیر میتوانید از فرمان label list استفاده کنید ساختار فرمان list به شک ذیل میباشد

label list value_label

یعنی اولاً فرمان label list را نوشته و به تعقیب آن نام لیل باید نوشته شود.

به طور مثال در سروی مردم افغانستان در صورت که خواسته باشد لیل های متغیر `x4` را مشاهده کنید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنیم.

```
label list X4_M
X4_M:
    101 right direction
    102 wrong direction
    103 some in right, some in wrong direction
    998 refused
    999 don't know
```

قسم که دیده میشود متغیر `x4` دارای 5 کنگوری میباشد و بالای هر کنگوری آن یک لیل مشخص وضع گردیده است. به همین ترتیب با اجرای فرمان `label list Z1` میتوانید لیل های مشخص متغیر جنسیت را بدانید.

```
label list Z1
```

```
Z1:
    1 Male
    2 Female
```

طريقه‌ی دیگر مشاهده کردن لیل هر متغیر استفاده از فرمان `labellist` است و ساختار فرمان `labellist var_list` به شکل ذیل میباشد.

یعنی در صورت که خواسته باشد لیل های مشخص یک و یا چندین متغیر را بدانید اولاً `labellist` نوشته و به تعقیب آن نام متغیرات مشخص را نوشه کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشد لیل های متغیر `x4` و `z1` را مشاهده کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
labellist x4 z1
```

```
X4_M:
    101 right direction
    102 wrong direction
    103 some in right, some in wrong direction
    998 refused
    999 don't know
Z1:
    1 Male
    2 Female
```

قسم که دیده میشود فرمان `labellist` نه تنها لیل های هر متغیر را بلکه نام لیل هر متغیر را نیز نشان میدهد.

نوت: از آنجایی که فرمان `labellist` همراه با خود ستاتا نصب نمیباشد باید اولاً آنرا در ستاتا نصب و یا `install` کنید. طريقه‌ی انستاول کردن یک فرمان در ستاتا به شکل ذیل میباشد.

```
ssc install command_name
```

یعنی برای انستاول کردن یک فرمان اولاً `ssc install` نوشته و به تعقیب آن نام فرمان مشخص را نوشه کنید. به طور مثال فرمان `labellist` را میتوانید که به شکل ذیل نصب و یا انستاول کنید.

```
ssc install labellist
```

```
. ssc install labellist
checking labellist consistency and verifying not already installed...
installing into /Users/fahimyousufzai/Library/Application Support/Stata/ado/plus/...
installation complete.
```

17. اضافه کردن لیبل بالای ارزش های یک متغیر

قسم که در درس قبلی مشاهده نمودید ستاتا شما را قادر میسازد تا بالای متغیرات که به شکل عددی ذخیره گردیده است لیبل های مشخص وضع کنیم.
البته برای این کار دو مرحله نیاز است:
.اولاً ساختن یک لیبل مشخص

b. دوم نصب کردن آن بالای یک متغیر مشخص

به طور مثال در دیتای ذیل متغیر gender_1 را در نظر بگیرید که دارای دو ارزش 0 و 1 میباشد.

gender_1[28]													
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_sts	education	age	income
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800

Example.dta (<https://github.com/Fahim-Ahmad/Stata-programming>)

در صورت که خواسته باشید در متغیر فوق بالای عدد یک لیبل male و بالای عدد 0 لیبل female نوشته شود اولاً باید یک لیبل مشخص ایجاد کنید بعداً لیبل ایجاد شده را بالای متغیر فوق نصب کنید.
با استفاده از فرمان label define میتوانید یک لیبل مشخص بسازید. البته ساختار فرمان define به شکل ذیل میباشد.
label define label_name value_1"label_1" value_2"label_2" ... value_n"label_n"
یعنی در صورت که خواسته باشید یک لیبل، به طور مثال به نام sex بسازید که دارای دو کتگوری 0 و 1 باشد که به ترتیب نشان دهنده female و male باشد میتوانید از فرمان define به شکل ذیل استفاده کنید.
label define sex 1"Male" 0"Female"

تا اینجای کار یک لیل به نام sex ساخته شده است اما هنوز بالای کدام متغیر خاص نصب نگردیده است. برای اینکه یک لیل را بالای یک متغیر خاص وضع کنید میتوانید از فرمان label value استفاده کنید که ساختار آن به شکل ذیل میباشد.

```
label value var_name label_name
```

يعنى در قدم اول فرمان label value نوشته به تعقیب آن نام متغیر و در ادامه نام لیل را نوشته کنید.

به طور مثال در دیتای که قبلًا مایش داده شد نام متغیر gender_1 میباشد و نام لیل که ساختیم sex میباشد. حالا برای نصب این لیل بالای متغیر ذکر شده میتوانید از فرمان label value به شکل ذیل استفاده کنید.

```
label value gender_1 sex
```

و نتیجه آن را با اجرای فرمان gender_1 edit میتوانید مشاهده کنیم.

gender_1[4]	
	gender_1
1	Male
2	Male
3	Male
4	Female
5	Male
6	Male
7	Male
8	Male
9	Female
10	Male
11	Male
12	Female
13	Female
14	Male
15	Female
16	Male
17	Male
18	Female
19	Female
20	Female

نوت: همان طور که دو متغیر به یک نام بوده نمیتواند امکان ندارد که دو لیل نیز به یک نام باشد.

18. تبدیل نمودن متغیر های غیر عددی به متغیر عددی

در درس های قبلی خواندید که چگونه یک متغیر که به شکل عددی باشد بالای آن لیبل های مشخص وضع کنید، اما امکان دارد که بعضی اوقات متغیرات به شکل غیر عددی جمع آوری شده میباشد.

به طور مثال جنسنست افراد را میتوانید به شکل عدد 1 و 2 ذخیره کرده و دوباره بالای آن لیبل های مشخص را وضع کنید و یا هم میتوانید آنرا از آغاز به شکل female و male ذخیره کنید که در این صورت این متغیر به شکل غیر عددی و یا string ذخیره میشود.

به طور مثال دیتای ذیل را در نظر بگیرید که در آن متغیر gender_2 نشان دهنده ی جنسیت افراد میباشد و به شکل غیر عددی ذخیره شده است.

gender_1[28]														
gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income		
1	1	male R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500		
2	1	male R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400		
3	1	male R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600		
4	0	female Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500		
5	1	male Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.		
6	1	male SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700		
7	1	male R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300		
8	1	male Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300		
9	0	female Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800		
10	1	male R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000		
11	1	male R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900		
12	0	female Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100		
13	0	female Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.		
14	1	male Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800		
15	0	female SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000		
16	1	male R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900		
17	1	male Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700		
18	0	female Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500		
19	0	female Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.		
20	0	female Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800		

از آنجایی که متغیر gender_2 یک متغیر غیر عددی و یا string میباشد بنابر آن به رنگ سرخ نشان داده میشود. در صورت که خواسته باشید این متغیر را به متغیری عددی تبدیل کنید میتوانید که از فرمان encode استفاده کنید. ساختار فرمان encode به شکل ذیل میباشد.

```
encode old_var, generate (new_var)
```

یعنی برای اینکه یک متغیر را از شکل غیر عددی به متغیر عددی تبدیل کنید اولاً فرمان encode را نوشته کرده و به تعقیب آن نام متغیر که به شکل غیر عددی است را نوشته کنید و بعد از کامه generate نوشته و داخل قوس نام متغیر جدید را نوشته کنید.

به طور مثال در صورت که در دیتای قبلی متغیر gender_2 را که به شکل غیر عددی است بخواهید به متغیر عددی تبدیل کنید و نام آنرا GENDER بگذارید، میتوانید از فرمان encode به شکل ذیل استفاده کنید.

```
encode gender_2, generate (GENDER)
```

و نتیجه هی آنرا با اجرای فرمان edit gender_2 GENDER میتوانید مشاهده کنید.

GENDER[4]		1
	gender_2	GENDER
1	male	male
2	male	male
3	male	male
4	female	female
5	male	male
6	male	male
7	male	male
8	male	male
9	female	female
10	male	male
11	male	male
12	female	female
13	female	female
14	male	male
15	female	female
16	male	male
17	male	male
18	female	female
19	female	female
20	female	female

۱۹. تبدیل کردن یک متغیر پیوسته به متغیر کتگوری شده (بخش دوم)

در دروس قبلی خواندید که چگونه از فرمان generate برای ایجاد یک متغیر جدید استفاده کنید (درس هفتم)، چطور در یک متغیر با استفاده از فرمان replace تغیرات وضع کنید (درس دوازدهم) و اینکه چگونه از اصطلاح if استفاده کنید (درس دهم و چهاردهم). همچنان در درس پانزدهم روی این موضوع که چطور با استفاده از فرمان های نام برده یک متغیر پیوسته را به متغیر کتگوری شده تبدیل کنیم بحث شد.

نوت: برای یاد آوری مجدد توصیه میشود تا دروس هفتم، دهم، دوازدهم و پانزدهم را مرور کنید.

یکی از طریقه های که میتوانید در یک متغیر عددی تغیرات وضع کنید عبارت از فرمان recode میباشد.
به طور مثال دیتای ذیل را در نظر بگیرید.

gender_1[28]														
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income	
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500	
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400	
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600	
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500	
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.	
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700	
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300	
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300	
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800	
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000	
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900	
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100	
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.	
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800	
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000	
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900	
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700	
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500	
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.	
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800	

در دیتای فوق متغیرات gender_1، age و income عبارت از متغیرات عددی میباشد که میتوانید برای ایجاد تغییرات در این متغیرات از فرمان recode استفاده کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید در متغیر gender_1 تمام مشاهدات که عدد 0 است به عدد 2 تبدیل کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

recode gender_1 (0=2)

و نتیجه‌ی آنرا میتوانید با استفاده از فرمان edit gender_1 مشاهده کنید.

gender_1[24]	
	gender_1
1	1
2	1
3	1
4	2
5	1
6	1
7	1
8	1
9	2
10	1
11	1
12	2
13	2
14	1
15	2
16	1
17	1
18	2
19	2
20	2

دیده میشود که در متغیر فوق تمام مشاهدات که عدد 0 داشته به عدد 2 تبدیل شده است.
به همین ترتیب با استفاده از فرمان recode نه تنها یک عدد را بلکه میتوانید چندین عدد را به صورت همزمان تغییر بدهید.
به طو مثال به متغیر age در دیتای فوق توجه کنید، در صورت که خواسته باشد تمام افراد که 18 الی 25 ساله اند به 1 تبدیل گردد و کسان که 26 الی 33 ساله اند به عدد 2 تبدیل شود و مشاهدات که خالی اند به حالت خودش باقی باند میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

`recode age (18/25 = 1) (26/33 = 2) (. = .)`

و نتیجه‌ی آن را میتوانید با استفاده از فرمان edit age ببینید.

age[24]	
	age
1	2
2	1
3	2
4	2
5	1
6	1
7	2
8	.
9	2
10	2
11	1
12	1
13	1
14	2
15	2
16	.
17	2
18	1
19	1
20	2

به همین ترتیب با استفاده از فرمان فوق میتوانید یک متغیر را به چندین کتگوری تقسیم بندی کنید. به طور مثال در دیتای فوق به متغیر income توجه کنید که کمترین عدد در آن 700 و بزرگترین عدد 2000 میباشد. در صورت که خواسته باشد متغیر فوق را به 3 کتگوری به نحوی تبدیل کنید که کتگوری اول از 700 الی 1000 باشد، کتگوری دوم از 1001 الی 1500 باشد و کتگوری سوم از 1501 الی 2000 باشد و مشاهدات که دارای ارزش خالی (missing values) هستند بدون کدام تغییر باشند پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

`recode income (700/1000 = 1) (1001/1500 = 2) (1501/2000 = 3) (. = .)`

و نتیجه‌ی آن را میتوانید با اجرای فرمان edit income ببینید.

income[24]	
	income
1	2
2	2
3	3
4	2
5	.
6	1
7	2
8	2
9	3
10	3
11	1
12	2
13	.
14	3
15	3
16	3
17	3
18	2
19	.
20	3

به همین ترتیب در سروی مردم افغانستان متغیر سن z2 را میتوانید با استفاده از فرمان recode به کنگوری های مختلف تقسیم بندهی کنید.

متغیر سن در سروی مردم افغانستان یک متغیر عددی میباشد که خوردن ترین ارزش در آن 18 و بزرگترین ارزش در آن 97 میباشد. در صورت که خواسته باشد این متغیر را به 4 کنگوری ذیل تقسیم کنید.

- = افراد که میان 18 الی 25 سال اند
- = افراد که میان 26 الی 35 سال اند
- = افراد که میان 36 الی 45 سال اند
- = افراد که بالاتر از 45 سال اند

در این صورت میتوانید از فرمان recode به شکل ذیل استفاده کنید.

recode z2 (18/25 = 1) (26/35 = 2) (36/45 = 3) (46/97 = 4)

و نتیجه‌ی آنرا میتوانید میتوانید با استفاده از فرمان table z2 به شکل یک جدول بینید.

table z2

How old are you?	Freq.
1	32,863
2	31,843
3	25,360
4	21,956

طور که دیده میشود متغیر سن (z2) به یک متغیر کنگوری شده تبدیل شده است که دارای 4 کنگوری میباشد.

20. جدا ساختن متغیر های غیر عددی

در دروس قبلی خواندید که دیتای خام در دیتا سیت باید به منظم به فارمت tidy ذخیره گردد. یعنی هر ستون نمایانگر یک سوال باشد و هر ردیف نشان دهنده یک مشاهده باشد. به طور مثال زمان که یک سروی را راه اندازی میکنید و یکی از سوالات به شکل ذیل باشد:

سوال: دو سافت‌ویر که برای تحلیل دیتا استفاده میکنید کدام ها اند؟

جواب اول:

جواب دوم:

در این صورت دیتای این سوال باید در یک ستون ذخیره شود زیرا یک پاسخ دهنده حق دارد تا حد اکثر دو جواب به این سوال ارایه کند. اما ممکن بعضی از اوقات شما با دیتا سیت رو برو شوید که هر دو پاسخ را در یک ستون ذخیره کرده است. به طور مثال به متغیر software در دیتای ذیل توجه کنید.

gender_1[28]													
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_sts	education	age	income
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800

در این صورت برای این که جوابات در دو سوال جداگانه ذخیره شود میتوانید از فرمان split به شکل ذیل استفاده کنید.

```
split software, parse(,)
```

software1[5]		Stata	
	software	software1	software2
1	R, Python	R	Python
2	R, Stata	R	Stata
3	R, SPSS	R	SPSS
4	Stata, R	Stata	R
5	Stata, R	Stata	R
6	SPSS, Stata	SPSS	Stata
7	R, SPSS	R	SPSS
8	Python, R	Python	R
9	Stata, R	Stata	R
10	R, Python	R	Python
11	R, Stata	R	Stata
12	Stata, SPSS	Stata	SPSS
13	Stata, R	Stata	R
14	Stata, R	Stata	R
15	SPSS, Stata	SPSS	Stata
16	R, SPSS	R	SPSS
17	Python, R	Python	R
18	Stata, R	Stata	R
19	Stata, R	Stata	R
20	Stata, R	Stata	R

نوت: برای اینکه جوابات در متغیر فوق به اساس کامه جدا شده اند بنابر این در داخل گزینه `i parse()` کامه نوشته شده است. در صورت که به اساس یک نشانه `i` دیگر، فرض مثال در صورت که جوابات به اساس نقطه جدا شده باشد پس در آن صورت در داخل `(parse)` باید نقطه نوشته شود. در صورت که اگر به اساس فاصله جدا شده باشد پس ضرورت به استفاده از `(parse)` نمیباشد و میتوانید مستقیماً فرمان `split` را نوشته و به تعقیب آن نام متغیر را نوشته کنید.

21. از بین بردن فاصله ها در یک متغیر غیر عددی

سافتپریور ستاتا `case sensitive` و یا حساس با حروف میباشد. یعنی برای ستاتا کلمه `i Male` با کلمه `i male` تفاوت دارد و فرق آن این است که اولی آن با حرف خود نوشته شده است و دومی آن با حرف کلان نوشته شده است. به همین ترتیب کلمه `i female` با کلمه `i female` فرق دارد زیرا اولی آن بدون فاصله است و دومی آن همراه با فاصله است. همیشه توصیه این است که زمان ذخیره نمودن دیتا باید فاصله های اضافی همراه با کلمات نوشته نشود. به طور مثال در دیتا است ذیل به متغیر `education` دقیت کنید که نشان دهنده سطح تحصیل میباشد.

gender_1[28]													
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800

در صورت که خواسته باشد بدانید به چی تعداد از اشخاص در یک کنگوری مشخص تحصیلی هستند میتوانید از فرمان `table` استفاده کنید.

table education

education	Freq.
BA	6
BA	1
MA	13

قسم که در جدول فوق دیده میشود در جدول فوق کنگوری BA در دو ردیف نشان داده شده است که یک آن همراه با فاصله و دیگر آن بدون فاصله میباشد بنابر این در صورت که خواسته باشد بدانید به چی تعداد از اشخاص در این کنگوری وجود دارند باید فرکونسی های هر دو کنگوری را جمع کنید و در صورت که تعداد کنگوری های متغیر زیاد تر باشد و این اشتباه در چندین کنگوری صورت گرفته باشد بناً این کار در دس ساز میشود. بهترین راه حل این است که تمام فاصله ها حذف گردد. برای از بین بردن فاصله ها از یک متغیر میتوانید که فرمان `generate` را همراه با `strtrim` به شکل ذیل استفاده کنید.

```
generate edu=strtrim(education)
```

edu[24]		
	education	edu
1	MA	MA
2	BA	BA
3	MA	MA
4	MA	MA
5	BA	BA
6	BA	BA
7	MA	MA
8	MA	MA
9	MA	MA
10	MA	MA
11	BA	BA
12	BA	BA
13	MA	MA
14	MA	MA
15	MA	MA
16	MA	MA
17	MA	MA
18	BA	BA
19	BA	BA
20	MA	MA

```
table edu
```

edu	Freq.
BA	7
MA	13

22. مقایسه مُودن دو دیتاست

اولین مرحله بعد از ختم سروی های که توسط قلم و کاغذ صورت گرفته باشد این است که تمام دیتا در یک سافتویر ذخیره گردد. الیته ذخیره کردن دیتا یکی از مهمترین مراحل است که اکثریت اوقات امکان خطای نیز در آن میباشد. به طور مثال بعضی اوقات به نسبت غفلت در زمان ذخیر کردن دیتا امکان دارد یک شخص که 18 ساله باشد 81 ساله ذخیره گردد به همین ترتیب زمان که در ذخیره کردن دیتا دقت صورت نگیرد ممکن میزان اشتباہ بسیار بلند برود. به این لحاظ توصیه میشود که بعد از یک بار ذخیره کردن دیتا یک فیصدی خاص دیتا دوباره در یک دیتا سیت جداگانه ذخیره شود

(double data entry) و دوباره با دیتاست اولی مقایسه گردد که آیا تغیرات وجود دارد یا نه. برای مقایسه کردن دو دیتا سیت میتوانید از فرمان cf استفاده کنید. ساختار فرمان cf به شکل ذیل است.

```
cf varlist using data.dta
cf _all using data.dta
```

یعنی اولاً فرمان cf را نوشته به تعقیب آن متغیرات را که میخواهید با دیتاست دیگر مقایسه شود نوشته کرده و بعداً کلمه using را نوشته و به تعقیب آن نام دیتا سیت دومی را نوشته کنید. در صورت که خواسته باشید تمام متغیرات دو دیتا سیت را با هم مقایسه کنید پس باید بعد از فرمان cf بدون ذکر نام متغیرات کلمه `_all` را نوشته کنید و متناسب ساختار فرمان یکسان است.

فرض مثال دو دیتاست ذیل را مد نظر بگیرید که معلومات در مورد عین اشخاص در دو دیتاست جداگانه ذخیره شده است و یک دیتاست معلومات در مورد سن افراد برای بعضی از افراد متفاوت میباشد.

id[20]					
	id	gender	age	software	education
1	1	male	25	Stata, R	MA
2	2	male	22	SPSS, Stata	BA
3	3	male	23	R, SPSS	BA
4	4	male	26	Python, R	MA
5	5	female	25	Stata, R	MA
6	6	male	19	R, Python	MA
7	7	male	20	R, Stata	BA
8	8	female	22	Stata, SPSS	BA
9	9	female	26	Stata, R	MA
10	10	female	23	Stata, R	BA

compare1.dta (<https://github.com/Fahim-Ahmad/Stata-programming>)

id[1]					
	id	gender	age	software	education
1	1	male	24	Stata, R	MA
2	2	male	21	SPSS, Stata	BA
3	3	male	22	R, SPSS	BA
4	4	male	26	Python, R	MA
5	5	female	25	Stata, R	MA
6	6	male	19	R, Python	MA
7	7	male	20	R, Stata	BA
8	8	female	21	Stata, SPSS	BA
9	9	female	27	Stata, R	MA
10	10	female	23	Stata, R	BA

compare2.dta(<https://github.com/Fahim-Ahmad/Stata-programming>)

برای مقایسه ای این دو دیتاست اولاً یکی از این دیتا ها را در ستاتا وارد کرده و بعداً دیتای وارد شده را با دیتاست دومی مقایسه کنید. البته ناگفته نباید گذاشت دیتای که در ستاتا وارد شده است به نام master dataset و دیتای دومی که میخواهید با آن مقایسه شود به نام using data set یاد میشود.

فرض مثال دیتاست اولی را که به نام compare1.dta است در ستاتا وارد کنید و برای اینکه با دیتاست دومی مقایسه کنید میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
use compare1.dta, clear
cf _all using compare2.dta
```

```
. cf _all using compare2.dta
      age: 5 mismatches
      r(9);
```

همچنان برای معلومات بیشتر در مورد تفاوت ها میتوانید در اخیر فرمان verbose نوشته کنید.

```
cf _all using compare2, verbose
```

```
. cf _all using compare2, verbose
    age: 5 mismatches
        obs 1. 24 in master; 25 in using
        obs 2. 21 in master; 22 in using
        obs 3. 22 in master; 23 in using
        obs 8. 21 in master; 22 in using
        obs 9. 27 in master; 26 in using
r(9);
```

برعلاوه‌ی آن برای این که متغیرات که که از همیگر تغییر هم ندارند مشاهده کنید میتوانیم در اخیر فرمان فوق all نوشته کنید.

```
cf _all using compare2, verbose all
```

```
. cf _all using compare2, verbose all
    id: match
    gender: match
    age: 5 mismatches
        obs 1. 24 in master; 25 in using
        obs 2. 21 in master; 22 in using
        obs 3. 22 in master; 23 in using
        obs 8. 21 in master; 22 in using
        obs 9. 27 in master; 26 in using
    software: match
    education: match
r(9);
```

فصل دوم

تحلیل دیتا Data Analysis

در بخش اول موضوعات مدیریت دیتا مخصوصاً این که چگونه دیتای خام را برای تحلیل آماده سازید تحت پوشش قرار گرفت. در این بخش روی این موضوع بحث میشود که چگونه دیتای خام را تحلیل کنید و کدام موضوعات را در تحلیل دیتا در نظر داشته باشید که البته شامل موضوعات از قبیل جدول سازی های یک طرفه و دو طرفه، جدول سازی برای متغیر های چندین جوابه، احصایه‌ی توصیفی و همچنان احصایه‌ی استنباطی مانند آزمون T و همبستگی میشود.

قابل یاد آوری است که در اکثریت مثال‌های این بخش صورت گرفته است که از دیتای سروی مردم افغانستان استفاده شود و نظریات تها کسان که در سال 2018 سروی شده اند را مد نظر گرفته ایم. بنابر این بعد از این که دیتای سروی مردم افغانستان را باز کردید از طریق فرمان drop و یا keep دیتای سال‌های دیگر را حذف کنید و تنها دیتای سال 2018 را نگهدارید.

drop if m8 != 2018

و یا

keep if m8 == 2018

برای اینکه چطور از فرمان drop و یا keep برای فلتر کردن دیتا استفاده کنیم مراجعه شود به درس پنجم. در صورت که در مرحله‌ی اول این کار را انجام ندهید پس مجبور هستید همراه با هر فرمان که در این بخش تدریس میشود از اصطلاح if کار بگیرید تا دیتای یک سال مشخص را بدست بیاورید.

23. جدول سازی یک طرفه

با استفاده از فرمان table میتوانید ابتدایی ترین معلومات احصایوی یک متغیر که عبارت از تعداد فریکونسی هر کتگوری میباشد را به دست بیاورید. به طور مثال در دیتای سروی مردم افغانستان برای اینکه بدانید به چی تعداد از افراد سروی شده مرد و یا زن میباشد میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

table z1

. table z1

Gender	Freq.
Male	7,550
Female	7,462

برعلاوه از فریکونسی هر کتگوری در یک متغیر، فیصدی مربوطه ی هر کتگوری نیز از جمله معلومات مهم یک متغیر میباشد که میتوانید آنرا با تقسیم نمودن فریکونسی یک کتگوری به نسبت تمام فریکونسی ها به دست بیاورید. به طور مثال در صورت که در جدول بالا خواسته باشید فیصدی مردان سروی شده را به دست بیاورید باید که تعداد مجموعی مردان را (7,550+7462) 7,550 تقسیم مجموع تعداد مردان و زنان (7,550+7462) کنید.

البته در صورت که تعداد کتگوری های یک متغیر زیادتر باشد این کار وقت بیشتر را نیاز دارد و استفاده از این روش موثر نمیباشد. با استفاده از فرمان tabulate و یا مخفف آن tab میتوانید که تعداد فریکونسی و فیصدی مربوطه ی هر کتگوری یک متغیر خاص را به دست بیاوریم. ساختار فرمان tabulate برای جدول سازی های یک طرفه به نحوه است که اولاً فرمان tabulate را نوشه و به تعقیب آن نام متغیر را نوشه میکنیم.

```
tabulate var_name
tabulate z1
```

Gender	Freq.	Percent	Cum.
Male	7,550	50.29	50.29
Female	7,462	49.71	100.00
Total	15,012	100.00	

به طور مثال با اجرای فرمان ذیل میتوانیم فیصدی افراد که در هر زون مشخص سروی شده اند را دریابید.

```
tabulate m4
```

Region	Freq.	Percent	Cum.
Central/Kabul	2,461	16.39	16.39
East	1,423	9.48	25.87
South East	1,122	7.47	33.35
South West	1,831	12.20	45.54
West	1,134	7.55	53.10
North East	3,216	21.42	74.52
Central/Hazarajat	729	4.86	79.38
North West	3,096	20.62	100.00
Total	15,012	100.00	

24. جدول سازی دو طرفه

سروی مردم افغانستان از افراد سروی شده در مورد پلان اینده شان در باره‌ی اینکه اگر فرصت مهیا شود آیا افغانستان را ترک میکنند و یا خیر نیز پرسیده است که البته دیتای این سوال در متغیر 22 ذخیره شده است. در قدم نخست جدول یک طرفه‌ای آن را با استفاده از فرمان tabulate به دست میاوریم.

tabulate z20

Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else	Freq.	Percent	Cum.
Yes	5,487	36.55	36.55
No	8,746	58.26	94.81
Refused (vol.)	83	0.55	95.36
Don't know (vol.)	696	4.64	100.00
Total	15,012	100.00	

قسم که دیده میشود 36.55 فیصد افراد سروی شده گفته اند در صورت که موقع مهیا شود افغانستان را ترک میکنند. اما در صورت که خواسته باشد نظریات افراد سروی شده را در قسمت این سوال به اساس کتگوری ها مختلف مانند زن و مرد، شهری و دهاتی و حالت معدنی. و امثال آن بدانیم با که از جدولی های دو طرفه استفاده کنیم.

جدول های دو طرفه را نیز میتوانید با استفاده از فرمان tabulate بسته بیاورید که ساختار آن قرار ذیل میباشد.

tabulate var_1 var_2

يعني اولاً فرمان tabulate را نوشته و به تعقیب آن نام دو متغیر را نوشته کنید.

به طور مثال در دیتایی سروی مردم افغانستان در صورت که خواسته باشد نظریات مردان و زنان را در مورد سوال z20 اینکه آیا کشور را ترک میکنند و یا نه، میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

tabulate z20 z1

Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else	Gender		Total
	Male	Female	
Yes	2,883	2,604	5,487
No	4,342	4,404	8,746
Refused (vol.)	42	41	83
Don't know (vol.)	283	413	696
Total	7,550	7,462	15,012

در جدول فوق دیده میتوانید که از میان 5,550 نفر مردان سروی شده به تعداد 2,883 نفر آن در جواب سوال فوق گزینه ی بلی Yes را انتخاب نموده اند و از میان 7,462 زنان سروی شده به تعداد 2,604 نفر این گزینه را انتخاب نموده اند. به یاد داشته باشید زمان که فرمان tabulate را همراه با دو متغیر انجام دهید، کتگوری های متغیر که در اول نوشته کنید در قسمت ردیف (row) های جدول و کتگوری های متغیر که دوم نوشته کنید در قسť بالایی و یا ستون (column) جدول نمایش داده میشود.

به نتیجه ی دو فرمان ذیل دقت کنید:

tabulate z1 z20

Gender	Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else				Total
	Yes	No	Refused (vol.)	Don't know (vol.)	
Male	2,883	4,342	42	283	7,550
Female	2,604	4,404	41	413	7,462
Total	5,487	8,746	83	696	15,012

tabulate z20 z1

	Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else			Total
	Male	Female	Gender	
Yes	2,883	2,604		5,487
No	4,342	4,404		8,746
Refused (vol.)	42	41		83
Don't know (vol.)	283	413		696
Total	7,550	7,462		15,012

قسم که مبینید زمان که فرمان tabulate همراه با دو متغیر اجرا شود تنها فریکونسی های هر کتگوری متغیرات را نشان میدهد، اما زمان که خواسته باشد فیصدی های مربوطه هر کتگوری غایش داده شود میتوانید از گزینه های row و column استفاده کنید.

زمان که از گزینه های row و یا column استفاده شود باید در قسمت تحلیل آن توجهی زیاد صورت گیرد زیرا در صورت استفاده از گزینه های column فیصدی نسبی کتگوری های هر ستون نشان میدهد و در صورت استفاده از row فیصدی نسبی کتگوری های هر ردیف نشان میدهد.

به طور مثال زمان که فرمان tabulate z20 z1 را اجرا کنید کتگوری های متغیر z20 در قسمت ردیف نشان داده میشود و کتگوری های متغیر جنسیت در قسمت ستون جدول نمایش داده میشود. به شکل ذیل توجه کنید:

tabulate z20 z1

Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else	Gender		
	Male	Female	Total
Yes	2,883	2,604	5,487
No	4,342	4,404	8,746
Refused (vol.)	42	41	83
Don't know (vol.)	283	413	696
Total	7,550	7,462	15,012

حالا در صورت که از گزینه‌ی column استفاده شود به این معنی است که فیصدی‌های نسبی به اساس متغیر z1 (جنسیت پاسخ دهنده) غایش داده می‌شود.

Key
frequency column percentage

Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else	Gender		
	Male	Female	Total
Yes	2,883	2,604	5,487
	38.19	34.90	36.55
No	4,342	4,404	8,746
	57.51	59.02	58.26
Refused (vol.)	42	41	83
	0.56	0.55	0.55
Don't know (vol.)	283	413	696
	3.75	5.53	4.64
Total	7,550	7,462	15,012
	100.00	100.00	100.00

یعنی در قسمت تحلیل آن باید گفت که از مجموع مردان سروی شده، 37 آنها به سوال 20 جواب بلی را انتخاب کرده‌اند. یعنی 37% مردان می‌گویند در صورت که فرصت مهیا شود افغانستان را ترک می‌کنند و به همین ترتیب باید گفت که از مجموع خانم‌های سروی شده 33.58% آنها گفته‌اند که در صورت مهیا شدن فرصت افغانستان را ترک می‌کنند. به همین ترتیب زمان که از گزینه‌ی row tabulate با فرمان همراه با استفاده شود در آن صورت فیصدی‌های نسبی به اساس متغیر می‌باشد که کنگوری‌های آن در قسمت ردیف جدول نوشته شده است.

tabulate z20 z1, row

Key
frequency row percentage

Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else	Gender			Total
	Male	Female		
Yes	2,883 52.54	2,604 47.46		5,487 100.00
No	4,342 49.65	4,404 50.35		8,746 100.00
Refused (vol.)	42 50.60	41 49.40		83 100.00
Don't know (vol.)	283 40.66	413 59.34		696 100.00
Total	7,550 50.29	7,462 49.71		15,012 100.00

در این صورت در قسمت تحلیل آن باید گفت که از مجموع کسان که به سوال z20 جواب بله گفته اند، 55.46% آن ها مردان مبیاشد و از مجموع کسان مه به سوال z20 جواب بله گفته اند 44.54% آن ها زنان مبیاشد. همراه با فرمان tabulate میتوانید که هر دو گزینه های column و row را به صورت همزمان نیز استفاده کنید. در صورت استفاده از گزینه های column و row به صورت همزمان باید به کلید رهنمایی جوابات دقیق داشته باشید.

tabulate z20 z1, column row

Key
frequency
row percentage
column percentage

Tell me, if given opportunity, would you leave Afghanistan and live somewhere else	Gender		
	Male	Female	Total
	Yes	Yes	Yes
Yes	2,883 52.54 38.19	2,604 47.46 34.90	5,487 100.00 36.55
No	4,342 49.65 57.51	4,404 50.35 59.02	8,746 100.00 58.26
Refused (vol.)	42 50.60 0.56	41 49.40 0.55	83 100.00 0.55
Don't know (vol.)	283 40.66 3.75	413 59.34 5.53	696 100.00 4.64
Total	7,550 50.29 100.00	7,462 49.71 100.00	15,012 100.00 100.00

طور که در کلید جوابات میبینید ردیف اول نشان دهنده ی فریکونسی هر کتگوری و ردیف دوم نشان دهنده فیصدی به اساس کتگوری های که در ردیف جدول (در اینجا کتگوری های متغیر z20) و ردیف سوم نشان دهنده ی فیصدی ها به اساس کتگوری های متغیر که در ستون جدول (در اینجا کتگوری های متغیر z1) میباشد.

25. جدول سازی برای متغیرات چندین جوابه

در اکثربت سروی های اجتماعی سوالات که دارای بیشتر از دو جواب هستند معمول میباشد. نوع تحلیل این نوع سوالات بستگی به این دارد که چگونه دیتا ذخیره شده است، به این اساس قبل از این که برویم به طرف این که چگونه این سوالات را تحلیل کنید بهتر است تا میتواند های ذخیره کردن این نوع سوالات را یاد بگیرید.

برای ذخیره کردن متغیرات که دارای بیشتر از یک جواب میباشد حداقل دو طریقه ی اساسی وجود دارد.

1. Indicator mode: در این طریقه برای هر گزینه یک متغیر جداگانه ترتیب داده میشود. به طور مثال به سوال ذیل توجه کنید.

کدام سافتپر ذیل را برای تحلیل دیتا استفاده میکنید؟

Stata .a

R .b

SPSS .c

Python .d

حالا یک فرد ممکن زیاد تر از یک سافتپر را برای تحلیل دیتا استفاده کند به این ترتیب ممکن زیادتر از دو گزینه را انتخاب کند. یکی از راه های ذخیره کردن دیتای سوال فوق به نحوی میباشد که برای هر جواب مشخص یک متغیر جداگانه ایجاد شود. به طور مثال به دیتای ذیل توجه کنید متغیرات r spss, python, stata, به این شکل ذخیره گردیده است.

gender_1[28]														
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income	
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500	
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400	
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600	
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500	
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.	
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700	
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300	
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300	
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800	
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000	
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900	
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100	
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.	
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800	
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000	
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900	
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700	
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500	
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.	
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800	

نوت: در این میتوود تعداد متغیرات مساوی به تعداد جوابات ارایه شده میباشد. به طور مثال در صورت که تعداد جوابات یک سوال ۱۰ گزینه باشد باید ۱۰ متغیر و در صورت که تعداد جوابات ۱۵ گزینه باشد باید ۱۵ متغیر ساخته شود.
در صورت که دیتا به شکل فوق ذخیره شده باشد آسان ترین طریقه این است که با استفاده از فرمان tabulate برای هر متغیر یک جدول جداولگانه ترتیب گردد.

. tabulate r

R	Freq.	Percent	Cum.
No	3	15.00	15.00
Yes	17	85.00	100.00
Total	20	100.00	

. tabulate stata

Stata	Freq.	Percent	Cum.
No	7	35.00	35.00
Yes	13	65.00	100.00
Total	20	100.00	

. tabulate python

Python	Freq.	Percent	Cum.
No	16	80.00	80.00
Yes	4	20.00	100.00
Total	20	100.00	

. tabulate spss

SPSS	Freq.	Percent	Cum.
No	14	70.00	70.00
Yes	6	30.00	100.00
Total	20	100.00	

Polytomous mode: طریقه‌ی فوق در صورت خوب است که تعداد جوابات از قبل معلوم و تعین شده باشد. اما بسیار از سوالات به نوع است که پیش‌بینی تعداد تمام جوابات از قبل مشکل و یا حتی ناممکن می‌باشد. و یا حتی در صورت که تعداد جوابات از قبل تعین شده باشد خوبتر است تا جوابات به ترتیب ذکر آن در دیتا ذخیره گردد. به طور مثال سوال فوق را میتوانید به شکل ذیل نیز بیان کنیم.

دو ساختور که برای تحلیل دیتا استفاده میکنید کدام‌ها اند؟

جواب اول:

جواب دوم:

در این صورت تعداد جوابات مشخص نیست و در صورت ذکر یک گزینه جدید در هنگام جمع آوری دیتا، لیست جوابات نیز آپدیت گردد. در این صورت میتوانید دیتای جمع آوری شده را در دو متغیر ذخیره کنید. به طور مثال به متغیرات response_1 و response_2 در دیتای ذیل توجه کنید.

gender_1[28]														
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income	
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500	
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400	
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600	
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500	
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.	
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700	
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300	
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300	
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800	
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000	
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900	
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100	
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.	
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800	
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000	
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900	
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700	
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500	
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.	
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800	

در صورت که دیتا به شکل فوق ذخیره شده باشد برای تحلیل آن باید از فرمان mrtab کار گرفته شود. ساختار این فرمان به نوع است که اولاً mrtab نوشته و به تعقیب آن نام‌های متغیرات را نوشته کرده و در اخیر فرمان poly نوشته کنید.

mrtab varlist, poly

فرض مثال اگر بخواهید که جدول فریکونسی و فیصدی دیتای فوق را به دست بیاورید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنیم.

mrtab response_1 response_2, poly

	Frequency	Percent of responses	Percent of cases
Python	4	10.00	20.00
R	17	42.50	85.00
SPSS	6	15.00	30.00
Stata	13	32.50	65.00
Total	40	100.00	200.00
Valid cases:	20		
Missing cases:	0		

همچنان برای ترتیب جوابات از کمترین به بیشترین میتوانید در اخیر فرمان فوق باید sort نوشته شود.
mrtab response_1 response_2, poly sort

	Frequency	Percent of responses	Percent of cases
Python	4	10.00	20.00
SPSS	6	15.00	30.00
Stata	13	32.50	65.00
R	17	42.50	85.00
Total	40	100.00	200.00
Valid cases:	20		
Missing cases:	0		

همچنان برای ترتیب جوابات از بیشترین به کمترین باید در اخیر فرمان sort des نوشته شود.
mrtab response_1 response_2, poly sort des

	Frequency	Percent of responses	Percent of cases
R	17	42.50	85.00
Stata	13	32.50	65.00
SPSS	6	15.00	30.00
Python	4	10.00	20.00
Total	40	100.00	200.00
Valid cases:	20		
Missing cases:	0		

نتیجه‌ی فرمان فوق به نحوه‌است که در قسمت ردیف‌های جدول کتگوری‌های متغیرات ذکر شده نوشته شده و در قسمت ستون جدول تعداد فریکونسی هر کتگوری ذکر گردیده به همین ترتیب فیصدی نسبی هر کتگوری به اساس مجموع دفعات ذکر شده‌ی تمام جوابات‌ها (percent of responses) و فیصدی نسبی هر کتگوری به اساس مجموع افراد جواب دهنده و یا تعداد کل مشاهدات (percent of cases) نیز بیان گردیده است.

در جدول فوق دیده میشود که مجموع دفعات که هر قام جوابات ذکر گردیده است 40 میباشد و مجموع مشاهدات 20 میباشد. به این ترتیب برای به دست آوردن فیصدی نسبی هر کتگوری به اساس مجموع دفعات ذکر شده‌ی تمام جوابات فریکونسی همان کتگوری مشخص تقسیم 40 میشود و در صورت که خواسته باشد فیصدی نسبی هر کتگوری را به اساس مجموع افراد جواب دهنده (percent of cases) به دست بیاورید فریکونسی مربوطه‌ی همان کتگوری باید تقسیم 20 شود.

به طور مثال 13 نفر گزینه‌ی Stata را حد اقل در یکی از جوابات انتخاب کرده‌اند. برای به دست آوردن این که چند فیصد مجموعی تمام افراد گزینه Stata را انتخاب کرده‌اند باید که 13 تقسیم 20 شود.

$$\text{Frequency} = 13$$

$$\text{Percent of responses} = (13/20) * 100 = 65.00\%$$

$$\text{Percent of responses} = (13/40) * 100 = 32.50\%$$

يعني گفته میتوانیم که 65.00 فیصد افراد سروی شده گزینه‌ی Stata را انتخاب کرده است.

در سروی مردم افغانستان از افراد سروی شده پرسیده شده است که آیا فکر میکنند افغانستان به سمت درست در حرکت است و یا سمت اشتباه (x4) به تعقیب آن از افراد که گزینه‌ی "سمت درست" را انتخاب کرده‌اند پرسیده شده است تا دو دلیل را که فکر میکنند افغانستان به سمت درست در حرکت است کدام‌ها میباشد. دیتای آن در متغیرات x5a و x5b ذخیره گردیده است.

زمان که دیتای سروی مردم افغانستان را باز کنید میتوانید این متغیر را با اجرای فرمان ذیل مشاهده کنید.

x4[31]	102	x4	x5a	x5b
1	wrong direction	.	.	.
2	wrong direction	.	.	.
3	right direction	reconstruction / rebuilding	prevention/elimination of suicide attac..	.
4	wrong direction	.	.	.
5	don't know	.	.	.
6	wrong direction	.	.	.
7	wrong direction	.	.	.
8	wrong direction	.	.	.
9	right direction	good security		don't know
10	wrong direction	.	.	.
11	wrong direction	.	.	.
12	wrong direction	.	.	.
13	wrong direction	.	.	.
14	wrong direction	.	.	.
15	wrong direction	.	.	.
16	wrong direction	.	.	.
17	wrong direction	.	.	.
18	wrong direction	.	.	.
19	right direction	peace / end of the war	reconstruction / rebuilding	
20	right direction	reconstruction / rebuilding	having better relations with foreign co..	

قسم که دیده میشود در صورت که در متغیر x4 گزینه right direction انتخاب شده باشد پس سوال x5b و x5a از آنان پرسیده شده است و در صورت که در متغیر x4 دیگر گزینه ها انتخاب شده باشد متغیرات x5a و x5b خالی میباشد (و یا ممکن در آن not asked نوشته باشد).

در این صورت برای تحلیل این متغیرات از فرمان mrtab به همراه اصطلاح if استفاده به شکل ذیل باید استفاده شود.
mrtab x5a x5b if x4==101, poly sort des

		Frequency	Percent of responses	Percent of cases
104	reconstruction / rebuilding	1498	15.54	30.85
103	good security	1252	12.98	25.79
999	don't know	798	8.28	16.44
101	peace / end of the war	751	7.79	15.47
115	reduction in the level of administrative corruption	442	4.58	9.10
132	improvement in education system	430	4.46	8.86
106	economic revival	399	4.14	8.22
109	schools for girls have opened	380	3.94	7.83
113	good government	293	3.04	6.04
121	road reconstruction	289	3.00	5.95
108	democracy / elections	220	2.28	4.53
117	having active ana and anp	220	2.28	4.53
130	removing the taliban	177	1.84	3.65
127	more electricity supply now than before	169	1.75	3.48
114	international assistance	154	1.60	3.17
110	women can now work	126	1.31	2.60
123	development in agriculture	116	1.20	2.39
124	more job opportunities available	111	1.15	2.29
119	having legal constitution	108	1.12	2.22
154	presidential elections	98	1.02	2.02
151	improved justice	96	1.00	1.98
128	national unity	95	0.99	1.96
136	prevention/elimination of crimes	92	0.95	1.89
102	disarmament	77	0.80	1.59

998	refused	4	0.04	0.08
168	having active airports	3	0.03	0.06
171	organizations are active	3	0.03	0.06
181	youth are involved in politics	3	0.03	0.06
183	distribution of new id cards	3	0.03	0.06
193	Removing Daish/ISIS	3	0.03	0.06
141	decrease number of accidents	2	0.02	0.04
148	decrease in arbitrary attacks by the us	2	0.02	0.04
156	access to products	2	0.02	0.04
158	creation of arbakies	2	0.02	0.04
165	nothing is going to right direction	2	0.02	0.04
159	detecting and defusing mines	1	0.01	0.02
163	banking services	1	0.01	0.02
166	better and more media	1	0.01	0.02
186	building sports stadiums	1	0.01	0.02
189	establishment of provincial council	1	0.01	0.02
Total		9642	100.00	198.60

/alid cases: 4855

Missing cases: 0

2. آمار توصیفی احصایی

برای تحلیل متغیرات کیفی و یا متغیرات که به شکل کتگوری باشد میتوانید از جداول استفاده کنید. اما سوالات که به شکل کمی میباشد مانند سن، معاش، تعداد ساعت که یک فرد در یک روز کار میکند و امثال آن عبارت از دیتای کمی میباشد که خلاصه ساختن این متغیرات به شکل جداول مطلوب نمیباشد. در سروی مردم افغانستان متغیر z2 نشان دهنده ی سن افراد سروی شده میباشد. در صورت که بخواهید آنرا به شکل جدول نمایش بدهید نتیجه ی آن به شکل ذیل میباشد.

tabulate z2

w old are you?	Freq.	Percent	Cum.
18	743	4.95	4.95
19	530	3.53	8.48
20	706	4.70	13.18
21	328	2.18	15.37
22	427	2.84	18.21
23	372	2.48	20.69
24	393	2.62	23.31
25	646	4.30	27.61
26	387	2.58	30.19
27	385	2.56	32.75
28	514	3.42	36.18
29	328	2.18	38.36
30	991	6.60	44.96
31	358	2.38	47.35
32	384	2.56	49.91

67	32	0.21	97.93
68	30	0.20	98.13
69	13	0.09	98.21
70	102	0.68	98.89
71	15	0.10	98.99
72	17	0.11	99.11
73	17	0.11	99.22
74	7	0.05	99.27
75	41	0.27	99.54
76	14	0.09	99.63
77	9	0.06	99.69
78	5	0.03	99.73
79	2	0.01	99.74
80	32	0.21	99.95
81	2	0.01	99.97
82	4	0.03	99.99
83	1	0.01	100.00
Total	15,012	100.00	

در این صورت بهترین روش این است که اینچنین متغیرات به کتگوری های جداگانه تقسیم شده و بعد آ جدول فریکونسی و فیصدی آن ساخته شود، برای این که چطور میتوانیم یک متغیر پیوسته را به متغیر کتگوری شده تبدیل کنید مراجعه شود به درس ۱۵.

همچنان ما میتوانیم از آمار توصیفی مانند اوسط mean میدیان median انحراف معیاری و امثال آن استفاده کنیم. در ستاتا با استفاده از فرمان summarize و یا مخفف آن sum میتوانیم آمار توصیفی احصایی یک متغیر کمی را بدست بیاوریم.

به طور مثال در صورت که خواسته باشیم اوسط سن افراد سروی شده را به دست بیاوریم پس میتوانیم از فرمان ذیل استفاده کنید.

summarize z2

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	15,012	35.16354	13.00086	18	83

طور که دیده میشود فرمان summarize نه تنها اوسط یک متغیر را نشان میدهد بلکه انحراف معیاری، خودترین ارزش، بالاترین ارزش و مجموع تعداد مشاهدات را نیز نشان میدهد.

با نوشتن کلمه ی detail در اخیر فرمان فوق ما میتوانیم معلومات دیگر را راکنده و میدیان را نیز بدست بیاوریم. summarize z2, detail

How old are you?

Percentiles		Smallest		
1%	18	18		
5%	19	18		
10%	20	18	Obs	15,012
25%	25	18	Sum of Wgt.	15,012
50%		33	Mean	35.16354
Largest			Std. Dev.	13.00086
75%	43	82	Variance	169.0223
90%	54	82	Skewness	.8233967
95%	60	82	Kurtosis	3.254772
99%	72	83		

همچنان در صورت که خواسته باشیم آمار توصیفی سن افراد سروی شده را تنها در زون غرب بدست بیاورید پس میتوانید از فرمان های ذیل استفاده کنید.

des m4

variable	storage name	display type	value format	variable label	label
m4		byte	%17.0g	M4	Region

label list M4

M4:

- 1 Central/Kabul
- 2 East
- 3 South East
- 4 South West
- 5 West
- 6 North East
- 7 Central/Hazarajat
- 8 North West

```
summarize z2 if m4==5
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,134	34.6455	12.62339	18	80

همچنان میتوانیم معلومات احصایی متغیر سن را با استفاده از فرمان فوق به زون های مختلف دیگر نیز به دست بیاورید.

```
. summarize z2 if m4==1
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	2,461	35.42097	13.48989	18	80

```
. summarize z2 if m4==2
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,423	32.63528	11.30649	18	80

```
. summarize z2 if m4==3
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,122	34.34581	12.0795	18	81

```
. summarize z2 if m4==4
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,831	33.38613	10.47798	18	80

```
. summarize z2 if m4==6
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	3,216	35.64956	13.64789	18	82

```
. summarize z2 if m4==7
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	729	37.63923	14.68946	18	82

```
. summarize z2 if m4==8
```

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	3,096	36.57041	13.68155	18	83

برعلاوه طریقه‌ی فوق، میتوانید فرمان summarize و یا مخفف آن sum را همراه فرمان tabulate یکجا نوشه کرده تا معلومات احصایی یک متغیر خاص را به اساس هر کنگوری متغیر دیگر بدست بیاورید.

فرض مثل در صورت که خواسته باشد اوسط و انحراف معیاری سن افراد سروی شده در سروی مردم افغانستان را در هر یک از زون ها به صورت ساده به دست بیاورید پس میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.
tabulate m4, summarize(z2)

Region	Summary of How old are you?		
	Mean	Std. Dev.	Freq.
Central/K	35.420967	13.489892	2,461
East	32.635278	11.306487	1,423
South Eas	34.345811	12.079495	1,122
South Wes	33.386128	10.477976	1,831
West	34.645503	12.623389	1,134
North Eas	35.649565	13.647895	3,216
Central/H	37.639232	14.689465	729
North Wes	36.570413	13.681546	3,096
Total	35.163536	13.000857	15,012

و یا در صورت که خواسته باشد اوسط سن را به صورت جداگانه برای مردان و زنان در زون های مختلف بدست بیاورید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

tabulate m4 z1, summarize(z2)

Means, Standard Deviations and Frequencies of How old are you?				
Region	Gender		Total	
	Male	Female		
Central/K	36.547697 14.728077 1216	34.320482 12.064241 1245	35.420967 13.489892 2461	
East	33.951841 12.035194 706	31.338912 10.386299 717	32.635278 11.306487 1423	
South Eas	35.879218 13.214073 563	32.801431 10.607105 559	34.345811 12.079495 1122	
South Wes	34.284783 10.886265 920	32.478595 9.9728936 911	33.386128 10.477976 1831	
West	37.800699 13.352508 572	31.434164 10.94876 562	34.645503 12.623389 1134	
North Eas	38.351572 14.820904 1590	33.00738 11.815086 1626	35.649565 13.647895 3216	
Central/H	40.121884 15.499878 361	35.203804 13.429776 368	37.639232 14.689465 729	
North Wes	39.421702 14.583706 1622	33.432836 11.851017 1474	36.570413 13.681546 3096	
Total	37.242517 14.025321 7550	33.060038 11.499218 7462	35.163536 13.000857 15012	

طور که دیده میشود فرمان فوق اوسط سن افراد سروی، انحراف معیاری و مجموع افراد سروی شده را به هر کنگوری مرد و

زن به اساس زون های مختلف نمایش داده است.

27. استفاده از فرمان bysort

فرمان bysort میتواند از جمله یکی از پر کار آمد ترین فرمان های ستاتا به شمار برود. در صورت که بخواهید یک فرمان را انجام بدھید و عین فرمان را بار بار به اساس کنگوری های متغیر دیگر انجام دهید ضرورت به استفاده ای فرمان مورد نظر همراه با اصطلاح if میباشد. به طور مثال در صورت که خواسته باشید دریابید در سروی مردم افغانستان به چی تعداد از افراد در مورد آینده ی کشور خوش بین و یا بد بین هستند میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

tabulate x4

Generally speaking, do you think things in Afghanistan today are going in the ri	Freq.	Percent	Cum.
right direction	4,855	32.34	32.34
wrong direction	9,180	61.15	93.49
refused	74	0.49	93.98
don't know	903	6.02	100.00
Total	15,012	100.00	

اما در صورت که خواسته باشید معلومات فوق را برای هر کنگوری متغیر جنسیت بدست بیاورید می توانید از فرمان bysort استفاده کنید. ساختار این فرمان به نوع میباشد که اولاً نوشته کرده و به تعقیب آن نام یک و یا چندین متغیر را نوشته و بعد از آن فرمان اصلی خود را نوشته کنید.

bysort z1: tabulate x4

= male			
Generally speaking, do you think things in Afghanistan today are going in the ri			
Freq.	Percent	Cum	
right direction	2,486	32.93	32.9
wrong direction	4,609	61.05	93.9
refused	46	0.61	94.5
don't know	409	5.42	100.0
Total	7,550	100.00	

= Female			
Generally speaking, do you think things in Afghanistan today are going in the ri			
Freq.	Percent	Cum	
right direction	2,369	31.75	31.7
wrong direction	4,571	61.26	93.0
refused	28	0.38	93.3
don't know	494	6.62	100.0

همچنان در صورت که خواسته باشیم معلومات احصایی سن افراد سروی شده را در زون های مختلف بدست بیاورید نیز

میتوانیم از فرمان `bysort summarize` به صورت یکجا بی به شکل ذیل استفاده کنید.
`bysort m4: summarize z2`

-> m4 = Central/Kabul

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	2,461	35.42097	13.48989	18	80

-> m4 = East

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,423	32.63528	11.30649	18	80

-> m4 = South East

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,122	34.34581	12.0795	18	81

-> m4 = South West

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,831	33.38613	10.47798	18	80

-> m4 = West

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	1,134	34.6455	12.62339	18	80

-> m4 = North East

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	3,216	35.64956	13.64789	18	82

-> m4 = Central/Hazarajat

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	729	37.63923	14.68946	18	82

-> m4 = North West

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
z2	3,096	36.57041	13.68155	18	83

28. پیدا کردن ارزش های خالی در متغیرات

در سروی های اجتماعی ارزش های خالی و یا missing values میتوانند چندین علت داشته باشد. دو نوع معمول آن این است که اولاً یک شخص اصلاً حاضر به سروی نمی شود که به نام unit-nonresponse نیز یاد میگردد و دوم این که یک شخص به یک و یا چند سوال مشخص جواب نمی دهد که به نام item-nonresponse نیز یاد میگردد. برای اینکه بدانید به چی تعداد از ارزش های خالی در یک متغیر موجود است راه های مختلف وجود دارد. یکی از راه های آسان آن استفاده از فرمان tabulate میباشد. در صورت که در اخیر این فرمان missing نوشته کنید بر علاوه از فرکونسی و فیصدی دیگر کنگوری های آن متغیر، تعداد مشاهدات خالی را نیز در آن نشان میدهد. به طور مثال به دیتای ذیل دقیق دقت کنید. در متغیرات marital_status, age و income بعضی از ارزش های خالی و یا missing values وجود دارد.

gender_1[28]													
gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income	
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800

برای پیدا نمودن تعداد ارزش های خالی در هر یک از متغیرات میتوانیم از فرمان های ذیل استفاده کنیم.
tabulate marital_status, missing

marital_status	Freq.	Percent	Cum.
married	4	20.00	20.00
single	8	40.00	60.00
Total	20	100.00	

tabulate age, missing

age	Freq.	Percent	Cum.
19	1	5.00	5.00
21	2	10.00	15.00
23	2	10.00	25.00
24	1	5.00	30.00
25	2	10.00	40.00
26	1	5.00	45.00
27	1	5.00	50.00
28	1	5.00	55.00
29	1	5.00	60.00
30	2	10.00	70.00
31	1	5.00	75.00
32	1	5.00	80.00
33	2	10.00	90.00
.	2	10.00	100.00
Total	20	100.00	

tabulate income, missing

income	Freq.	Percent	Cum.
700	1	5.00	5.00
900	1	5.00	10.00
1100	1	5.00	15.00
1300	2	10.00	25.00
1400	1	5.00	30.00
1500	3	15.00	45.00
1600	1	5.00	50.00
1700	1	5.00	55.00
1800	3	15.00	70.00
1900	1	5.00	75.00
2000	2	10.00	85.00
.	3	15.00	100.00
Total	20	100.00	

همچنان میتوانید برای پیدا نمودن ارزش های خالی از فرمان count همرا با اصطلاح if استفاده کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشد ارزش های خالی را در متغیر های فوق دریابید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

count if missing(marital_status)
 count if missing(age)
 count if missing(income)

```

. count if missing(marital_status)
4

. count if missing(age)
2

. count if missing(income)
3

```

در صورت که خواسته باشید ارزش های خالی را در چندین متغیر به صورت همزمان به دست بیاورید میتوانید از فرمان `mdesc` استفاده کنید. ساختار آن به نوع میباشد که اولاً `mdesc` نوشته و به تعقیب آن نام متغیر و یا متغیرات که میخواهید ارزش های خالی آن را به دست بیاورید باید نوشته شود.

`mdesc marital_status age income`

Variable	Missing	Total	Percent Missing
marital_st~s	4	20	20.00
age	2	20	10.00
income	3	20	15.00

29. آزمون T و یا t-test

از جمله آزمون های احصایی برای مقایسه ای اوسط دو گروه است که آیا اوسط دو گروه از هم تفاوت معنی دار دارد و یا خیر. به طور مثال در صورت که خواسته باشید دریابید که آیا مردان معاش زیاد به دست میارند و یا زنان، منطقی به نظر نمایید که شما تمام مردان و زنان یک جمعیت را سروی کنید و در مورد معاش آنان پرسید. بلکه شما میتوانید به صورت نمونه به طور مثال همراه با 300 مرد و 300 خانم سروی کنید و فرض مثال شما دریابید که مردان به صورت اوسط 4000 اما خانم ها به صورت اوسط 6000 ماهانه معاش دارند. برای دانستن اینکه این تفاوت در اوسط معاشات نمونه ای سروی شده معنی دار میباشد و در سطح قام جامعه صدق میکند و یا اینکه این تفاوتی معنی دار میان اوسط هر دو گردد وجود ندارد میتوانید از آزمون T استفاده کنید.

تفاوت اوسط ها امکان زیاد دارد در صورت های ذیل معنی دارد باشد.

- .1 در صورت که تفاوت اوسط دو گروپ بزرگتر باشد.
- .2 در صورت که تعداد نمونه ای انتخاب شده زیادتر باشد.
- .3 جوابات به صورت متداوم نزدیک به اوسط بوده و پراکنده گی کمتر داشته باشد.

آنوع مختلف دارد که از پر کاربرد ترین آن `t-test` دو طرفه میباشد که خود آن به دو نوع دیگر میباشد.

- .1 T-test برای مقایسه نمودن اوسط دو متغیر جداگانه. فرض مثال شما نمرات شاگردان را قبل و بعد

از انجام یک تریننگ در دو متغیر جداگانه به نام های post_test و pre_test ذخیره کرده اید.
برای این که بدانید او سط فرات قبل و بعد از برگزای تریننگ یکسان بوده و یا متفاوت میباشد
میتواند از فرمان ttest در ستاتا به شکل ذیل استفاده کنید.

```
ttest pre_test == post_test
```

.2. T-test برای مقایسه او سط دو گروه. فرض مثال شما در مورد معاش ماهانه ی که خانم ها و مردان در یک روز مصرف میکنند معلومات جمع آوری کرده باشید و آن را در یک متغیر به نام income و متغیر جنسیت را به نام gender ذخیره کرده باشید برای این که بدانید آیا خانم ها معاش زیادتر بدست میاورند و یا مردان، و یا به زبان ساده تر اینکه تفاوت میان او سط معاش ماهوار میان زنان و مردان معنی دارد است و یا خایر میتوانید از فرمان ttest به شکل ذیل استفاده کنید.

```
ttest income, by(gender)
```

به طور مثال با استفاده از دیتای سروی مردم افغانستان در صورت که خواسته باشید بدانید آیا او سط سن زنان با مردان تفاوت دارد و یا نه و آیا این تفاوت معنی دار میباشد و یا به صورت تصادفی اتفاق افتاده است میتوانید از فرما ذیل استفاده کنید.

```
ttest z2, by(z1)
```

Two-sample t test with equal variances

Group	Obs	Mean	Std. Err.	Std. Dev.	[95% Conf. Interval]
Male	7,550	37.24252	.1614133	14.02532	36.9261 37.55893
Female	7,462	33.06004	.1331192	11.49922	32.79909 33.32099
combined	15,012	35.16354	.1061091	13.00086	34.95555 35.37152
diff		4.182479	.2094653		3.771902 4.593057

```
diff = mean(Male) - mean(Female) t = 19.9674
Ho: diff = 0 degrees of freedom = 15010
```

Ha: diff < 0	Ha: diff != 0	Ha: diff > 0
Pr(T < t) = 1.0000	Pr(T > t) = 0.0000	Pr(T > t) = 0.0000

در فرمان بالا فرضیه ی صفر این است که تفاوت میان او سط ها وجود ندارد و یا اینکه تفاوت میان او سط سن و مرد صفر است ($H_0: \text{diff} = 0$) و فرضیه a این است که تفاوت میان او سط ها وجود دارد و یا اینکه مساوی به صفر نیست ($H_a: \text{diff} \neq 0$)
در صورت که قیمت pr کوچکتر از 0.05 باشد پس گفته میتوانید که او سط هر دو گرده از هم تفات دارد و این تفاوت معنی

دار است در غیر آن گفته میتوانید که تفاوت میان اوسط هر گروه معنی دار نه بلکه به صورت اتفاقی میباشد.

30. آزمون همبستگی

آزمون همبستگی طور که از نام آن پیدا است رابطه بین دو متغیر را نشان میدهد. به طور مثال شما از افراد مختلف در مورد وزن و میزان مصرف قند (شرينى) آنها پرسان ميکنيد، برای اينکه در يابيد ايا ميان مصرف قند و وزن افراد رابطه اي معنی دار (مستقيم و يا غير مستقيم) وجود دارد و يا خير پس میتوانيد از آزمون همبستگی استفاده کنيد.

آزمون همبستگی برای پیدا نمودن اين که دو متغير با هم چي نوع رابطه (مستقيم و يا معكوس) دارد و درجه اين رابطه تا کدام اندازه (قوی، متوسط، ضعیف) است به کار ميرود. ضریب همبستگی که به حرف r نشان داده ميشود میتواند که بین ارزش هاي 1 الى -1 قيمت بگيرد. در صورت که ضریب همبستگي منفي باشد نشان دهنده اي رابطه معكوس بین دو متغير و در صورت که ضریب همبستگي قيمت مثبت داشته باشد رابطه مستقيم بین دو متغير را نشان ميدهد.

گذشته از علامه اي ضریب همبستگي (مثبت و يا منفي) قيمت مطلقه اي آن نشان دهنده اي درجه اي همبستگي ميان دو متغير مبيشد، يعني ضریب همبستگي 6- رابطه اي قوي تر را نسبت به ضریب همبستگي 3+ نشان ميدهد. در صورت که قيمت مطلقه ضریب همبستگي 1 باشد نشان دهنده اي رابطه اي مكمل مبيشد و در صورت که قيمت ضریب همبستگي 0 باشد نشان دهنده اي اين موضوع است که ميان دو متغير اصلا هيج رابطه وجود ندارد. در صورت که قيمت مطلقه اي ضریب همبستگي ميان 0 الى 0.3 باشد نشان دهنده اي همبستگي ضعیف، در صورت که قيمت آن ميان 0.4 الى 0.7 باشد نشان دهنده اي همبستگي متوسط و در صورت که قيمت آن بزرگتر از 0.7 باشد نشان دهنده اي همبستگي قوي مبيشد.

البته در صورت که خواسته باشيد رابطه بین متغيرات پيوステ را پیدا کنيد پس میتوانيد از آزمون همبستگي پيرسون Pearson استفاده کنيد و در صورت که خواسته باشيد رابطه بین متغيرات که به شكل كنگوري ترتيبی باشد را در يابيد پس میتوانيد از آزمون همبستگي سپيرمن Spearman استفاده کنيد.

برای اجرای آزمون همبستگي پيرسون در ستاتا میتوانيد از فرمان pwcorr استفاده کنيد. بطور مثال در صورت که خواسته باشيد در ديناي سروي مردم افغانستان رابطه ميان سن افراد سروي شده ($z2$) و سطح تحصيل آنان ($z55$) را پیدا کنيد، زيرا هردو متغير به شكل پيوسته اند پس میتوانيد از آزمون همبستگي Pearson استفاده کنيد.

در قدم نخست متغير که نشان دهنده اي سطح تحصيل است را مبيينيم که داراي کدام ارزش ها است.
tabulate z55

What is the highest level (grade) of school you have completed, not including sc	Freq.	Percent	Cum.
0	7,553	50.31	50.31
1	308	2.05	52.36
2	391	2.60	54.97
3	406	2.70	57.67
4	382	2.54	60.22
5	353	2.35	62.57
6	642	4.28	66.85
7	294	1.96	68.80
8	406	2.70	71.51
9	335	2.23	73.74
10	450	3.00	76.74
11	283	1.89	78.62
12	1,713	11.41	90.03
13	56	0.37	90.41
14	722	4.81	95.22
15	31	0.21	95.42
16	412	2.74	98.17
17	1	0.01	98.17
19	1	0.01	98.18
Informal schooling at home or at a lite	253	1.69	99.87
Refused	19	0.13	99.99
Don't know	1	0.01	100.00
Total	15,012	100.00	

چون در آزمون همبستگی از وریانس و یا تغیرات قیمت استفاده میشود بنابر این از متغیرات باید قیمت های don't و refused know و امثال آنها پاک شود. برای اینکه این جوابات به کدام ارزش ها در یک متغیر ذخیره شده است میتوانید از فرمان labellist استفاده کنید.

labellist z55

z55:

97 Informal schooling at home or at a literacy class
 98 Refused
 99 Don't know

طور که دیده میشود این کتگوری ها در متغیر z55 به قیمت های 98,97 و 99 ذخیره شده. برای اینکه این قیمت ها در زمان انجام آزمون همبستگی شامل تحلیل نشود میتوانید که هنگام اجرای فرمان کورلیشن از اصطلاح if استفاده کنید و یا اینکه یک متغیر جدید بسازید که این قیمت ها شامل آن نباشد و متغیر جدید را در آزمون همبستگی استفاده کنید و یا اینکه این قیمت ها را در داخل خود متغیر به ارزش های خالی تبدیل کنید و دوباره آزمون کورلیشن را انجام دهید.

انجام فرمان کورلیشن همراه با اصطلاح .if

pwcorr z55 z2 if z55<97

	z55	z2
z55	1.0000	
z2	-0.2302	1.0000

ساختن یک متغیر جدید، به نام education که قیمت های 97, 98 و 99 را شامل نباشد.

gen education=z55 if z55<97

pwcorr education z2

	educat~n	z2
education	1.0000	
z2	-0.2302	1.0000

تبدیل کردن قیمت های 97, 98 و 99 به ارزش های خالی در عین متغیر.

recode z55 (97 98 99 = .)

pwcorr z55 z2

	z55	z2
z55	1.0000	
z2	-0.2302	1.0000

در هر سه حالت فوق دیده میشود که ضریب همبستگی منفی است (-0.2321). به این معنی که رابطه میان سن (z2) و سطح تحصیل (z55) معکوس است. یعنی افراد که دارای سن بالاتر اند، سطح تحصیل کمتر را گذارش داده اند. اما از آنجای که قیمت مطلقه ی ضریب همبستگی 0.2321 است پس گفته میتوانید که رابطه ی ذکر شده یک رابطه چندان قوی نیست. در صورت که خواسته باشید بدانید آیا رابطه ی بدست آمده از لحاظ احصایوی معنی دار است و یا خیر باید که قیمت p و یا p-value را به دست بیاورید.

برای بدست آوردن قیمت P پس باید در اخیر فرمان فوق sig نوشته کنید.

pwcorr z55 z2, sig

	z55	z2
z55	1.0000	
z2		1.0000
		0.0000

هر زمان که قیمت P کوچکتر از 0.05 باشد پس گفته میتوانید که رابطه‌ی بسته آمده معنی دار است. در مثال فوق نتیجه گیری کرده میتوانید که در سروی مردم افغانستان میان سن و سطح تحصیل افراد رابطه‌ی منفی وجود دارد که این رابطه از حاظ احصایی معنی دارد و است.

نوع دیگر از آزمون همبستگی عبارت از همبستگی بیرسون Pearson میباشد. تفاوت عمدی که همبستگی Pearson و همبستگی Spearman دارد در این میباشد که آزمون همبستگی Pearson برای دریافت رابطه و شدت همبستگی میان متغیرات که به شکل پیوسته باشد به کار میرود اما آزمون همبستگی Spearman برای دریافت رابطه و شدت همبستگی میان متغیرت که به شکل کنگوری باشد به کار میرود. در هر نوع آزمون همبستگی علامت ضریب همبستگی (ثبت و یا منفی) نشان‌دهنده‌ی جهت همبستگی (مستقیم و یا معکوس) و قیمت مطلقه‌ی ضریب همبستگی نشان‌دهنده‌ی شدت همبستگی میباشد.

به طور مثال در سروی مردم افغانستان در مورد میزان رضایت افراد دیموکراسی (x82) و میزان کلی خوشحالی آنها (z47) پرسیده شده است که با استفاده از فرمان tabulate میتوانید بینید که این متغیرات به شکل پیوسته است و یا به شکل کنگوری شده‌اند.

tabulate x82

On the whole, how satisfied or dissatisfied are you with the way democracy works	Freq.	Percent	Cum.
very satisfied,	2,451	16.33	16.33
somewhat satisfied,	6,899	45.96	62.28
somewhat dissatisfied	3,668	24.43	86.72
very dissatisfied?	1,875	12.49	99.21
refused (vol.)	9	0.06	99.27
don't know (vol.)	110	0.73	100.00
Total	15,012	100.00	

tabulate z47

(Ask All) In general in your life, would you say you are very happy, somewhat ha	Freq.	Percent	Cum.
Very happy	5,300	35.31	35.31
Somewhat happy	6,765	45.06	80.37
Not very happy	2,319	15.45	95.82
Not at all happy	575	3.83	99.65
Refused	2	0.01	99.66
Don't know	51	0.34	100.00
Total	15,012	100.00	

دیده میشود که هر دو متغیر فوق به شکل کتگوری میباشد بنابر این باید از آزمون همبستگی Spearman استفاده گردد. قبل آنیز ذکر گردید که آزمون همبستگی با وریانس و یا تغییرات قیمت ها سر و کار دارد بنابر این ارزش های Don't Refused و know باید از متغیرات حذف گردد.

در قدم نخست با استفاده از فرمان labellist ببینید که هر کتگوری دو متغیر فوق درای کدام ارزش ها میباشد.
labellist x82 z47

X82_M:

101 very satisfied,
102 somewhat satisfied,
103 somewhat dissatisfied
104 very dissatisfied?
998 refused (vol.)
999 don't know (vol.)

Z47:

1 Very happy
2 Somewhat happy
3 Not very happy
4 Not at all happy
98 Refused
99 Don't know

طور که میبینید کتگوری های Don't know و Refused در متغیر x82 (که نشاندهند میزان رضایت از دموکراس است) به قیمت های 998 و 999 میباشد و در متغیر z47 (که نشانده میزان کلی خوشحالی افراد سروی شده است) به قیمت های 98 و 99 ذخیره شده اند. بنآین قیمت ها باید که به ارزش های خالی تبدیل شود که میتوانید این کار را با استفاده از فرمان replace و یا هم فرمان recode انجام دهید.

• با استفاده از فرمان recode

```
recode x82 (998 999=.)  
recode z47 (98 9 = .)
```

با استفاده از فرمان replace •

```
replace x82=. if x82==998 | x82==999  
replace z47=. if z47==98 | z47==99
```

بعد از اینکه این قیمت های فوق را به ارزش های خالی تبدیل کردید میتوانید از فرمان spearman برای آزمون همبستگی به شکل ذیل استفاده کنیم.

```
spearman z47 x82
```

```
Number of obs = 14841  
Spearman's rho = 0.2083
```

```
Test of Ho: z47 and x82 are independent  
Prob > |t| = 0.0000
```

قسم که دیده میشود قیمت p و یا p-value کوچکتر از 0.05 است بنابر آن گفته میتوانید که یک رابطه ی معنی دار میان میزان خوشحالی و سطح رضایت از دموکراسی افراد سروی شده وجود دارد و همچنان برای این که ضریب همبستگی (rho) دارای علامت مثبت است گفته میتوانید که یک رابطه ی مستقیم میان سطح رضایت از دموکراسی و سطح خوشحالی وجود دارد. یعنی کسان که خوشحال هستند دارای میزان رضایت زیادتر از دموکراسی اند نسبت که به کسان که به صورت عموم در زندگی خوشحال نیستند و یا کمتر خشحال هستند. از آنجایی که ضریب همبستگی 0.2013 میباشد گفته میتوانید که این همبستگی نسبتاً ضعیف است.

فصل سوم

نمایش دیتا

Data Visualization

در دو بخش قبلی موضوعات از قبیل اینکه چطور دیتای خام را برای تحلیل آماده کنید و همچنان اینکه کدام نکات را در هنگام تحلیل دیتا مدنظر بگیرید مورد بحث قرار گرفت. در دنیای امروزی نه تنها آماده ساختن دیتا و تحلیل دیتا از اهمیت والای برخوردار است بلکه این موضوع که چطور دیتا نمایش داده شود و کدام میتوود ها برای نمایش دیتا انتخاب گردد از جمله موضوعات مهم میباشد.

اشکال احصایوی می‌توانند اطلاعات موجود را به سرعت در معرض دید قرار دهند، شنیده‌اید که می‌گویند: یک تصویر خوب ارزش هزار کلمه را دارد. با دیدن یک گراف احصایوی در یک نگاه می‌توان به بسیاری از ویژگی‌های مجموعه ای از اطلاعات پی برد در اینجا کوشش می‌شود تا مورد استفاده از اشکال احصایوی که بیشترین کاربرد را دارند و نوع ترسیم آن‌ها در سافت‌ویر ستاتا بصورت ساده و عام فهم بیان گردد و هدف عمدۀ و اساسی این بخش آشنایی ابتدایی با نمایش دیتا و این که از کدام میتوود برای نمایش کدام نوع دیتا استفاده شود میباشد.

قابل یاد آوری است که در اکثریت مثال‌های این بخش نیز کوشش صورت گرفته است که از دیتای سروی مردم افغانستان استفاده شود و نظریات تنها کسان که در سال 2018 سروی شده اند را مد نظر گرفته ایم. بنابر این بعد از این که دیتای سروی مردم افغانستان را باز کردید از طریق فرمان drop و یا keep دیتای سال‌های دیگر را حذف کنید.

drop if m8 != 2018

و یا

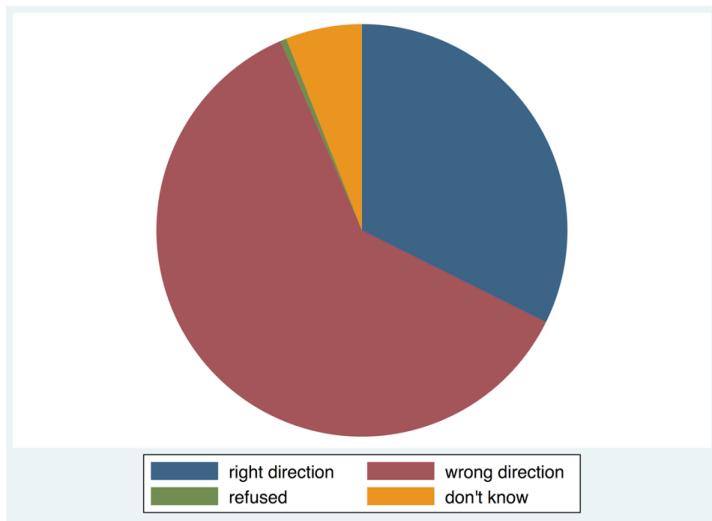
keep if m8 == 2018

برای اینکه چطور از فرمان keep و یا drop برای فلتر کردن دیتا استفاده شود به درس پنجم مراجعه کنید.

31. پای چارت

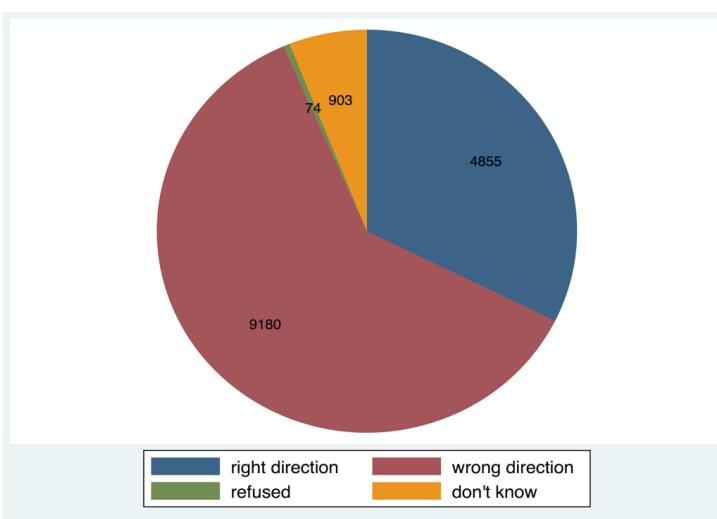
در صورت که خواسته باشید معلومات یک متغیر که به شکل کنگوری باشد را در روی گراف‌های احصایوی نشان بدهید میتوانید از پای چارت استفاده کنید که برای ترسیم آن در ستاتا میتوانید از فرمان graph pie استفاده کنید. به طور مثال در سروی مردم افغانستان در مورد نظریه‌ی سروی شده گان در مورد آینده کشور پرسان شده است اینکه افغانستان به سمت درست در حرکت است و یا سمت اشتباه که در متغیر $x4$ ذخیره شده است. برای نمایش آن در گراف میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

graph pie, over(x4)

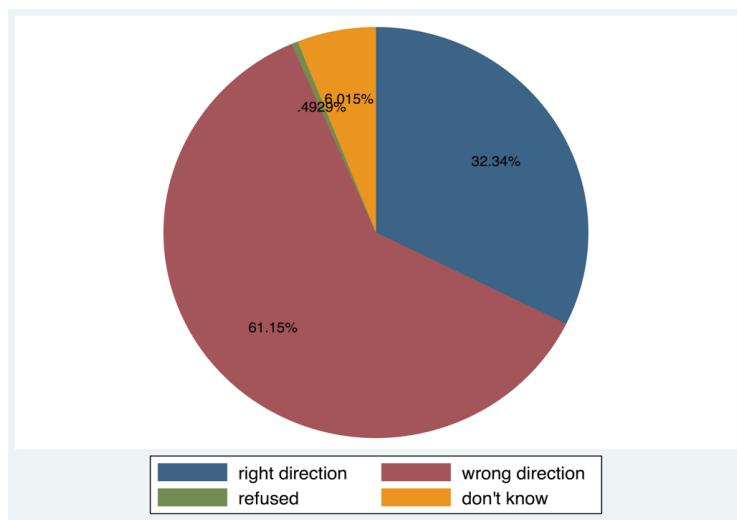
از شکل فوق به وضاحت معلوم میشود تعداد زیاد افراد که کتگوری wrong direction را انتخاب کرده اند بیشتر از دیگر کتگوری ها است. اما برای دانستن آمار دقیق هر کتگوری باید که فرکونسی مشخص هر کتگوری بالای آن وضع شده باشد. برای اینکه فرکونسی هر کتگوری در شکل فوق نمایش داده شود میتوانید که از گزینه `plabel` استفاده کنیم.

`graph pie, over(x4) plabel(_all sum)`

در شکل فوق دیده میشود که 4855 نفر گزینه `right direction` و 9180 نفر گزینه `wrong direction` را انتخاب کرده اند. اکثریت اوقات خوبتر این است که به عوض فرکونسی، هر کتگوری به فیصدی نمایش داده شود. برای انجام این کار در قسمت `all percent` به عوض `_all sum` باید `plabel` نوشته شود.

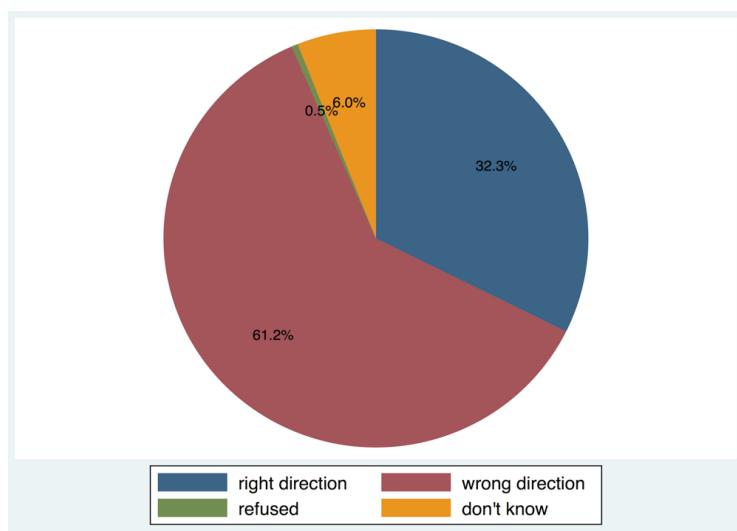
graph pie, over(x4) plabel(_all percent)

در شکل فوق دیده میشود که فیصدی مربوطه ی هر کنگوری بالای آن وضع شده است. طور که دیده میشود فیصدی مربوطه ی بعضی از کنگوری ها دارای 2 خانه اعشاری، در بعضی از کنگوری های دارای 3 خانه اعشاری و بعضی از کنگوری ها دارای 4 خانه اعشاری میباشند.

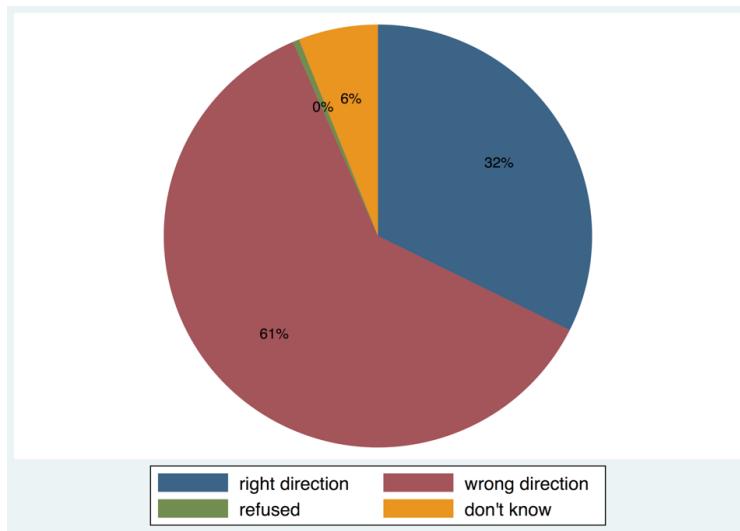
برای اینکه تعداد خانه های اعشاری را به دلخواه خودتان تغییر بدھید پس میتوانید که در قسمت plabel فارمت آن را تغییر دهید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید تنها یک خانه ی اعشاری نمایش داده شود میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

graph pie, over(x4) plabel(_all percent, format(%9.1f))

در قسمت فارمت به یاد داشته باشید در صورت که ۹.۱f نوشته کنید به این معنی که تمام فیصدی ها الی یک خانه ی اعشاری نمایش داده شود، در صورت که ۹.۲f نوشته به این معنی که تمام فیصدی ها الی دو خانه فیصدی نمایش داده شود و همین ترتیب در صورت که ۹.۸f نوشته کنید به این است که الی ۸ خانه اعشاری نمایش داده شود. و در صورت که خواسته باشید تمام خانه های اعشاری حذف شود میتوانید ۹.۰f نوشته کنید.

graph pie, over(x4) plabel(_all percent, format(%9.0f))

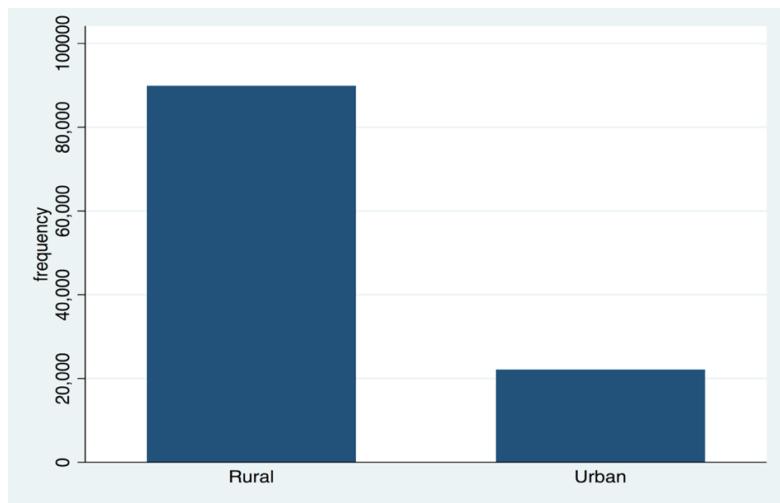

32. بار چارت

بار چارت نیز یکی از اشکال احصایی میباشد که برای نشان دادن فریکونسی و یا فیصدی هر یک از کتگوری های یک متغیر به کار میرود. در این نوع گراف احصایی تعداد بار ها نشان دهنده تعداد کتگوری های یک متغیر است و بلندی هر بار نشان دهنده فریکونسی و یا فیصدی همان کتگوری میباشد.

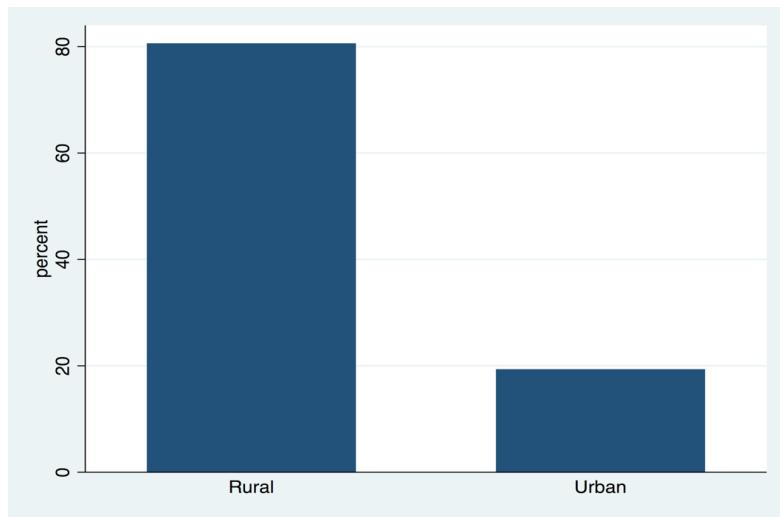
به طور مثال در سروی مردم افغانستان معلومات در مورد این که افراد سروی شده در روستا ها زندگی میکنند و یا در شهرها نیز ذخیره گردیده است (m6b). برای نمایش این دیتا در بار چارت میتوانید از فرمان graph bar استفاده کنید.

graph bar (count), over (m6b)

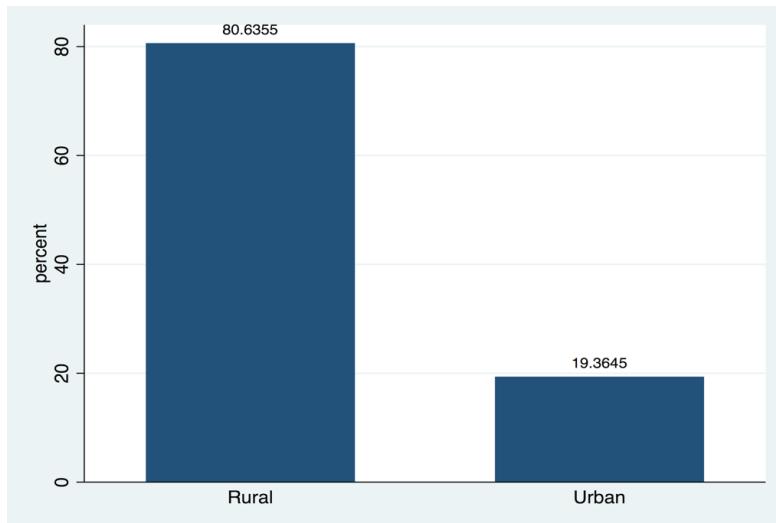
طور که در شکل فوق دیده میشود بلندی هر بار نشان دهنده ای فرکونسی مربوطه همان کتگوری میباشد. برای تبدیل کردن آن به فیصدی میتوانید که از فرمان فوق کلمه ای (count) را حذف کنید.

graph bar, over (m6b)

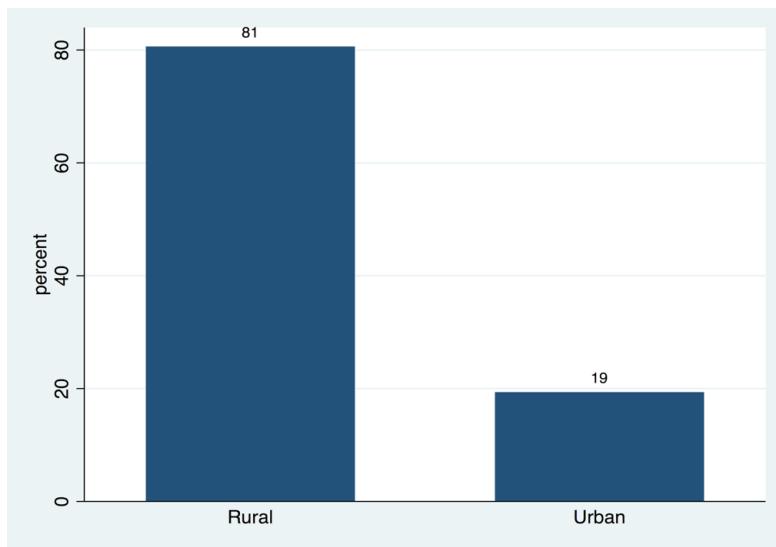

همچنان برای اینکه فیصدی هر کتگوری در هر بار نمایش داده شود میتوانید از گزینه ای xlabel به شکل ذیل استفاده کنید.

graph bar, over (m6b) xlabel (bar)

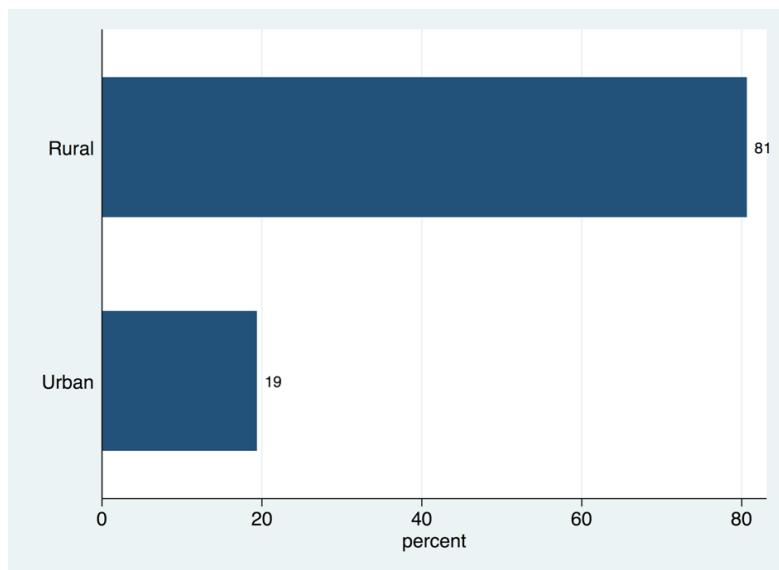

همچنان برای تعیین تعداد خانه های اعشاری میتوانید از گزینه `format` استفاده کنیم.
`graph bar, over (m6b) blabel (bar, format (%9.0f))`

در تمام گراف های فوق تعداد بار ها که نشان دهنده تعداد کتگوری های متغیر میباشد به صورت عمودی نشان داده شده است، در صورت که خواسته باشد بار ها به صورت افقی نشان داده شود میتوانید که از فرمان `graph hbar` استفاده کنید و دیگر ساختار فرمان به مانند `graph bar` میباشد. به طور مثال در صورت که خواسته باشد در گراف فوق هر یک از بار ها به صورت افقی نمایش داده شود میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
graph hbar, over(m6b) blabel(bar, format(%9.0f))
```


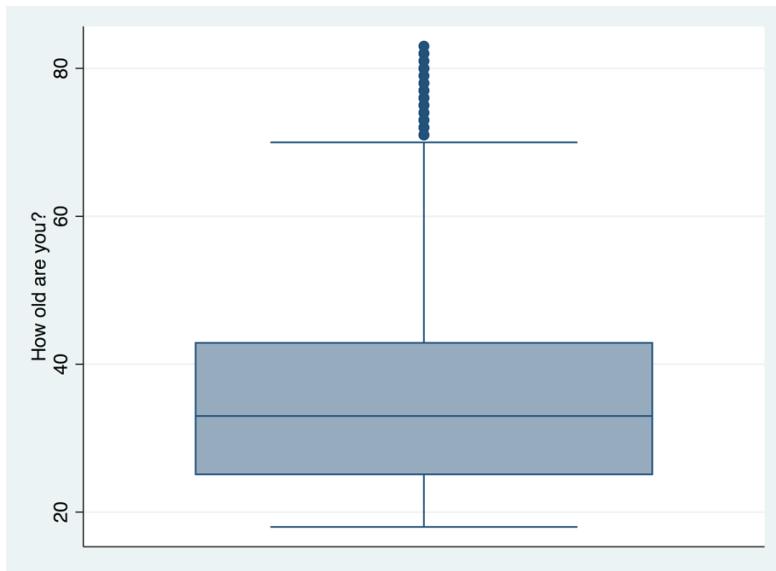
33. باکس گراف

برای نمایش دیتای متغیر که به شکل پیوسته باشد از بار گراف و یا پای گراف استفاده نمیشود مگر اینکه آن متغیر به شکل کتگوری شده تبدیل شود. در صورت که بخواهید معلومات احصایی یک متغیر که به شکل پیوسته است را در اشکال احصایی نشان دهید بهترین گزینه استفاده از باکس گراف است.
یک باکس گراف معلومات احصایی ذیل را در مورد یک متغیر نشان میدهد.

- خودترین ارزش minimum value
- کوارتاپل اول first quartile
- وسط median
- کوارتاپل سوم third quartile
- بزرگترین ارزش maximum value

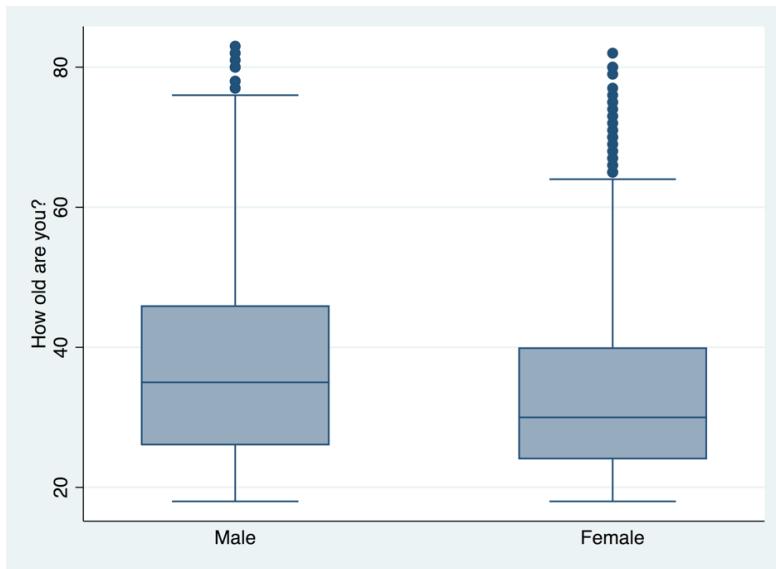
برای ترسیم باکس گراف در ستاتا باید graph box نوشته و به تعقیب آن نام متغیر را نوشته کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید معلومات احصایی فوق را در متغیر سن z2 در دیتای سروی مردم افغانستان نشان دریابید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
graph box z2
```


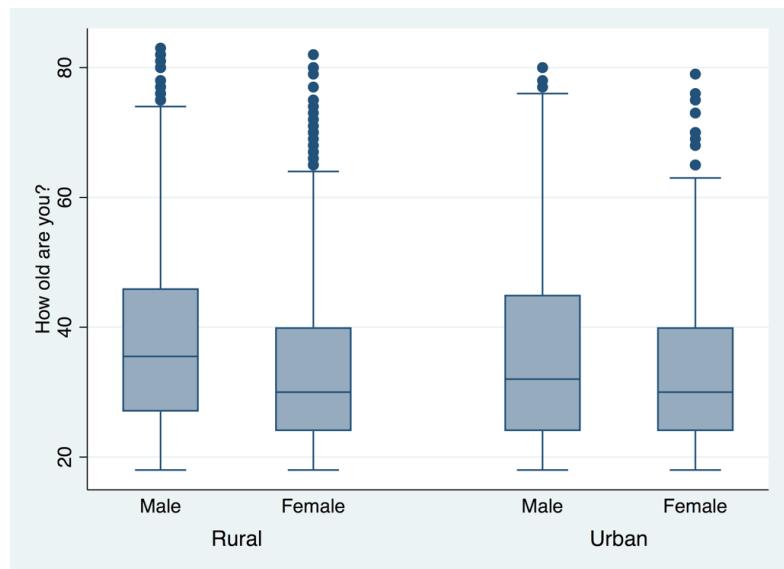
به همین ترتیب در صورت که خواسته باشد معلومات احصایی فوق را به اساس جنسیت پاسخ دهنده‌گان دریابید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

graph box z2, over(z1)

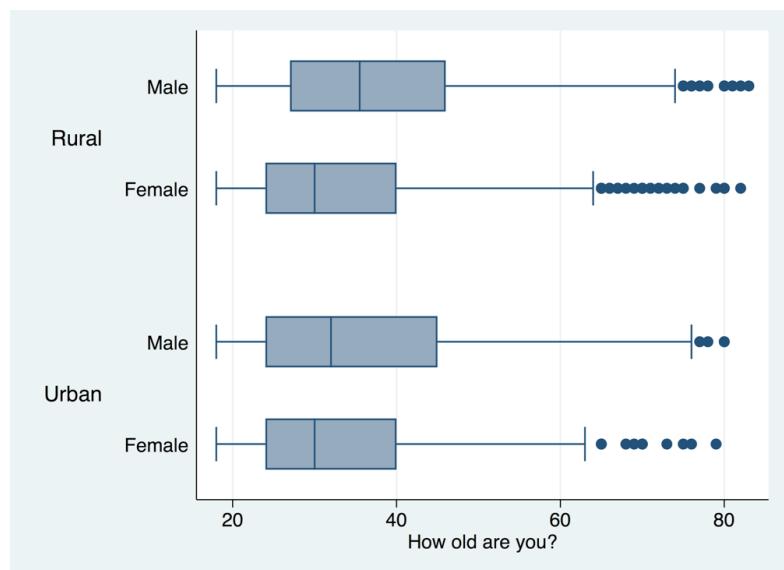
به همیت ترتیب نه تنها معلومات فوق را به اساس یک متغیر بلکه به اساس چندین متغیر نیز مایش داده میتوانید. به طور مثال برای اینکه خواسته باشد معلومات فوق را به اساس جنسیت z1 و محل زیست m6b پاسخ دهنده‌گان به دست بیاورید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

graph box z2, over(z1) over(m6b)

همچنان در صورت که خواسته باشد این گراف به شکل افقی نشان داده شود میتوانید به عوض graph box فرمان hbox نوشته کنید و متقاضی ساختار فرمان یکسان میباشد.

graph hbox z2, over(z1) over(m6b)

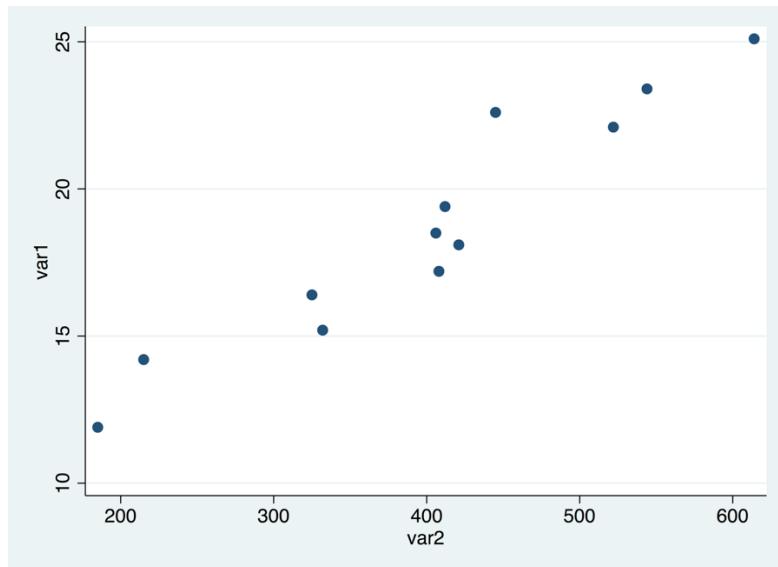

34. گراف پراگندگی

گراف پراگندگی بیشتر برای نشان دهنده رابطه بین دو متغیر که به شکل پیوسته بوده باشد به کار می‌رود. به طور مثال دیتای ذیل را در نظر بگیرید که نشان دهنده درجه حرارت در روزهای مختلف (var1) و مجموعه فروشات یکی از شرکت‌های آیسکریم (var2) می‌باشد.

var1[1]		14.2
	var1	var2
1	14.2	215
2	16.4	325
3	11.9	185
4	15.2	332
5	18.5	406
6	22.1	522
7	19.4	412
8	25.1	614
9	23.4	544
10	18.1	421
11	22.6	445
12	17.2	408

برای ترسیم گراف پراگندگی میتوانید از فرمان scatter استفاده کنید و ساختار آن طوری است که اولاً scatter نوشته کرده بعده به تعقیب آن نام‌های متغیرات را نوشته کنید. البته باید یاد آور شد متغیر که در اول نوشته می‌شود در قسمت y-axis گراف و متغیر که دوم نوشته می‌شود در قسمت x-axis گراف نشان داده می‌شود.
scatter var1 var2

در دیتا ست سروی مردم افغانستان از افراد سروی شده در مورد اینکه سن مناسب ازدواج برای خانم ها (x369) و سن مناسب ازدواج برای مردان (x370) چند سالگی است پرسیده شده است. برای اینکه این معلومات را در نمودار پراگندگی نشان بدهیم میتوانید از فرمان scatter استفاده کنید اما قبل از آن جوابات refused و don't know را به labellist بدلیل کنید. برای دانستن اینکه جوابات refused و don't know در این متغیرات دارای کدام ارزش ها میباشد میتوانید از فرمان به شکل ذیل استفاده کنید.

labellist x369 x370

X369:

98 Refused (vol.)
99 Don't Know (vol.)

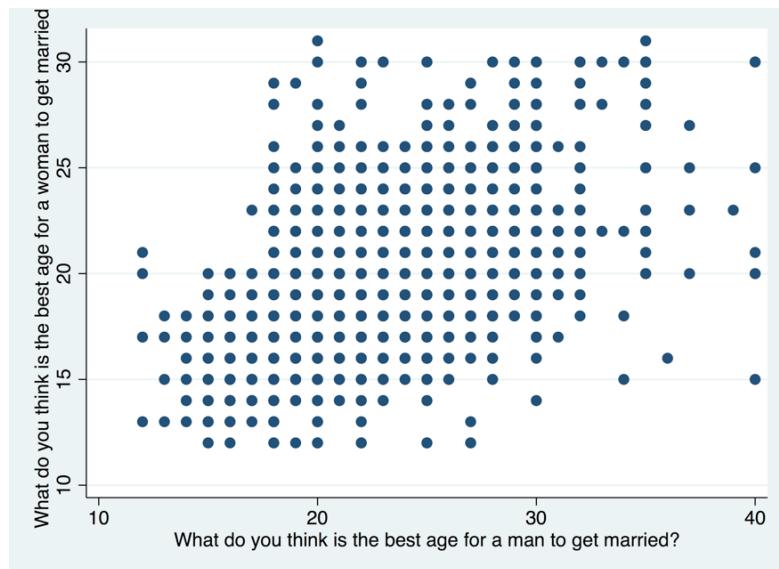
X370:

98 Refused (vol.)
99 Don't Know (vol.)

بعد از آن برای تبدیل کردن این قیمت ها به قیمت های خالی (missing values) میتوانید از فرمان ذیل کار بگیرید.
recode x369 (98 99=.)
recode x370 (98 99=.)

بعد از آن برای ترسیم گراف پراگندگی میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

scatter x369 x370

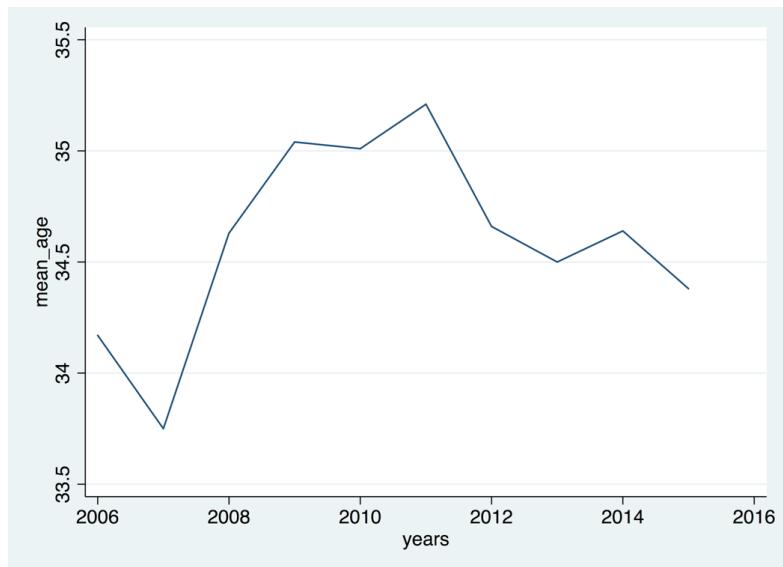
35. گراف خطی

در صورت که دیتا در مورد یک متغیر در طول زمان مختلف داشته باشد و بخواهید آنرا بر روی گراف نشان دهید یکی از معمولترین روش ها استفاده از گراف خطی میباشد. به طور مثال دیتای ذیل را مد نظر بگیرید که نشان دهنده اوسط سن در سال های مختلف میباشد.

years[1]		2006
	years	mean_age
1	2006	34.17
2	2007	33.75
3	2008	34.63
4	2009	35.04
5	2010	35.01
6	2011	35.21
7	2012	34.66
8	2013	34.5
9	2014	34.64
10	2015	34.38

برای اینکه دیتای فوق را بر روی گراف خطی نشان دهید میتوانید از فرمان line استفاده کنید. ساختار این فرمان به نوع مبایشد که اولاً line نوشته کرده به تعقیب آن متغیر که نشانده‌ی سال‌ها میباشد و بعد از آن نام متغیر دومی را نوشه کنید.

line mean_age year

36. گراف سوالات چندین جوابه

سوالات چندین جوابه در سرویس‌های اجتماعی بسیار معمول است. این که سوالات چندین جوابه به کدام شکل تحلیل شود بر میگردد به اینکه این جوابات آن به کدام طریق ذخیره گردیده است. به دو طریقه میتواند دیتای سوالات چندین جوابه را ذخیره گردد.

- اول این که برای هر جواب یک متغیر جداگانه ساخته شود (indicator mode)
- دوم این که جوابات به ترتیب که پاسخ دهنده‌گان ذکر کرده اند ذخیره شود. (Polytomous mode)

به طور مثال به سوال ذیل توجه کنید.
دو سافتویر که برای تحلیل دیتا استفاده میکنید کدام‌ها اند؟

جواب اول: _____
جواب دوم: _____

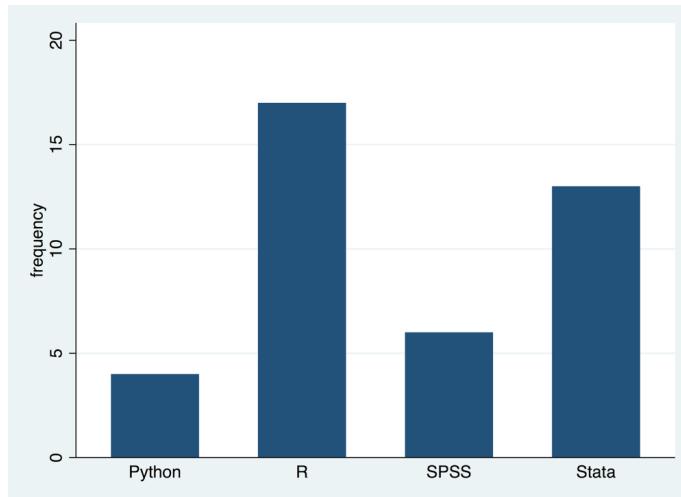
حالا به دیتا سیت ذیل توجه کنید:

gender_1[28]													
	gender_1	gender_2	software	r	stata	python	spss	response_1	response_2	marital_st~s	education	age	income
1	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	30	1500
2	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	married	BA	25	1400
3	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS		MA	31	1600
4	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	28	1500
5	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	BA	23	.
6	1	male	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	BA	21	700
7	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	27	1300
8	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R		MA	.	1300
9	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	married	MA	33	1800
10	1	male	R, Python	Yes	No	Yes	No	R	Python	single	MA	32	2000
11	1	male	R, Stata	Yes	Yes	No	No	R	Stata	single	BA	19	900
12	0	female	Stata, SPSS	No	Yes	No	Yes	Stata	SPSS	married	BA	21	1100
13	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	24	.
14	1	male	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		MA	29	1800
15	0	female	SPSS, Stata	No	Yes	No	Yes	SPSS	Stata	single	MA	30	2000
16	1	male	R, SPSS	Yes	No	No	Yes	R	SPSS	married	MA	.	1900
17	1	male	Python, R	Yes	No	Yes	No	Python	R	married	MA	26	1700
18	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R		BA	23	1500
19	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	BA	25	.
20	0	female	Stata, R	Yes	Yes	No	No	Stata	R	single	MA	33	1800

حالا میتوانید که برای هر جواب یک متغیر جداگانه ایجاد کنید. مانند متغیرات r و python, stata, r و spss و یا هم میتوانید آنرا به ترتیب ذکر هر پاسخ ذخیره کنید. مانند متغیرات response_1 و response_2.

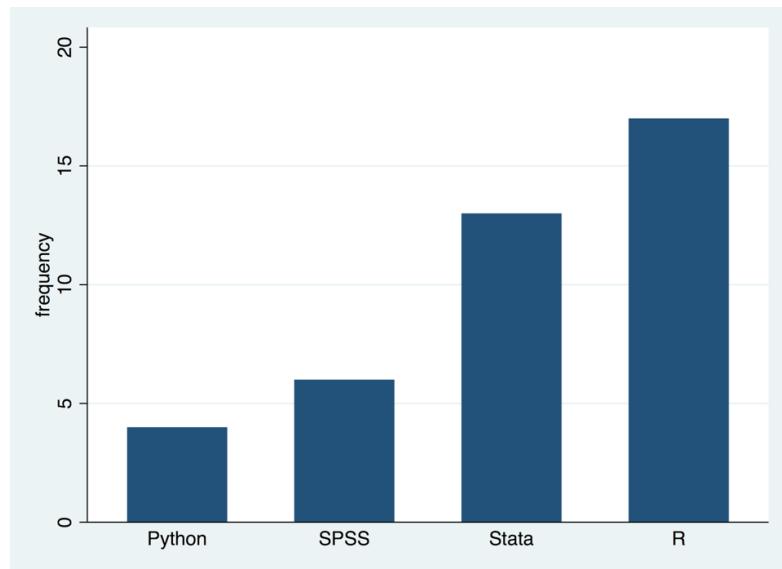
در صورت که دیتا به شکل اولی ذخیره شده باشد پس به سادگی میتوانید هر متغیر را بر روی بار گراف توسط فرمان graph bar نشان دهید اما در صورت که دیتای خام به شکل دومی ذخیره شده باشد برای نمایش آن در بارگراف باید از فرمان graph bar استفاده کنید. ساختار فرمان ذیل به نحوی است که اولاً mrgraph bar نوشته کرده به تعقیب آن نام های متغیرات را نوشته کنید و در اخیر فرمان کلمه i , poly را نوشته کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید دیتای فوق را در بارگراف نشان دهید پس میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
mrgraph bar response_1 response_2, poly
```


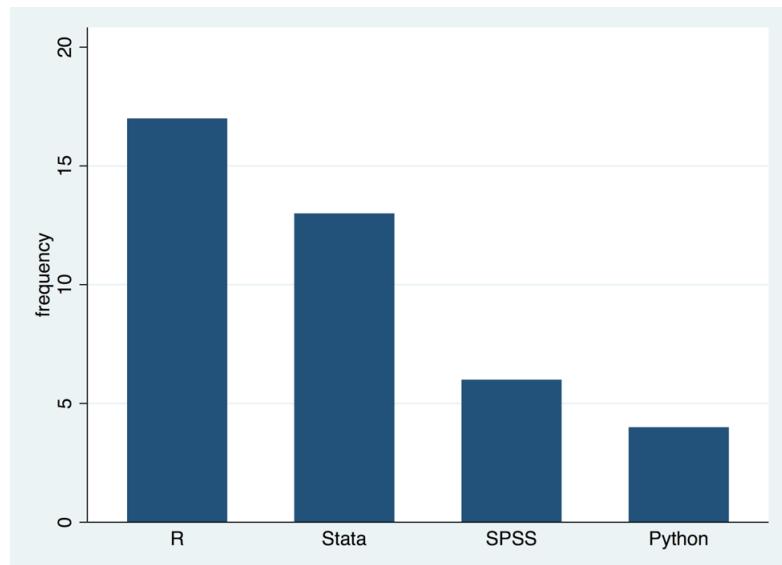
برای اینکه کتگوری های از کمترین به بزرگترین ترتیب شود میتوانیم در اخیر فرمان فوق کلمه `sort` را اضافه کنیم.

```
mrgraph bar response_1 response_2, poly sort
```


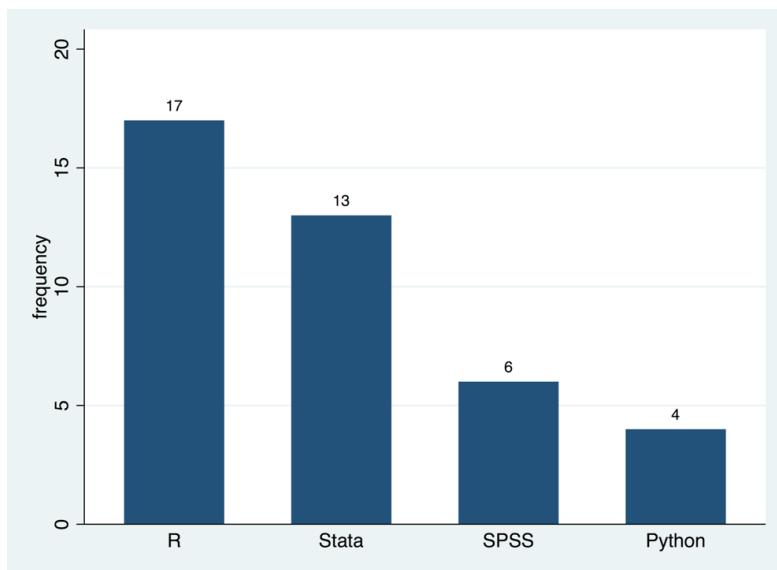
در صورت که خواسته باشد از بزرگترین به کوچکترین ترتیب گردد میتوانید در اخیر فرمان فوق `sort des` نوشته کنید.

```
mrgraph bar response_1 response_2, poly sort des
```


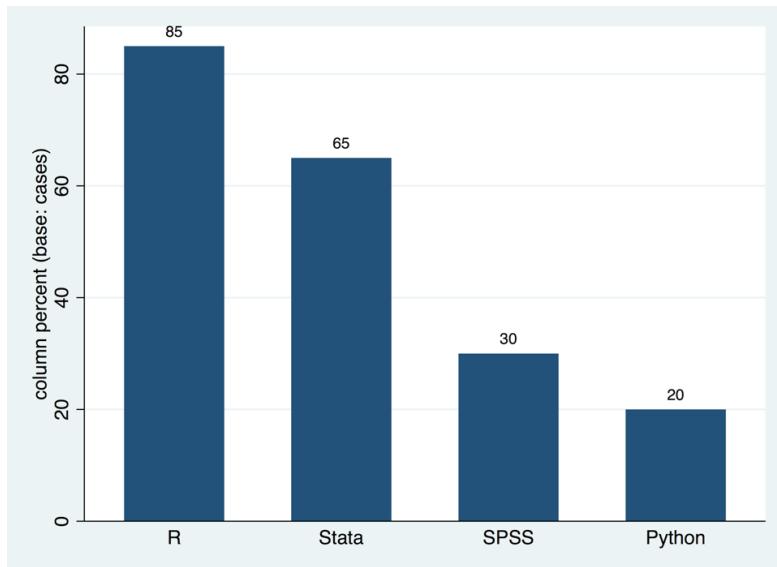
همچنان برای اینکه فرکونسی مربوطه هر کتگوری نمایش داده شود میتوانید که از گزینه `balebel` استفاده کنید.

```
mrgraph bar response_1 response_2, poly sort des blabel(bar, format(%9.0f))
```


در صورت که خواسته باشد فیصدی مربوطه‌ی هر کنگوری نشان داده شود میتوانید در اخیر فرمان فوق (stat(column)) نوشته کنید.

```
mrgraph bar response_1 response_2, poly sort des blabel(bar, format(%9.0f)) stat(column)
```


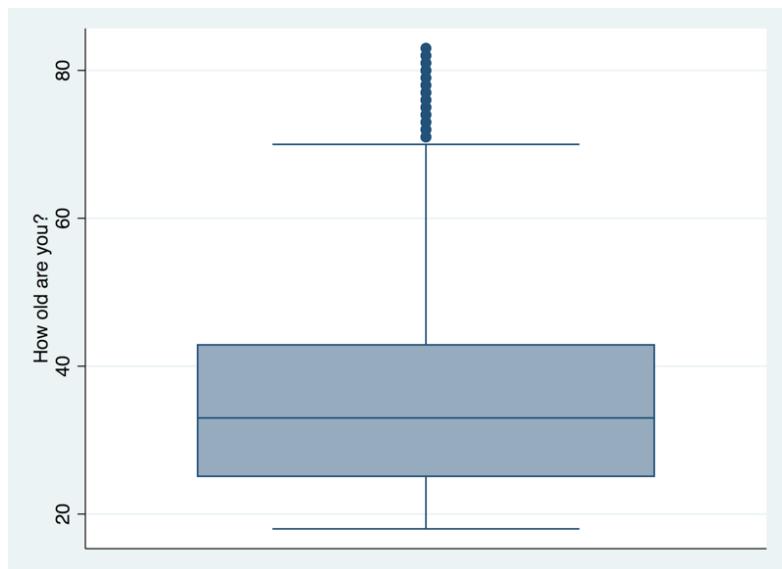
37. موضوعات عمومی مربوط به گراف

در دروس قبلی در مورد اینکه از کدام گراف برای نشان داده کدام نوع دیتا استفاده شود بحث صورت گرفت که ترسیم مودن هر گراف همراه با فرمان های مشخص آن بیان گردید. البته همانطور که برای هر گراف فرمان مشخص خودش وجود دارد به همان ترتیب برای تغیرات در هر گراف گزینه های مشخص نیز وجود دارد. به طور مثال برای این که دیتای مرتبه ای هر کنگوری نشان داده شود میتوانید از گزینه `i`(label) استفاده کنید اما برای انجام این کار در شکل احصایی پای چارت باید که از گزینه `i`(plabel) استفاده شود.

برعلاوه اینکه برای هر گراف گزینه ها مشخص خودش وجود دارد به همین ترتیب بعضی از گزینه های وجود دارد که در اکثریت گراف ها کاربرد دارد مانند اضافه نمودن عنوان در گراف و اضافه نمودن نوت در گراف و یا هم ذخیره نمودن گراف و امثال آن که در این درس روی آن بحث میگردد.

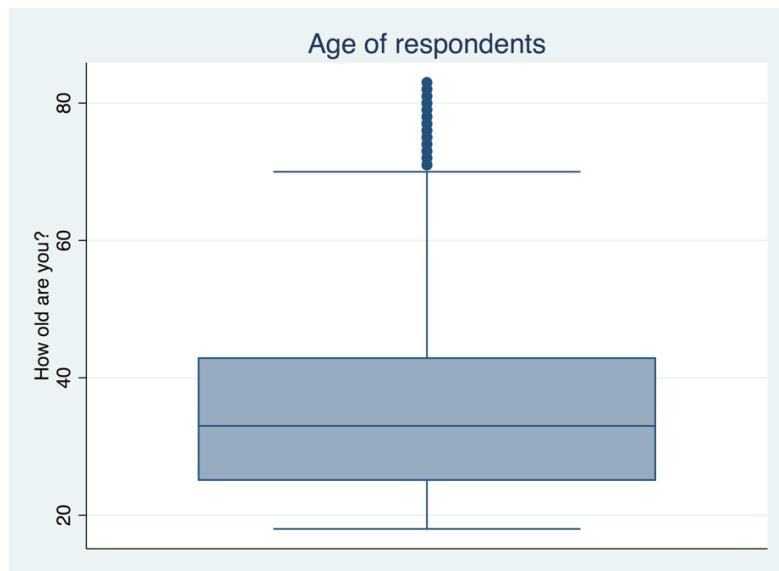
برای اضافه نمودن عنوان در گراف میتوانید از گزینه `i`(title) استفاده کنید. به طور مثال در سروی مردم افغانستان برای نمایش دیتای سن افراد سروی شده `z2` بر روی باکس پلات میتوانید از فرمان ذیل کار بگیریم.

```
graph box z2
```


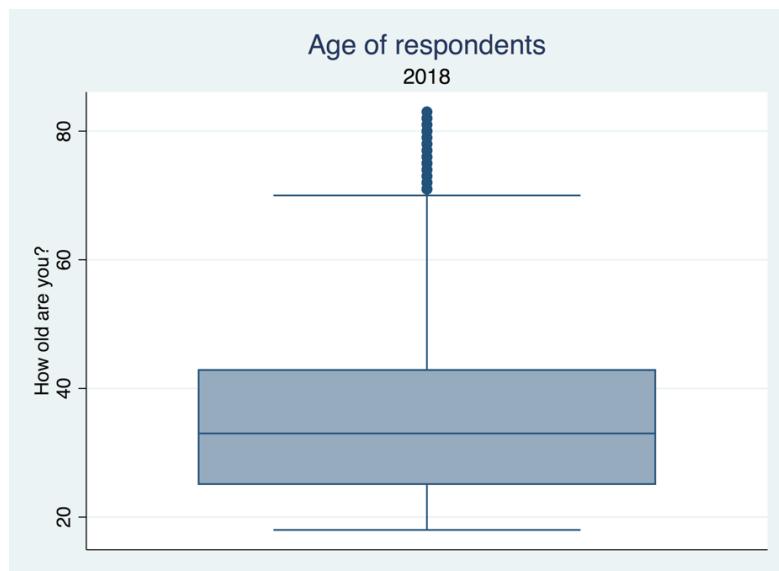
حالا برای اضافه نمودن عنوان در گراف فوق میتوانید از فرمان ذیل کار بگیریم.

```
graph box z2, title("Age of respondents")
```


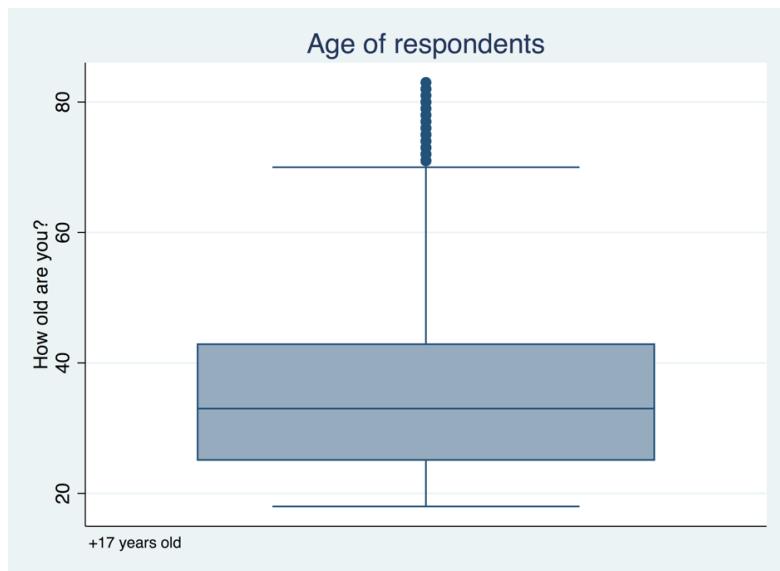
همچنان برای اضافه نموده عنوان فرعی میتوانید از گزینه `i` (subtitle) استفاده کنید.

```
graph box z2, title("Age of respondents") subtitle("2018")
```


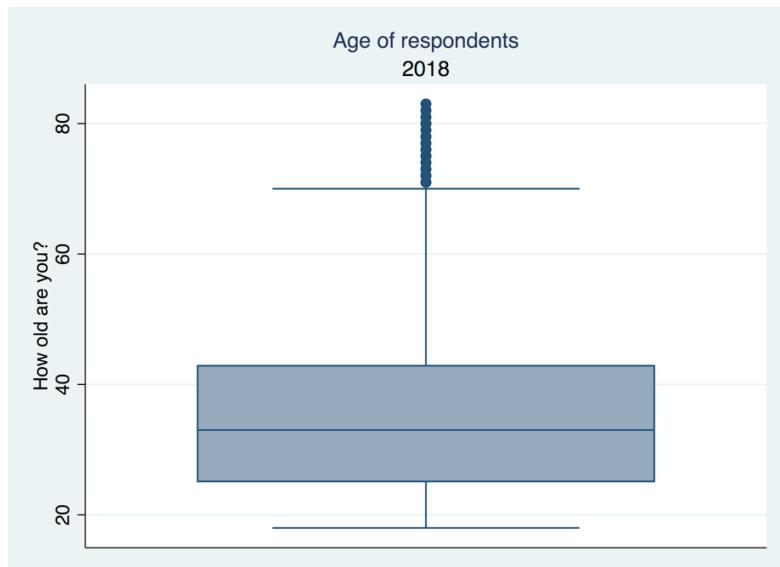
به همین ترتیب برای اضافه کردن یک نوت مشخص بر روی گراف میتوانید از گزینه `i` (note) استفاده کنید.

```
graph box z2, title("Age of respondents") note("+17 years old")
```


همچنان میتوانید از طریق گزینه `size()` اندازه عنوان اصلی گراف و عنوان فرعی و همچنان اندازه‌ی نوشت را تغییر دهید. به طور مثال در صورت که خواسته باشد در گراف فوق اندازه عنوان عمومی و عنوان فرعی یک برابر باشد میتوانید از فرمان ذیل استفاده کنید.

```
graph box z2, title("Age of respondents", size(medium)) subtitle("2018", size(medium))
```

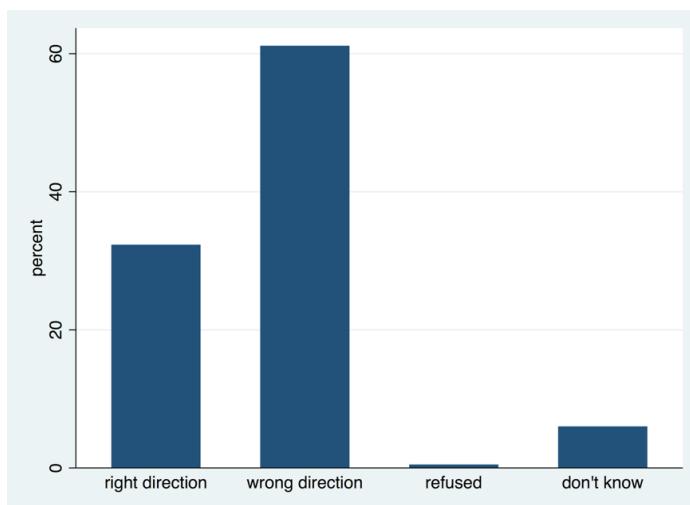

برای معلومات زیاد در مورد تعیین سایز یا اندازه نوشته های فوق میتوانید در قسمت فرمان ها `help textsizestyle` نوشه کنید و دیگر معلومات اضافی را در آنجا به خوانش بگیرید.

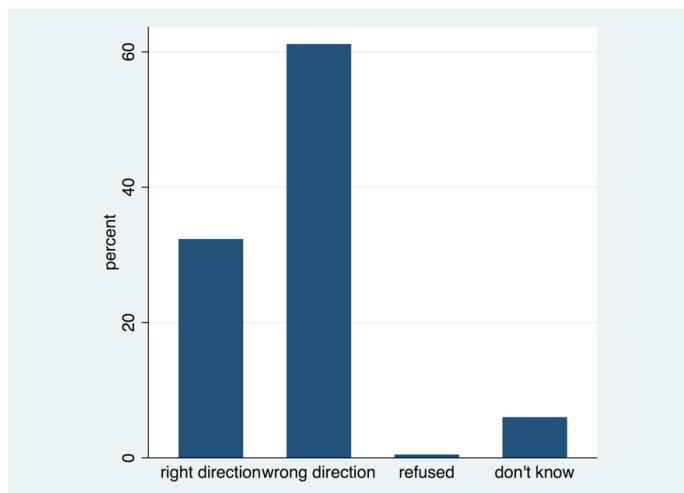
گزینه `i` دیگر که در تمام فرمان های که برای ترسیم گراف های احصایی به کار میرود قابلیت استفاده را دارد عبارت از `(aspectration)` میباشد.

در صورت که در داخل گزینه فوق عدد 1 را نوشته کنید به این معنی است که عرض و طول گراف به یک اندازه باشد. زمان که یک عدد بزرگتر از 1 را نوشته کنید به این معنی است که عرض گراف بزرگتر از طول آن باشد و در صورت که یک عدد کوچکتر از 1 را نوشته کنید به این معنی است که طول گراف بزرگتر از عرض آن میباشد.
به مثال های ذیل توجه کنید.

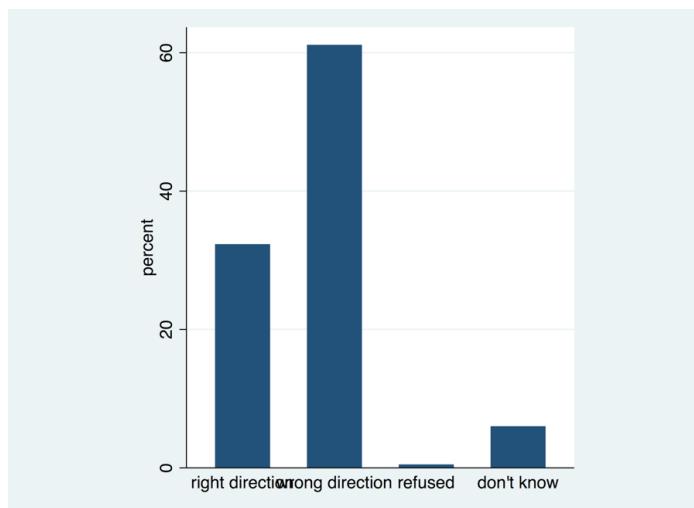
```
graph bar, over(x4)
```



```
graph bar, over(x4) aspectratio(1)
```


graph bar, over (x4) aspectratio(0.5)

بعد از این که یک گراف را ترسیم کردید شاید اولین سوال که در ذهنتان باید این است که چطور آنرا ذخیره (save) کنید. برای ذخیره کردن گراف میتوانید از فرمان graph export استفاده کنید. طریقه‌ی استفاده از این فرمان به نحوی است که اولاً graph export نوشه و به تعقیب آن نام گراف مربوطه را همراه با فارمت دلخواه تان میتوانید نوشه کنید. به طور مثال در صورت که خواسته باشید گراف فوق را به نام direction به فارمتهای pdf و png ذخیره کنید پس میتوانید از فرمان‌های ذیل استفاده کنید.

```
graph export direction.pdf  
graph export direction.png
```

برای اینکه بدانید گراف‌های ترسیم شده در ستاتا به کدام فارمتهای ذخیره شده میتوانند پس میتوانید در بخش فرمان‌ها help graph export نوشه کنید.

The Asia Foundation

www.asiafoundation.org